İZMİR BAROSU

BÜLTEN

25 KASIM 2011 ÖZEL SAYISI

Fotoğraf: Hülya Anbarlı

İZMİR BAROSU
BÜLTEN
25 KASIM 2011 ÖZEL SAYISI

Sahibi:
İzmir Barosu Adına Başkan
Av. Sema PEKDAŞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Av. A. Haşim Öztürk

Editör:
Av. Şenay Tavuz

Yönetim Yeri:
İZMİR BAROSU
1456 Sokak No:14 35220
Alsancak / İZMİR
Tel: 0232 463 00 14
Faks: 0232 463 66 74

e-posta:
yayin@izmirbarosu.org.tr,
yayin.kurul@gmail.com

web site:
www.izmirbarosu.org.tr

Basıma Hazırlık:
Egetan Bas. Yay. Ltd. Şti.
Tel: 0232 421 08 96

Baskı ve Cilt:
Lamineks Matbaacılık Dijital Baskı
İşl. San. Tic. Ltd. Şti.
5627 Sokak No: 37 Çamdibi/İzmir
Tel: 0232 433 33 55
Faks: 0232 457 30 33
www.lamineks.com.tr

Basıldığı Tarih:
7 Aralık 2011

BU SAYIDA

3 İzmir Barosu Kadın Hakları Danışma ve Hukuk Araştırmaları Merkezi çalışmalarında birlikte olalım
Sema Pekdaş / *İzmir Barosu Başkanı*

4 25 KASIM KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI MÜCADELE VE ULUSLARARASI DAYANIŞMA GÜNÜ

5 İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun 25 Kasım Kadınlara Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü Basın Açıklaması

7 Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde ADALETE ERİŞİM
Nalan Erkem

10 İZMİR BAROSU KADIN HAKLARI DANIŞMA VE HUKUK ARAŞTIRMALARI MERKEZİ 25 KASIM'DA KURULDU

11 NEDEN?
Derya Şaşman Kaylı

12 DİL'DE CİNSİYETÇİLİK
Birgül Değirmenci

14 "ONURLU ÇALIŞMAK" HAKTIR
Nilgün Özgür

17 ŞİİR/ MAVİ MİNE
Sibel Tunuslar Bolevin

18 Adaletin Sembolünün Bir Tanrıça Olması Üzerine....
Şenay Tavuz

20 BAROLARIN VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KADINA YÖNELİK ŞİDDET DAVALARINA MÜDAHİLLİĞİ
Aytül Arıkan

22 1. KADIN AVUKATLAR KURULTAYINA DOĞRU
Av. Birgül Değirmenci - Av. Şenay Tavuz

24 TUZ KOKARSA .....???
Ayten Ünal

26 Yağmuru kim döküyor!
Ayşegül Altınbaş

27 ŞİİR / ZAMAN
Sibel Tunuslar Bolevin

28 ERKEKLER MARS'TAN KADINLAR VENÜS'TEN
Aytül Arıkan

29 14. KADIN SIĞINAKLAR DANIŞMA DAYANIŞMA MERKEZLERİ KADIN KURULTAYI 19-20 KASIM 2011'DE NEVŞEHİR'DE YAPILDI
Saadet Kayaalp

31 HAKİM MURAT AYDIN'LA SÖYLEŞİ: KADINA YÖNELİK ŞİDDET OLGUSUNU FAİL ÜZERİNDEN KONUŞMA
Ayşegül Altınbaş

37 KENTİN İÇİNDE, YAŞAMIN KIYISINDA OLANLAR...
Şenay Tavuz

39 ŞİİR / KADINIM
Sibel Tunuslar Bolevin

40 Van–Erciş Depremi ve Kadın Odaklı Çalışma
Muş Kadın Derneği (Mukadder)

42 Medyada "öteki" olarak Kadın, Kadın Hak ihlalleri ve Kadın-Odaklı Habercilik
Sevda Alankuş

49 TÜBAKKOM'DAN HABERLER
Av.Birgül Değirmenci / Av.Ayten Ünal

50 ŞİİR / GECE
Sibel Tunuslar Bolevin

51 SOYADI KAMPANYASI

52 ŞİİR / Uzak
Harika Külçür

İzmir Barosu Kadın Hakları Danışma ve Hukuk Araştırmaları Merkezi çalışmalarında birlikte olalım

Avukat Sema Pekdaş
İzmir Barosu Başkanı

Sevgili Meslektaşlarım;

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele günü bağlamında Kadın Hakları Komisyonumuzca hazırlanmış bu özel bültende sizlerle buluşmaktan onur duyuyorum.

Özel bültenimizde "Kadına Yönelik Şiddet" konusu ele alınmaktadır.

Şiddet karşı mücadelede biz avukatların önemli bir yeri ve rolü bulunmaktadır. Kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar gibi dezavantajlı gruplara yönelik özel veya kamusal alanda meydana gelen her türlü şiddet ve istismar eylemlerine bağlı hukuksal yardım taleplerinin niteliği mücadelenin etkinliğini de arttıracaktır.

Avukatlık Kanununun 1. Maddesinde avukatlığın kamu hizmeti olduğu, 76. maddesinde de Baroların; …hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumakla görevli kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olduğu düzenlenmiştir.

Dolayısıyla hem mesleğimizin niteliğini yükseltmek hem de Barolarımıza verilen görev nedeniyle kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin olmak amacıyla Yönetim Kurulumuz "İzmir Barosu Kadın Hakları Danışma ve Hukuk Araştırmaları Merkezi"nin kurulmasına karar vermiştir.

Böylece bugüne kadar Kadın Hakları Komisyonumuzca yürütülen kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ile kadına yönelik her türlü şiddet ve ayrımcılık karşıtı mücadelemizin kurumsallaşarak bir Merkez bünyesinde yürütülmesi hedeflenmektedir. Ayrıca bu merkezin önemli bir araç olmasının yanında istatistiklerin tutulması, acil müdahale ve hukuksal araştırmalar konusunda da faydalı olacağını düşünmekteyiz.

Bu nedenle tüm meslektaşlarımızla dayanışma içinde Merkez çalışmalarında birlikte olmayı diliyoruz.

Bu özel bültende emeği geçen başta tüm Kadın Hakları Komisyonunda -yeni ismiyle İzmir Barosu Kadın Hakları Danışma ve Hukuk Araştırmaları Merkezinde- emek veren tüm meslektaşlarıma, Sayın Hakim Murat AYDIN'a, Prof. Dr. Sevda ALANKUŞ'a, Psikolog Derya Şaşmaz KAYLIya ve yazılarıyla katkı koyan tüm dostlara teşekkür ederim.

Şiddetsiz bir dünyaya erişmek dileği ile..

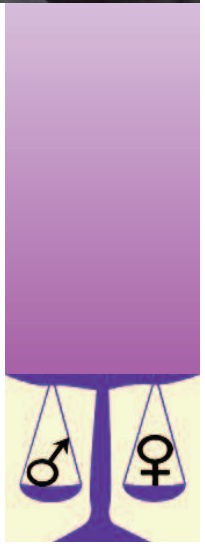

25 KASIM KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI MÜCADELE VE ULUSLARARASI DAYANIŞMA GÜNÜ

Belki de bize en yakın şey ölüm; fakat bu beni korkutmuyor, haklı olan her şey için savaşmaya devam edeceğiz" *(Maria Teresa Mirabel 1936)*

"Bunca acıyla dolu ülkemiz için yapılacak her şeyi yapmak bir mutluluk kaynağı; kollarını kavuşturup oturmak ise çok üzücü" *(Minerva Argentina Mirabel 1926).*

"Çocuklarımızın, bu yoz ve zalim sistemde yetişmesine izin vermeyeceğiz. Bu sisteme karşı savaşmak zorundayız. Ben kendi adıma her şeyimi vermeye hazırım; gerekirse hayatımı da" *(Patria Mercedes Mirabel 1924)*

25 Kasım, Dominik Comhuriyeti'inde Clandestina Hareketi'nin öncülerinden, Mirabel kardeşler olarak bilinen Patria Mercedes, Minerva Argentina ve Maria Terasa isimli üç kız kardeşin Rafael Leonidas Trujillo diktatörlüğüne karşı yürüttükleri mücadelenin sembolleştiği gündür.

Trujillo diktatörlüğünün Mirabel Kardeşler'in kendileri için büyük bir tehlike olduğunu açıklamasının ardından, 25 Kasım 1960'da, Dominik Cumhuriyeti'nin kuzey bölgesinde, bir uçurumun dibinde üç kadının cesedi bulunur.

Bu katliam hükümet yanlısı gazetelerde "araba kazası" olarak yer alır.

Mirabel kardeşler siyasal özgürlükler adına kararlılıkla mücadele ettikleri için pek hapsedildiler, işkencelere maruz kaldılar, en sonunda hapishanedeki eşlerini ziyarete gittikleri sırada arabalarından zorla indirilerek tecavüz edildikten sonra işkenceyle katledildiler.

"25 Kasım" 1981'de Kolombiya'nın başkenti Bogota'da toplanan Birinci Latin Amerika ve Karayip Kadınlar Kurultay ve 1999'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararlarından bu yana "Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele ve Uluslararası Dayanışma Günü" oldu.

25 Kasım, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine, ayrımcılığa, ataerkil toplumsal şiddete, aile içi şiddete, savaşa, ırkçılığa ve kadınları, kadın haklarını yok sayan sistemlere karşı kadınların eylem günüdür. (BA/BB)

İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun 25 Kasım Kadınlara Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü Basın Açıklaması

Türkiye'de kadın olmanın bedeli: Cinayet, fiziksel ve cinsel şiddet, eve hapsedilme...

Kadına yönelik her türlü şiddet insan hakları temel ilkeleri bağlamında suçtur. Gerek kurallarını yürütmekle yükümlü olduğumuz uluslararası mevzuat gerekse de iç hukukumuza göre kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik hukuki kurallar mevcuttur. Ancak Ülkemizin temel gerçekleri esas alındığında kadına yönelik şiddetle mücadelede halen istenilen seviyede başarı sağlanamadığı ortadadır. Bu meyanda iç hukukumuzun uluslararası sözleşmelere uygun hale getirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. He geçen gün gerek ulusal basınımıza da gerekse de kamuoyunun dikkatle takip ettiği dosyalardan görüleceği üzere kadına karşı şiddet oranı önemli ölçüde artmaktadır. Özellikle fuhuşa sürüklenen kadınların ekonomik çöküntü içerisindeki ülkemizde giderek sayılarının arttığı, küçük kızlarımıza karşı cinsel istismar vakalarının yoğunlaştığı, kadının yaşama hakkının elinden alındığı bu günlerde şiddetle daha etkin mücadele için gerekli çözüm yolarının bulunması bir kez daha ortaya çıkmıştır. Alınacak önlemlerde kadın merkezli çözüm yollarının üretilmesi üzerimize düşen en önemli vazifedir.

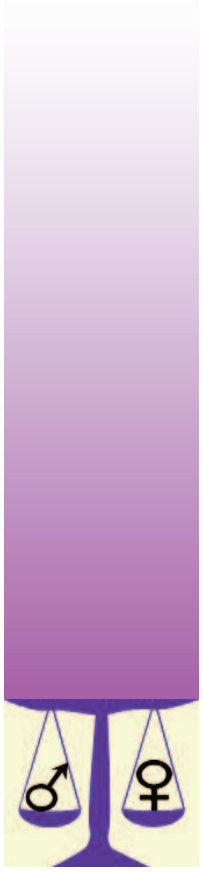

TÜBAKKOM olarak önerimiz; 1982 Anayasasında 12 Eylül 2010 tarihinde oylanan Anayasa değişikliği gereğince kadın için pozitif ayrımcılık ile ilgili kamusal alanda gerekli yasal düzenlemeler hızla hayata geçirilmelidir. Bu bağlamda şiddet gören kadınlarımız kolluk kuvvetlerine başvurduğunda acilen kendilerine koruma sağlanmalıdır. Zira yaşam hakkını korumak gerek BM. Evrensel insan Hakları Beyannamesi gerekse de AİHS. Hükümleri uyarınca tabii haklardandır ve kişiye sıkı sıkıya bağlıdır. En temel insan hakkı olan yaşama hakkı konusunda bile önlem alamayan bir hukuk sisteminde kadınlarımız için pozitif ayrımcılık hükümlerinin bu şartlar altında uygulanabilmesi büyük bir soru işaretidir. Temel yasalarımızda gerçekleştirilen değişikliklerin özel yasalarımızda da yerini almasını beklemekteyiz. Özellikle kadın sığınma evlerinin nitelik ve niceliklerinin iyileştirilmesi, sayılarının arttırılması gerekmektedir. Kadınlarımız bugün dünden daha yoğun bir biçimde fiziksel şiddete maruz kalmaktadırlar. Kadın cinayeti oranı 2011 yılında büyük bir artış göstermiştir. Resmi veriler, Türkiye'deki kadın cinayetlerinin yedi yılda yüzde 1400 arttığını göstermektedir. 2002'den 2009'a kadar öldürülen kadınların sayısı 953'tür. 2010 ve 2011 rakamları bu sayıya dahil değildir. Yine istatistiklere göre Türkiye'de her 10 kadından dördü şiddet görmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 'Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'na göre, Türkiye'de kadınların yüzde 41.9'u fiziksel ve cinsel şiddete uğramaktadır. Yüzde 49.9'la en fazla şiddete maruz kalan kadınlar 'düşük gelir' grubundan oluşmaktadır. Şiddet, yüksek gelir düzeyinde de azımsanmayacak oranda olup Yüzde 28.7'dir.

Bütün bu hususların yanında toplumuzda her geçen gün kadınlarımız daha çok eve hapsedilmektedir. İstihdam edilen kadın sayısı her yıl azalmaktadır. 2011 yılının ilk altı ayında istihdam edilen kadınların tüm nüfusa oranı %22'lere gerilemiştir. Dünyanın bütün bölgelerinde kadınların istihdam katılımı son 20 yılda artarken Türkiye'de düşmektedir. Kadınlarımıza yönelik şiddet kendini işyerinde mobing olarak göstermektedir. Karar mekanizmaların katılıma bakıldığında dünyanın en son sıralarında yer aldığı görülmektedir. T.B.M.M.'de 23. Dönem Milletvekillerinin sadece %9,1'i, Belediye başkanlarının ise %0,9'u kadındır1. Kadın Milletvekili sayısı 2011 Genel Seçimleri sonrası %7'ye gerilemiştir. Son yıllarda önemli ölçüde iyileşme olmasına rağmen kadınlar eğitim olanaklarından hala daha az yararlanmaktadır, okur-yazar olmayanların %84'ü kadındır2. 8 yıllık zorunlu eğitim uygulamasıyla birlikte ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşması oranı artarken eğitim düzeyi yükseldikçe kadınların oranı düşmektedir, yüksekokul veya fakülte mezunları içinde kadınların oranı %39,8'dir

Uluslararası indeksler de Türkiye'deki eşitsizliği göz önüne sermektedir. Social Watch Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İndeksine göre Türkiye ekonomik etkinliklere katılım oranı ve gelir elde etme kategorisinde 157 ülke arasında 141. ve okur-yazarlık, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretime göre değerlendirilen eğitim açığı sıralamasında ise 112. sırada yer almaktadır. Rakamların da işaret ettiği gibi kadın hakları konusunda Dünya verilerinin çok altında kalmış ülkemizde kadın hakları konusunda daha yapılacak çok şeyin olduğu ortadadır. Kadına karşı şiddetin de günümüz Türkiyesi'nin sosyo-ekonomik şartları iyi etüt edilerek, gerçekçi bakış açısı ve politikalarla çözüleceği ortadadır.

Toplumsal örf ve ananelerimizin ve bölgesel farklılıklarımızın her gün toplumsal yaşam üzerinde etkisini daha çok hissettirdiği bugünlerde kadın hakları savunucuları olarak üzerimize düşen sorumlulukların bir önceki günden daha da çok ağırlaştığının bilincindeyiz. Bu nedenle kadına karşı şiddetin önlenmesi ve bu bağlamda gerekli tebdirlerin alınması konusunda her zamankinden daha fazla emek sarf edeceğiz ve daha da ısrarcı olacağız.

HER KARANLIĞIN SONUNDA BİR AYDINLIK GÖRECEĞİMİZ İNANCI VE KARARLILIĞI İLE TÜM KADINLARIMIZIN KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI ULUSLARASI MÜCADELE VE DAYANIŞMA GÜNÜNÜ KUTLARIZ. BASINA VE KAMUOYUNA DUYURULUR.

Av.Ayşegül Altınbaş

İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde **ADALETE ERİŞİM**

Nalan Erkem
Avukat, İzmir Barosu

Kadınları şiddetten korumaya yönelik belli yasal iyileştirmelerin yapılmış olmasına karşın genel olarak şiddetin ve özellikle de kadın cinayetlerinin bunca yoğun olarak sürüyor olmasının nedenlerinden biri olarak kadınların adalete erişimlerinin önündeki engeller dikkat çekiyor. Kuşkusuz gelenekler, zihniyet kalıpları, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, şiddet kültürü, yoksulluk, ekonomik ve sosyal destek mekanizmalarının yokluğu/yetersizliği, eğitimsizlik gibi etkenler de çok önemli, ancak bu yazıda şiddet mağdurlarının adalete erişimlerindeki olanaklar ve güçlüklere göz atmak hedeflenmektedir.

Adalete erişimde ilk adım : Başvuru

Şiddet mağduru kadınların, şiddetin önlenmesi, can güvenliklerinin sağlanması için güvenlik güçleri ve/veya Savcılıklara, Aile Mahkemelerine başvuru oranlarının düşüklüğünün (KSGM verilerine gore % 8) temel nedenlerinden biri, kadınların kendi haklarına dair bilgisizliklerdir. Bir diğer etken de ailelerin kadınlar üzerindeki fiziksel, ekonomik ve psikolojik kontrolü. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadoluda yerel kadın örgütleri ve Baroların kadın hakları komisyonlarının görüşü, kadınlar üzerindeki baskı ve kontrolün boyutlarının aileleri aşan ve aşiretler boyutuna varan düzeyde olduğu yönünde. Toplumsal önyargılar ve geleneklerin yarattığı baskı atmosferi kadınların adalete erişimlerini sağlayacak ilk adımların önünde önemli bir engel oluşturuyor.

Bir başka engel de dil sorunudur. Van ve Urfa Baroları kadın Hakları Komisyonlarının yaptıkları çalışmalarda, şiddet mağduru kadınların önemli bir kısmının Türkçe bilmemeleri nedeniyle yasal haklarından haberdar olmadığı, güvenlik güçleri ve adli mercilere başvuramadıkları, baroların adli yardımından habersiz oldukları, avukatlarla iletişim kumada sorun yaşandığı tespit edilmiştir. Aynı çalışmalar kapsamında savcılık, aile mahkemesi hakimleri ve bu alanda çalışan sivil toplum örgütleriyle yapılan görüşmelerde de dil sorunu ve yerel dillerde ücretsiz tercüman sağlanması gereği vurgulanmıştır.

Şiddet mağduru kadınların adalete erişimlerinin sağlanabilmesi bakımından polis ve jandarma karakollarında özellikle kürtçe ve arapça bilen, şiddet mağdurlarıyla görüşme teknikleri konusunda eğitimli kadın personel bulundurulması, başvuruların sağlıklı bir şekilde alınabilmesi bakımından çok önemlidir. Aynı şekilde adliyelerde de tercüman istihdamının yanı sıra, kadına yönelik şiddet alanında savcılık ve aile mahkemelerinde görevlendirilecek, kürtçe ve arapça başta olmak üzere farklı dilleri konuşabilen sosyal hizmet uzmanları, psikolog ve pedagogların istihdamı adalete erişimin temel gereksinimlerinden biridir. Mülteci ve sığınmacı kadınların, tercüman sorunu nedeniyle kendilerine yönelik başta cinsel taciz olmak üzere tüm şiddet türlerine karşı korumalardan yararlanamaması da bir an once çözüme kavuşturulması gereken sorunlardan biridir

Kamu görevlilerine güven sorunu:

Şiddet mağduru kadınların, başta karakollar olmak üzere adli başvuruda bulunmamalarının temel nedenlerinden biri de kamu görevlilerine olan güvensizlik olarak belirtilmektedir. Bu konuda Urfa ve Van Baroların kadın hakları komisyonu avukatlarının mağdurlarla yaptıkları görüşmelerde, mağdurların gerek kendi deneyimleri gerekse çevrelerinde yaşanan deneyimlere dayanarak "nasıl olsa bir şey değişmez", "onun arkası güçlü ona bir şey olmaz" "beni dinlemeyecekler ki" "barıştırmaya çalışacaklar" düşüncelerivle başvurudan kaçtıkları tespit edilmiştir.

Nitekim Türkiye'deki yargı pratiği de kadınları doğrulamaktadır. Örneğin İzmir Şiddete Karşı Kadın Koordinasyonu'nun İzmir Emniyet

Müdürlüğünden aldığı verilere gore 2009 Kasım – 2010 Kasım arasında emniyet birimlerine aile içi şiddet nedeniyle 4.640 kadının başvurmasına rağmen aynı sure içinde Aile mahkemelerinde 4320 kapsamında açılan dava sayısı 1.178 olarak belirtilmiştir. Bu davalardan; 556'sı şahsi başvuru olarak, 622'si savcılık kanalıyla yapılmıştır. Karakollara ve C.savcılıklarına yapılan başvuru sayısı 4.640 olduğu halde bu başvurulardan yalnızca 622 sinin (%13 nün) savcılık kanalıyla Aile Mahkemelerine yansıtılmış olması, başvuru yapan diğer %87 oranında kadının koruma kapsamı dışında bırakılmış olması, güvenlik güçleri ve savcılıkların 4320 sayılı yasayla getirilen koruma haklarının kullanılmasının kolaylaştırıcısı olmak yerine adalete erişimi engelleyici, geciktirici pratiğine ilişkin önemli bir veri oluşturmaktadır.

Soruşturma ve yargılama aktörlerinin zihniyet kalıpları ve tutumları:

Karakollarda toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet konularında eğitim almış polislerin ve özellikle de kadın polislerin sayısının artması, kadınların başvuru konusunda cesaretlendirilmesi, başvuruların doğru değerlendirilmesi, uzlaştırma girişimlerinin önlenmesi bakımından önemli bir adım olacaktır.

Şiddet mağduru kadınla özel görüşme ortamı ve mutlaka kadınla aynı dili konuşabilen bir sosyal çalışmacı ya da psikoloğun varlığı, şiddetin travmasını yaşayan kadının kendini daha iyi ifade edebilmesi bakımından önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır.

Soruşturma ve kovuşturma aktörlerinin şiddeti bir "aile içi mesele" olarak algılayan tutumları karakol ve savcılıklara yapılan başvuruların aile mahkemelerine yansıtılma/yansıtılmama oranlarından da anlaşılmaktadır. İzmir Şiddete Karşı Kadın Koordinasyonu 20092010 raporunda belirtildiği gibi karakol ve savcılıklara yapılan 4320 başvuruların büyük çoğunluğu karakolda uzlaştırma, geri gönderme, delil bulmaya zorlama vb nedenlerle aile mahkemesine ulaşamamaktadır. İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) verielrine gore tekrarlayan şiddet vakalarında dahi, şiddet uygulayan kocanın karakola çağrılarak uzlaştırmaya çalışıldığı ve kadının şiddet ortamına geri gönderildiği yaygın bir uygulama olarak devam etmektedir. (HRW 2010 raporu)

KSGM, güvenlik güçleri, yargı mensupları ve sağlık çalışanlarına yönelik olarak toplumsal cinsiyet dair eğitim çalışmaları yürütmekteyse de henüz geniş kesime ulaşılmadığından belirgin bir tutum değişikliği gözlenmemektedir. Örneğin Urfa Barosu Kadın Hakları Komisyonunun 4320 sayılı yasadan kaynaklanan koruma tedbirlerinin infazına yönelik olarak iki farklı karakola yaptığı ziyarette karakollardan birinin toplumsal cinsiyet eğitimi aldığını ve başvuruları düzgün kaydettiklerini, risk analiz formlarını eksiksiz doldurduklarını görmüşlerdir. Ziyaret edilen diğer karakol görevlilerinin ise kayıtlarının eksik olduğu, görevli polislerin risk analiz formlarından habersiz olduğu görülmüştür.

Savcılık ve aile mahkemelerine yapılan başvurularda, bu makamların olayın gerektirdiği aciliyete uygun davranmaması, bürokratik işlemlerin uzatılması, sıradan yargılama olayı olarak algılanması, tanık istenmesi, olayın özelliğine uygun tedbirlerin alınmaması (yetersiz tedbirler) mağdurların adalete güveninin sarsılmasına yol açan etkenler olarak gözlemlenmektedir. Şüphesiz yargı içinde CEDAW ' a atıf yapan, olayın özüne uygun alternatif tedbirler geliştiren, yasaları mağdur lehine yorumlayan ve kararları ivedilikle alıp kurumları harekete geçirmeye çalışan yargıçlara da rastlanmaktadır. Ancak ne yazık ki bu zihniyetteki yargıçlar henüz azınlıktadır.

Kadına yönelik şideeti soruşturacak uzman savcıların görev yapacağı savcılıkların kurulması ve bu savcıların 7/24 ulaşılabilir olmaları, aynı şekilde Aile Mahkemelerine de hafta sonları nöbet uygulaması getirilmesi şiddetin önlenmesi ve adalete erişim bakımından önemli bir adım olacaktır.

Adli yardıma ve adalete erişimde Baroların sorumluluğu:

Baroların, Avukatlık Yasası 76.madde gereğince "hukukun üstünlüğünü, insan haklarını korumak ve savunmak" görevleri çerçevesinde sorumlulukları ve çok geniş olanakları bulunmaktadır. Ancak bu yasal sorumluluklarına ve adli mekanizmaların her alanına doğrudan müdahale edebilme olanaklarına rağmen bir kaç baro dışında kadına yönelik şiddeti durdurmak için baroların görevlerini yaptıklarından söz edebilmek olanaklı değildir.

Öncelikle baroların şiddet mağdurlarına ücretsiz, nitelikli, kesintisiz ve etkin hukuksal yardım sunacak mekanizmaları oluşturmaya yeterli avukat kitlesi, adli yardım bütçeleri, mesleki bilgi birikimleri ve yasal olanakları mevcuttur. Nitekim az sayıda

baronun kadın hakları merkezleri aracılığıyla şiddet tehtidi altındaki kadınlara ücretsiz ve etkin hukuksal yardım verdikleri görülmektedir.

Özellikle kırsal kesimdeki kadınların ücretsiz avukat yardımından (adli yardımdan) yararlanmaya olan gereksinimlerine karşın bu olanaklardan habersiz olmaları, baroların yeterli bilgilendirme yapmamaları, adli yardım başvurusunda bulunan şiddet mağduru kadınlardan tapu daireleri, bankalar vb kurumlardan belge getirmelerinin istenmesi, ivedi görevlendirme mekanizmalarının kurulmaması nedeniyle şiddet mağdurlarının adalete erişimlerinin önünde önemli engeller oluşmaktadır. Oysaki şiddet mağduruna bir telefonla ulaşacağı ve mağdurun beyanını esas alarak anında avukat görevlendirileceği sistemlerin oluşturulması barolar için hiç de zor olmayan görevlerdir.

Barolarca tpkı CMK sisteminde olduğu gibi anında ücretsiz avukat görevlendirilmesinin, şiddet mağdurlarının korunması için etkin tedbirler alınması, tedbirlerin uygulanma süreçlerinin ve kolluğun sivil denetimi bakımından da önemi açıktır. Çünkü koruma tedbirlerinin uygulanıp uygulanmadığının denetiminin yetersizliği ve öldürülen kadınlarının önemli bir kısmının mahkemece koruma tedbiri verilmiş kadınlar olduğu bilinen bir gerçektir.

Kadına yönelik şiddet alanında görevlendirilecek avukat gruplarının, bu konudaki ulusal ve uluslararsı hukuka hakim, mağdurla iletişim teknikleri konusunda bilgi sahibi, alanda çalışmaya istekli kişilerden oluşması adaletin sağlanması ve mağdurların korunması bakımından oldukça önemlidir.

Adalete erişimde barınma ve güvenlik sorununun önemi:

Bir çok kadın mağdurun çok ağır şiddete maruz kalmasına ve yaşamsal tehlike geçirmesine rağmen şikayetini geri almasının ve şiddet ortamına geri dönmeyi kabul etmesinin temel nedeni, çocuklarıyla birlikte kalacağı güvenli bir ortamın sağlanmayışıdır.. Sığınma evlerinin sayıca yeresizliği mağdur kadınların çocuklarından ayrı yerlerde kalmaya zorlanmaları hem kadınlar hem de zaten ev içi şiddetin tanığı/mağduru olan çocuklar bakımından önemli bir sorun oluşturmakta ve bir çok kadın salt bu nedenle evlerine geri dönmek zorunda kalmaktadırlar

Belediyeler yasasına gore nüfusu 50.000. üzerinde olan her belediyenin sığınma evi açma zorunluluğu olmasına rağmen belediyeler sığınma evi açmamakta ve İçişleri Bakanlığı da denetim yükümlülüğünü yerine getirmemektedir. Şiddetin yaygınlığına rağmen valilikler yeterli sığınma evi açılması için bütçe ve personel tahsis etmemektedir. Var olan sığınma evlerinin koşullarının yetersizliği, kıstlılık, özellikle SHÇEK na bağlı sığınma evlerindeki personelin tutumu, güvenlik sorunu, engelli vb kadın gruplarının kabul edilmeyişi, kadınların çocuklarından ayrı tutulmaya zorlanması gibi sorunlar bir çok şiddet mağduru kadının yaşamlarının riskine rağmen korumalardan yararlanamaması sonucunu doğurmaktadır.

Son olarak;

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde, kadınların adalete erişimlerini kolaylaştıracak yasal değişikliklerin ve sosyal destek mekanizmalarının oluşturulması, bu konuda bütünlüklü bir ulusal eylem planının hazırlanarak uygulanması yaşamsal önemde olduğu açıktır. Ulusal plandaki karamsar tabloya karşın, uluslar arası alanda kadınların şiddetten korunmasına yönelik umut verici ve ufuk açıcı gelişmeler yaşanıyor . Bu kapsamda, Mayıs 2011 de İstanbul'da imzaya açılan ve Türkiye'nin imzalamış olduğu, Avrupa Konseyinin "Kadınlara Yönelik ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Edilmesi'ne dair sözleşmesi bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir.

Sözleşme, kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği arasında yapısal bağ kurması, devletlerin özen yükümlülüğüne yer vermesi, arabuluculuk ve zorunlu alternatif çatışma çözümlerinin yasaklanmış olması, mağdurun ifadesini ya da şikayetini geri çekmesine rağmen soruşturma ve yargılamaya devam zorunluluğu getirmesi, aynı cinsten eşleri de koruma kapsamına alması, mülteci ve sığınmacılara yönelik hakların genişletilmesi, barınma ve psikolojik sosyal destek mekanizmalarını oluşturma yükümlülüğü ile bağımsız denetim mekanizmaları getirmesi bakımından çok önemli bir adımdır.

Uluslararası hukukta kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusunda yaptırım gücü olan, bağlayıcı ve şiddetin kadın erkek eşitsizliğinin bir sonucu olduğunun vurgulandığı ilk sözleşme olan "Kadınlara Yönelik ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Edilmesi'ne dair sözleşmenn içeriğine uygun düzenlemelrin bir an once yapılması artık başka kadınların işkence görmemesi, yeni cinayetlerin önlenmesi ve adaletin sağlanması bakımından önemli bir dönemeç olacaktır.

İZMİR BAROSU KADIN HAKLARI DANIŞMA VE HUKUK ARAŞTIRMALARI MERKEZİ 25 KASIM'DA KURULDU

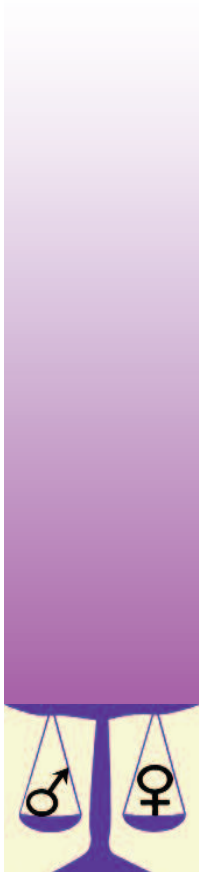

Avukatlık mesleği serbest bir meslek olduğu gibi bir de KAMU HİZMETİ vasfındadır. Özelikle Kadınlar, çocuklar,yaşlılar, engelliler,mülteciler, transgender bireyler gibi dezavantajlı gruplara yönelik özel veya kamusal alanda meydana gelen her türlü şiddet ve istismar eyleminde ve bu eylemlere bağlı hukuksal yardım taleplerinde mesleğimizin KAMU HİZMETİ yönünün özellikle gözetilmesi gereklidir. Hakları bilmek sorunla mücadelede çok önemli bir adımdır. Meslektaşlar arasındaki koordinasyon, paylaşım yargısal mekanizmaların hızlandırılmasına, Kadına ve çocuğa yönelik şiddet eylemlerinde yurttaşların haklarını bilfiil hukukçulardan öğrenmesi çok önemlidir.

Bu anlamda Baroların görevi de çok kıymetlidir. Avukatlık Yasamız Barolara "insan haklarını korumak, geliştirmek ve hukukun üstünlüğünü savunmak" gibi çok önemli ve onurlu bir görev yüklemiştir. Size sevinçle bildirmek istiyorum ki İzmir Barosu bu onurlu görevi layıkıyla sürdürmek için "İzmir Barosu Kadın Hakları Danışma ve Hukuk Araştırmaları Merkezi"ni kurmuştur. Bu merkez İzmir Adliyesi B Blok 3. Kat 331. Numaralı odada hizmet verecek olup, bundan sonra hukuksal danışmanlık hizmeti almak isteyen her kadın karşısında bir Avukat bulacaktır.

Bu güne kadar Kadın Hakları Komisyonumuzca yürütülen kadının insan haklarının korunmasına ve geliştirilmesi ile kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık karşıtı mücadelemizin kurumsallaşarak bir Merkez etrafında yürütülmesi bu görevlerini en iyi şekilde yerine getirmesinde önemli bir araç olacağı gibi istatistiklerin tutulması, acil müdahale ve hukuksal araştırmalar konusunda da çok faydalı olacağı inancındayız.Öncelikle tüm meslektaşlarımızı dayanışma içinde Merkez çalışmalarına davet ediyoruz.

Kadına yönelik şiddet failleri can almaya devam ediyor. Herbirimiz yazılı ve görsel medya aracılığı ile bunları görüyor ve çok üzülüyoruz. Ancak her birimizin yapabileceği şeyler var.

EĞER SAMİMİYSENİZ HAZIRLIĞINA BAŞLANAN ANCAK BİR TÜRLÜ TAMAMLANAMAYAN KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE İÇİN ELZEM OLAN, İHTİYACA, ULUSLARARASI ANLAŞMALARA VE STK İLE MESLEK ODALARININ ÖNERİLERİNE UYGUN YASAL DÜZENLEMENİN DERHAL YASALAŞMASINI, SIĞINMAEVLERİNİN SAYI VE KALİTESİNİN ARTIRILMASINI, BAROLARA KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE İÇİN BÜTÇE AYRILMASINI, KADINI AİLENİN BİR UZANTISI GÖREN ANLAYIŞ TERK EDİLEREK KADIN BAKANLIĞININ DERHAL KURULMASINI TALEP EDİYORUZ.

Tüm insanları ;

-Belediyelerinde ilçe nüfusu ile orantılı ihtiyacı karşılayacak kadın danışma merkezi ile sığınma evi açılması için çalışmaya

-Kadının bir iş sanat öğrenmesi için gerekli çalışmaları yapmasını istemeye,

-şiddet mağdurlarına inanmaya,dinlemeye,desteklemeye,bildiklerini paylaşmaya

- berdel,beşik kertmesi, çok eşlilik, bekaret kontrolü gibi bizim topraklarımıza özgü durumların suç olarak yasalara girmesini talep etmeye ve bu konularda çalışma yapan sivil toplum kuruluşları ile meslek odalarını desteklemeye,.

- Dilin dünyayı belirleyeceğini unutmayarak, şiddet içeren, özellikle kadını kadın cinsiyetine sahip olmasından dolayı aşağılayan, ayrımcılık yaratan, eril kelimelerden dilimizden arındırmaya,

- Kadını güçlendirmeye, eğitim, çalışma gibi alanlarda önlerindeki barikatları kaldırmak için mücadele etmeye,

Davet ediyoruz.

Herhangi bir ayrım yüzünden insanların acı çekmediği günlere erişmek dileği ile.

NEDEN?

Derya Şaşman Kaylı
Sosyolog, Yazar
Ege Üni. Kadın Araştırmaları Merkezi

Neden dünya nüfusunun yarısını oluşturan biz kadınlar güç odaklarından, mülkiyetten uzak tutuluyoruz. Neden yönetim erkini elinde bulunduran, karar mekanizmalarında olan, paraya ve güce sahip olanların yüzde doksan beşi erkek? Neden ülkeleri yönetenlerin çoğunluğu erkek?

Neden erkeklerle aynı toplumda yaşarken, aynı olanakları paylaşamıyoruz? Dünya var olalı beri biz kadınlar da varken, tarih, edebiyat, bilim, sanat, gözünün ucuyla bile bizi, biz olarak göremiyor? Ülkelerin savaşları, fetihleri, uygarlıkları, yönetim biçimleri kaleme alınırken neden kadınların, acıları, yetenekleri, becerileri, nasıl yaşadıkları, nasıl düşündükleri, nelere başkaldırdıkları, görmezden geliniyor?

Neden bedenlerimiz birilerinin namusu olmak zorunda, eğer değilse kolayca salt bir et parçasından ibaretmiş gibi düşünülüp erkek beğenisine pazarlanabiliyor, alınıp satılıyor? Neden erkek hazzının bir aracı olarak kadın bedenleri araçsallaştırılıyor. Neden erkek egemen iktidarın gücüyle kendini özdeşleştiren erkek, fallusunu da bu gücün uygulayıcısı ilan edip, bu gücü elinde bulundurmadığını düşündüğü çocuk ve kadın bedenlerini kullanabiliyor? Neden bir toplumun huzuru, bir aradalığı için yapıldığı söylenen yasalar ve yargı bu insanları koruyor?

Neden hep birilerinin kadınları olarak yaşamak zorundayız? Bu yetmezmiş gibi sözüm ona "özel alan" olarak biz kadınlar için düşünülen evciklerde en iyi anne, en becerikli ev kadını, kocasını en hoş tutan kadın, en güzel kadın olmamız isteniyor. Dertlerimiz, iyi kabarmayan kekler, sürekli tozlanan evler, uslu durmayan çocuklar, önlenemeyen kilolarmış gibi medyada sürekli söyleniyor.

Neden sürekli çaresiz olduğumuz, geleneklerle, örflerle, kurumların ideolojileriyle ve ideolojik aygıtlarıyla bize dayatılıyor? Erkek egemen ideolojinin erkek önceliğini meşrulaştıran söylemleri biz kadınları, istediği gibi biçimlendirebileceğini düşünüyor? Kaç çocuk doğuracağımıza, nasıl giyineceğimize, kaç kilo olacağımıza, vücut ölçülerimize, kırışıklıklarımızdan mutlaka kurtulmamız gerektiğine, kullanacağımız kremlere karar verdikleri gibi bunların mutlak doğrular olduğuna biz kadınları inandırmaya çalışıyorlar?

Binlerce yıllık tarihsel süreçte, ötelenen, erkekten aşağı ve onun ötekisi olarak, erkek düşüncesinde tasarlanan kadının, toplumsal yaşamın eşitsizliğine yönelik verdiği mücadelede yöneltiği sorulardan sadece bir kaçı yukarıdaki NEDEN ler. Ve bu NEDEN ler ataerkil sistemin, kadını ezerek, yok sayarak, sesini, örgütlülüğünü görmezden gelerek, erkek önceliğini nasıl meşrulaştırmaya çalıştığının anahtarları. Beşbin yıllık insanlık tarihinde kadınlar, sorular sordu, kaderleri olarak dayatılan erkek tahakkümüne hayır dedi, mücadele etti, başkaldırdı.

Av. Levent Dağaşan, *İzmir Barosu*

Artık daha örgütlü, daha donanımlı, daha güçlü özgürleşme mücadelesi veriyoruz. Biliyoruz üretim ilişkilerinin sahipliğiyle, ideolojik aygıtlarla, geleneklerle, sarmaş dolaş olmuş erkek egemen sistemin tuzakları, erkek gözünden erkek dilinden bir yaşam için kendisi dışındakilerin geleceklerini elinde tutma mücadelesini vermeye devam ediyor. Bunu yaparken de sadece kadınlara, karşı değil, karısına, kızına, anasına reva görülen geleceği kabul etmeyen erkeklerin NEDEN leriyle de mücadele etmek durumunda kalıyor. Aynı zamanda homofobik duruşu nedeniyle kadınlar gibi yok sayıp, ötelediği farklı cinsel yönelimde olan insanların da NEDEN leriyle hesaplaşmak zorunda.

Geleceklerimizi özgürce yaşayacağımız yarınlara.

DİL'DE CİNSİYETÇİLİK

Birgül Değirmenci
Avukat, İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyon Üyesi

Dil ve düşünce birbirinden ayrı düşünülemeyecek kadar ilişkilidir. Dil, hem gerçekleri yansıtır hem de zihinde başka gerçeklerin oluşmasına katkıda bulunur. Kullanılan dil o toplumun yaşayışını, algılarını, yargılarını yani tüm gerçekliklerini belirler. Bu nedenle tüm toplumlar için "dil" çok önemli bir unsurdur. Dil, kültürel kimliği yaratan araçtır. Bir toplum için dilini kaybetmek kimliğini kaybetmek demektir. Dil gerçekliği belirlerken bir taraftan da kişilerin/toplumun düşüncelerini de kontrol etmiş olur.

Doğum ile kullandığımız "anadilimiz" bize belli kavramları algılamamızı ve düşüncelerimizi bu kavramlar üzerinden oluşturmamızı sağlar. İçine doğduğumuz toplum dilsel olarak neleri kavramlaştırmışsa ilk deneyimlerimiz bunların duyulmasıyla biçimlenir ve bir anlamda düşünce dünyamıza daha baştan sınırlar getirilmiş olur. Somut olarak görebildiğimiz nesneler ve varlıkların, dilden bağımsız var olduğu düşünülse bile, bazı varlık ve olgular sadece "dil" ile somutlanır. Örnegin, "sevgi, dilek, yargı, pismanlık, üzüntü, nefret gibi pek çok soyut kavram ancak dille vardır, varlıklarını ve anlamlarını dile borçludur."

Tarih boyunca ataerkil dil kadını, doğallık, gelenek, zayıflık, büyü, baştan çıkarma, annelik gibi kavramlarla tanımlar. Bu kavramların içine doğan kadınlar da kendi rollerinin ve "doğa"larının bunlar olduğuna inanır. Örneğin, "Evi dişi kuş yapar" "Evi, ev eden avrattır" ile "er olan ekmeğini tastan çıkarır" atasözlerine göre toplumda kadının yeri ev, erkeğin ise para kazanan olduğu anlaşılmaktadır. Bunlar ve bunlara benzer bir çok söz ve deyiş,tecrübelerden ve yaşam biçimlerinden dile yansımıştır. Bu tür söylemlerin olduğu dili duyarak yetişen kadın ve erkek yerinin ne olduğu konusunda önyargılara da sahip olacaktır. Dilde var olan erkek egemenliği, kadının toplumsal olarak ikincilliğini pekiştirmekte ve bunu sürekli yeniden üretmektedir. Bu yeniden üretim dil olmaksızın mümkün olmayacaktır. O zaman, toplumsal cinsiyet ile dil arasında göz ardı edilemeyecek bir ilişki bulunmaktadır .

Kanunları koyanlar, kamuda her türlü görevi yürütenler ve bunları dile getirenler erkekler olduğundan dil de onların egemenlik aracı haline gelmiştir. Bu şekilde dil erkek lehine değişime uğrarken kültür de erilleşmeye başlamıştır.

Kendini tek güç olarak kabul ettiren erkek, tüm yaşamsal faaliyetlerde "özne" rolünü üstlenmiş, kadına da bunun karşıtı "nesne" olmak rolü kalmıştır.

Ataerkil dil, yanlı olarak kadını olumsuz sözcüklerle aşağılamış, baskı altına almış ve hatta yok saymıştır. Sonuçta dil,erkeğin baskı aracı olduğuna göre, onun deneyimlerini, düzenini ve dünya görüşünü yansıtması da en doğal hak olarak kabullenilmiştir.

Tüm dillerde olduğu gibi ataerkil zihniyetin egemen olduğu Türkçe'de kadın ve kadınla ilgili kullanılan ifadelere bir bütün olarak baktığımızda, bu ifadelerin olumsuz çağrışımlar taşıdığı ve genellikle kadının cinselliğine, rollerine ve zayıflığına erkeğin güçlülüğüne egemenliğine gönderme yaptığını görmekteyiz.

Dil cinsiyetçiliğin yani ataerkil zihniyetin nasıl kullanıldığına 2011 tarihli TDK sözlüğünde bazı kavramları irdelersek daha iyi anlaşılacağını düşünüyorum.

Örnek Adam: 1. İnsan 2. Erkek kişi 3.Eş, koca

Sözlük anlamına bakıldığında "adam" genel olarak tüm insanları ifade ediyor olsaydı aynı kelimenin ikinci açıklaması "erkek" veya "eş, koca"olmazdı. Çünkü tüm insanların içine hem kadın hem erkek dahil ise bu kelimenin "erkek" veya "eş, koca "anlamına gelmemesi gerekirdi.

Örnek Oğul: Erkek evlat

Bu sözcük, açıklamasında görüldüğü gibi erkekleri anlatan bir sözcüktür. İnsanoğlu,ademoğlu gibi kelimeler insan-

lığın sadece erkeklerden oluşuyormuş gibi anlamlar oluşturmaktadır.Hatta İngilizce'de tarih anlamına gelen "history" köken olarak erkekler anlamına gelen "his" ve hikaye anlamına gelen "story" kelimelerinin birlikteliği tesadüf değildir."History is his story "anlamı Tarih erkeğin tarihidir" anlamını eril dil anlamında irdelemek gerekir.

Örnek Ata: Baba, dedelerden veya büyük babalardan her biri.

Dilimizde "eski insanları" anlatır bir anlamda yerleşmiş olan "ata" sözcüğü, sözlük anlamına göre, erkekleri ifade etmektedir. Bu sözcük de "eski insanlar" sadece "erkeklermiş" gibi bir izlenim yaratmaktadır.Yani, tüm söylenen sözleri "erkekler söylemiş", eskiden gelen ne varsa "erkekler üretmiş, kazanmış ya da ortaya çıkarmış" kadınlar tarihte hiçbir rol oynamamışlar ya da hiç var olmamışlar.

Örnek Kadın: 1-Dişi cinsten erişkin insan, erkek veya adam karşıtı 2-Evlenmiş kız 3-Hizmetçi 4-Analık veya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri olan.

Bu anlamlar kadının özel alana hapsedilmişliğini ve emeğininde ücretsiz olacağı şekilde tanımlanmıştır.

Örnek Erkek:1-İnsan, hayvan ve bitkilerin dişiyi dölleyecek cinsten olanı.2-Sperma oluşturan organizma.3-Yetişkin adam, kadın karşıtı. 4-Koca. 5-Sözüne güvenilir, mert. 6-Girintili ve çıkıntılı olmak üzere bir çift oluşturan nesnelerin çıkıntılısı. 7-Sert, kolay bükülmez.

Bu kelime güç otorite ifade edecek şekilde ve eşyaların bile erkek dişi olarak ayrılması şeklinde tanımlanmış olması eril cinsiyetçi dilin en önemli yansımasıdır.Yani nesnelere bile cinsiyet yüklemeleri yapılmıştır. Çevremizde farkında olalım veya olmayalım mekanlar, meslekler, eşyalar,şarkılar,atasözleri vb.eril cinsiyet anlayışla tanımlanmıştır.

Örnek Kızlık: 1. Kız olma durumu 2. bekaret

Erkeklik: 1. Erkek olma durumu 2. erkekçe davranış, yigitlik.

Bu iki sözcük ilk anlamlarıyla problem oluşturmazken, ikinci yani toplumsal cinsiyetçi bakış açısıyla kazandıkları anlamlarıyla Türkçe'nin erilliğini desteklemektedirler. "Kızlık" sözcüğünün ikinci açıklaması kadınların erkeklerin gözünde cinsel bir obje olduğu bakış açısını pekiştirip kadını küçümserken,"erkeklik" kelimesinin ikinci açıklaması tam tersi bir etkiyle erkeğe övgünün dilsel bir yansıması olmaktadır.

Örnek Kız gibi: 1. kıza benzeyen 2. çok güzel, yeni

Örneğin, "kız gibi oğlan" ifadesi erkekleri küçümsemek için kullanılan bir ifadedir ve erkekler için aşağılanmanın yolu da "kız gibi olmak" tan geçmektedir. İkinci anlamına daha çok argoda rastlıyoruz. Kadının dış görünümünü ve cinselliğini çağrıştırmaktadır.

Eril dil sadece Türkçede yoktur.Tüm dillerde vardır.Çünkü ataerkil sistemin yeniden üretilmesini sağlayan kültürün aktarılması dil ile sağlanmaktadır. Örneğin :İngilizce 'de "man" adam veya erkek olarak tanımlanmasına karşın "man-made"(insan yapımı) "mankind"(insanlık) his +story=History (erkeğin hikayesi)gibi sözcükler eril dilin egemen olduğunu göstermektedir.

Bu örnekler göstermektedir ki ataerkil sistem egemenliğini sağlamak için dilini de oluşturmuştur. Kullanılan bu eril dil, genellikle kadını ve onun cinselliğini aşağılayıcı, kadını zorunlu rollere iten ve saldırgan bir dildir. Yani Kadınların erkeklere göre konumu toplumsal ve kültürel normlara göre belirlenmektedir.

Bu cinsiyetçi dil değişmez mi? Evet değişebilir. Ataerkil sistemin kuşaktan kuşağa sözlü veya yazılı olarak aktarma aracı olan "dil"i toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde,toplumsal cinsiyet kavramının sadece kadınları ilgilendiren bir kelime olmadığını ,kadın ve erkeğin sosyo-kültürel tanımlanmasını, toplumların kadın ve erkeği birbirinden ayırt etme biçimini ve onlara verdiği toplumsal rolleri ifade eden bir kavram olduğunu anlamak , onlarla mücadele ederek davranışlarımıza yansıtarak başlayabiliriz.

Yaralanılan kaynaklar

1-Toplumsal Cinsiyet –Kamla Bhasin

2-Medya ve iktidar ilişkileri: Dilin klişeleştirdiği cinsiyet kimlikleri-Tutku Akter

3-Kadınlararası Konuşma Sürecinde Toplumsal Cinsiyetin Dil Üzerinden Sergilenmesi-Burcu Şimşek

4-Ataerkil Sistem Bağlamında Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Benimsenmesi-Özlem ÇELİK

5-Dilde Cinsiyet Ayrımcılıgı: Türkçe'nin İçerdiği Eril ve Dişil İfadeler Bakımından İncelenmesi-Menekse Pınar GÜDEN

6-Toplumsal Cinsiyet ve Bilim-Evelyn Fox Keller

"ONURLU ÇALIŞMAK" HAKTIR

Nilgün Özgür
nilgunozgur@yahoo.com

Mobbing" .... Son yıllarda gündemimize giren bu yabancı kelime aslında cok iyi tanıdığımız hemen hergün bu ülkede biryerlerde çalışanların yasadıgı hukuk dışı, ahlak dışı uygulamaları tanımladı. Tanımlamak icin kullandığımız kelime yabancı ama yaşananalar çok tanıdık ve her yerde.

Kamuya ait bir Genel Müdürlükte 1. Hukuk Müşaviri olarak çalışırken yaşadığım hukuk dışı, insan haklarına aykırı ve onurlu çalışma hakkımın ihlali olaylar için savcılıklara suç duyurusunda bulundum takipsizlik kararı verildi, dava açtım Asliye Hukuk Mahkemesinden olumsuz karar çıktı ancak dava şu an Yargıtay'da temyizde sonucu bekliyorum. Ben hukukçu olarak bu davanın tüm somut delillerle ortaya konduğunu, haklı olduğunu, biliyorum. Bu nedenlede sonuna kadar takipçisi olacağım. Son durağı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi olması gerekirse oraya da gitmekte ve davamın haklılığını, ve yapılan hak ihlallerini ortaya koymakta kararlıyım.

Gelinen bu aşamada edindiğim gözlemler ve deneyimleri paylaşmak istedim. Konu her ne kadar içiçe olsa da iki ayrı başlıkta toplamak isterim.

Kadınlarının iş yerinde yaşadıkları "taciz"

Yaşadıklarımı yargıya intikal ettirdikten sonra kamuda karşılaştığım birçok kadın çalışan kendi yaşadıklarını anlattı. Açtığım davanın, savcılık şikayetlerinin kendilerinin de yaşadıkları ama çıkaramadıkları sesleri olduğumu düşündüler muhtemelen. Öncelikle vurgulamak isterim ki, kadınların çalıştıkları yerde yaşadıkları taciz ve şiddet tahminlerinizin çok çok ötesinde. Çok rahat söyleyebilirim "HER YERDE,HER SEVİYEDE". En büyük gücüde kadınların sessizliği. Ancak kadınların seslerini yükseltip "YETER" demeside zor. O nedenle bu konuda hukukçu kadınların başlattığı çalışmaları çok çok önemsiyorum. Kadınların yaşadıkları tacizlerde kendilerinin "ayıplamadıklarını" bildikleri insanların desteğine ihtiyaçları var. Ancak bu destekler onlara cesaret verebilir. Biliyorumki uzun ve zorlu bir yol ama imkansız değil.

Kadının tacizi dile getirme korkusu saldırganın en büyük gücü, kadının saldırı karşısında suskunluğu saldırganın cesaretinin beslendiği en önemli kaynak.

Ancak şunuda belirteyim saldırgana karşı çıkmaya korkan kadınların bu korkularında çok haklılar. Karşı çıkan kadın "YALNIZ" ve "SAVUNMASIZ" kalıyor. Çünkü toplum kadınları bu kadar cesaretli görmeye alışık değil, istemiyor da. Bu saldırılara uğrayan kadının, kocası, abisi, babası dile getirmesini istemiyorlar. Çok gariptir bu kadının ayıbı olup çıkıyor. Konuştuğum pek çok kadının ses çıkarmamasının en büyük nedeni bu. Hep aynı endişe "kocam ne der" "ailemin saygınlığı yaralanır" "oğlum var, utanırım" vs.

Unutmayalım, tecavüze ugrayan kızların babaları veya erkek kardeşlerinin eliyle öldürüldüğü, mahkeme kararlarında 13 yaşındaki çocugun onlarca yetişkin erkek tarafından tecavüzüne "rızasının" olduğunun kabul edildiği, hergün bir yerde bir kadının vahşice öldürüldüğü şiddet gördüğü bir ülkenin kadınlarıyız biz. Çalışan kadına işyerinde uygulanan taciz bu ülkedeki "kadına karşı şiddet serbestisinin" bir başka izdüşümüdür.

Genel olarak işyerinde uygulanan psikolojik şiddet

İşyerinde uygulanan şiddetin kadına uygulanan taciz boyutu dışında bir diğer boyutuda bulunduğu makamımın verdiği gücü kötüye kullanarak diğer çalışanların iş hayatının işkenceye dönüştürülmesidir. İşyerinde "psikolojik şiddet" uygulanması sadece kadınların sorunu değil. Iktidar gücünü arkasına alan,

ve her koşulda kollanacağını bilen yönetici işyerinde hiyerarşik olarak altında çalışanın deneyimini, birikimini değersiz kılacak, iş hayatının her alanında aşağılayacak , küçük düşürecek uygulamaları yapabiliyor.

Ancak üzülerek yaşadım ve gördümki, yaşadığımız toplumda eğitimli, aydın, hatta hukukçu bir çok insan benim yaşadığım akıl almaz hukuk dışı uygulamaları duyduklarında, okuduklarında ilk tepkileri "ne var canım bunda, her yerde olan şeyler" oldu. Bence en büyük sorun burada. İstediğiniz kadar bu devlet uluslararası sözleşmelere, süslü isimli anlaşmalara imza koyarak kendini bu anlaşmalara uygulacağına ilşkin yükümlülük altına soksun, yada kanunlar yönetmelikler çıkarsın bu ülkenin insanlarının haklarının farkına varması ve talep etmesi birincil sorun. Bir insanın hergün kişiliğinin, onurunun, haklarının çiğnendiği bir iş ortamı düşünün. Her sabah o iş gününü değil "bugün nelerle karşılaşacağım" endişesi ile güne başladığını, yarın neler olacak endişesi ile uyuyamadığını düşünün. Yıllarca emek verdiği, başarılı olduğu işinde çalıştırılmadığını, işyerinde diğer çalışanlarla tüm diyalog yollarının tehditle kapatıldığını, vebalı muamelesi gördüğünü,yalnızlaştırıldığını, kapısı kapanmayan erkekler tuvaletinin pisuarlarının gören odaya yerleştirildiğini düşünün. Onca yıl edinilen akademik eğitim, tecrübe işinizdeki başarı ve takdir hepsi bir anda yok sayılır ve siz her an hesaplaşırsınız kendinizle " Bu doğru değil, bunu yapmaya kimsenin hakkı yok". Ve artık aydın insanlarında oturup aydın gibi düşünme sorumluluğu ile "ne var bunda,her yerde var" anlayışını bırakması gerekiyor. Aslında heryerde var olduğu için sorun çok büyük.

"Üstünün" hakkını ve adalet anlayışını ve hukuksuz uygulamalarını itirazsız kabul eden bir toplumda hak arayan hele kadınsa zorlu bir yola çıkmıştır." Amirdir" " büyüktür" "iktidarın adamıdır" "siyasi gücü var" denilerek hak ihlalini yapanlar ilk önceden haklı, güçlü kılınırsa, bu noktadan bakarak yaşananları değerlendiren anlayış ile "hukuk" adına bir yere varmanız çok güç.

"Büyüğündür yapar, karşı koyma" olgusu ile yetiştirilen insanlar "çalıştıkları yerlerde "amirindir, haklıdır,karşı koyma" olgusunu çok kolay kabul ediyor tabiiki. Aynı şekilde bu makamlarda olan insanlarda da aynı anlayış hakim. Oysa ki bireysel haklarına insanların daha duyarlı olmaları gerekiyor. Hak ihlali söz konusu olduğunda "büyük" "amir" vs. tanımlamalar değil yasaların tanımladığı "ihlal eden" "haksız fiil ve "mağdur" söz konusu olabilmeli.

Toplumda, öncelikle çalışanların haklarını, hukuku ihlal eden bu saldırganların kabul görmeyeceğinin, tolere edilmeyeceğinin bilincinin oluşması gerekir. Bu bilinç oluşmadıkça "amirdir yapar" kafası ile böyle gelmiş böyle gider. Dolayısı ile işverenin işyerinde çalışanlar arasında "bildiği yada bildiğinin kabul edileceği psikolojik şiddet içeren hukuka aykırı eylemlerden" sorumlu tutulması önemlidir.

Maalesef, Türkiye, özellikle kamuda çalışanlar için işyerinde uygulanan psikolojik şiddete karşı korunması konusunda çok çok düşük standardlara sahip olduğu söylenebilir.

Dünyanın hiç bir ülkesi mükemmel değil. Her yerde hukuka aykırı davranan insanlar var. Ancak gelişmiş demokrasilerde yaşayan insanların farkı, sadece hakları koruyan kanunlar değil insanların haklarına karşı duyarlılıklarıdır. Bana bu haksız, hukuka aykırı uygulamaları yapan kişi bu ülkelerden birinde olsa idi bir daha hiç bir yerde yönetici olarak iş bulamazdı. Çünkü hukuka aykırı davranma serbestisi ile hareket eden kişinin işyeri için potansiyel bir tehlike olduğu kabul edilir bu ülkelerde. Bu kişinin haksız eylemi nedeni ile yasalar karşısında sorumlu tutulabilme ve yaptırıma uğrama olasılığı konuya ilişkin duyarlığı arttırır.

İngiltere'yi örnek alıp, genel olarak "harassment" ile ilgili (taciz etmek, rahatsız etmek) yasal düzenlemelere baktığımızda ilk olarak 1970 de "Administration of Justice Act" ile "harassing" (taciz) suç olarak kabul edilir. 1986 da "Public Order Act" ile yine "intentional harassment, alarm or distress" (kasdi olarak üzüntüye, korkuya neden olma, taciz) suç kapsamında yer alır. 1994 yılında "Criminal Justice and Public Order Act" ile "intentional harassment, alarm or distress" (kasdi olarak üzüntüye, korkuya neden olma, taciz) suç kapsamında yer alır ve tacizin her çeşidi yasadışı olarak tanımlanıp 6 ay hapis veya 5,000 Sterlin para cezası ile cezalandırılacağı hükmü kabul edilir. Bu kanunda yer alan eylemin kasdi olduğunu ve bu kasdi eylem sonucunda zarar

oluştuğunun ispatı gerekir. 1997 yılında "Protection from Harassment Act" (Tacizden koruma yasası) ile "harassment" tanımı dahada genişletilerek üzüntü ve korkuya neden olan davranışlara 6 ay hapis veya para cezası getirilir kısıtlama kararı verilen zararın tazmini için dava açılmasının yolları açılır. Aynı zamanda – ki önemlidir- işverenin sorumluluğunu getirir. Yani işverenin işyerinde bir çalışanın diğerine karşı işlediği suçu bilmesi yada bilmesi gerektiğine hükmedilmesi durumunda sorumlu tutulabilmesi mümkün kılınır.

İşyerinde taciz ile genel olarak kişinin saygınlığının, onurunun çiğnenmesi yada kişiyi aşağılayan ortamların yaratılmasının amaçlanması gerekiyor. Bu tür eylemler sözlü, fiziksel olabilir. Hatta bu eylemleri gerçekleştiren kişilerin kasdı olmasada yapılan eylemin zarar vermiş olması suçun oluşmasına yeter sayılıyor.

Bu örnekten sonra dönüp Türkiye'ye baktığımızda özellikle kamu kurumlarında siyaseten atanan yöneticilerin ve onu atayanların bu kurumları "babalarının çiftliği" gibi görmesi zihniyeti ile mücadele edilmesi gerekiyor. Yanlışı yapan yöneticinin "benim adamım" denerek korunup kollandığı ülkede "ileri demokrasi" iddiasında bulunmak çok samimiyetsiz ve temelsiz oluyor.

Yaşadıklarımdan yola çıkarak Türkiye'de her ne yaparsa yapsın "siyaseten korunma" tüm hakların önüne çok rahat geçiyor diyebilirim. Savcılığa başvurmadan, dava açmadan önce bağlı bulunduğum müsteşarlığa iki kez tüm detayları ile yapılan haksız eylemleri şikayet ettim. En somut belgesi Genel Müdürün üçlü karaname ile atanmış 1. Hukuk Müşavirine "görülen lüzum" üzerine gerekçeli noterden gönderdiği resmi "azilname" dir. Azilname "çalıştırmama" iradesinin çok net "resmi belgeli"bir göstergesidir. Ve sanıyorum kamuda 1. Hukuk Müşavirine uygulanan ilk örnektir

Şikayetlerim sonucu hiç bir şekilde muhatap alınmadım. Sonrasında hergün başka bir uygulama ile çalışma ortamının "cehenneme" çevrildiği olayları anlattım, yine tek bir sorgulama gelmedi. Tam aksine benim aleyhime bir neden bulmak için tüm müfettişler seferber oldu. Birşey bulamayınca da tamamen yok sayıldım..

Tabiri caizse kamu yöneticisin "namusuna" emanet edilen, yasal yükümlülük olarak gizli tutulması gereken şahsi dosyamdan dava tarihinden tam 19 yıl önce alınan bir geçici depresyon raporu (yaşadığım acı bir olay nedeni ile, olaya bağlı geçici bir durum nedeni ile depresyon) hiç bir hukuki prosedüre uyulmadan şikayet ettiğim şahıs tarafından alınıp savcılık dosyasına kondu ve "akıl hastalığına düçar" olduğum iddia edildi.

Yaşadığım stress ve üzüntü nedeni ile sağlığım bozuldu boyun ve baş ağrıları nedeniyle hastaneye gittim. Hastaneden alınan SERVİKAL DİSKOPATİ + BRAKİALJİ (boynumdaki disklerde oluşan bir rahatsızlık) tanılı heyet raporunu dosyaya sundum. Davalı tarafın avukatı mahkemeye sunduğu dilekçede "gördüğünüz gibi kendisine "PSİKOPATİ TANISI" konmuştur diyecek kadar acze düştü. Gördüklerime, okuduklarıma inanamıyordum. Şaka gibiydi.

Haksız eylemleri dile getirdiğim, şikayet ettiğim için cezalandırldım, başka bir kamu kurumuna gönderildim. Hemde sahte istifa dilekçeleri ile. Atamanın iptali davası açıp kazandıktan sonra mahkeme kararını uygulattım ve Genel Müdürlüğe 1. Hukuk Müşaviri olarak geri döndüm. Prizlerine kadar söküp boşalttırdığı sadece bir küçük masa ve sandalye bıraktıktırdığı odayı tahsis etiler. Beni çalıştırmayacaklarını zaten biliyordum daha sonra istifamı verip hem o görevden hemde memuriyetten istifa ettim. Yıllardır emek verdiğim mesleğimi, kariyerimi, onurumu korumak zorundaydım.

Yukarıda yazdıklarım haksız, hukuka, ahlaka aykırı, kişilik haklarımın çiğnendiği,çalışma onurumun hiçe sayıldığı onlarca eylemden sadece bir kaçı.

Bir örnek olarak yazdığım, işyerinde taciz ve haksız eylemi ile üzüntüye,korkuya neden olma konusunda Ingiltere'de getirilen bu eylemlerden zarar görenleri koruma standardları gözönüne alarak yaşadıklarımın bu küçük kısmını düşünün. Sonra da bu yaşadıklarımın bir istisna değil Türkiye'de heryerde olduğunu düşünün.

Sorun büyük! Sorun çok büyük.

Sonuç olarak, haklarımıza sahip çıkmaktan, başka bir yol yok. En önemlisi, devletin anlaşmalarla üstüne aldığı yükümlülüklerin vatandaş olarak hesabını sorma bilincinin geliştirmek. Bu sorunları yaşayan

çalışanların kendilerine destek olacak hukuki yardıma ulaşmalarının kolaylaştırılması gerekiyor. Baroların konuya verdiği önem ve destek çok önemli. Hukuk dışı uygulamalara "dur" diyerek itiraz eden kişilerin açtıkları davalar, yaşadıkları haksızlıkların gündemde tutulup, bu uygulamaların hukuka aykırı oldugu bilincinin toplumda oluşmasına yardımcı olmak gerekiyor.

Kadın, erkek her çalışanın "onurlu çalışma hakkı " vardır. Bu hakkı yok sayma hiç kimsenin lüksü olmamalı, "demokrasi" "hukuk devleti" deniyorsa böyle bir lüks olamamalı.

Hakların yasalarda yer alıyor olması sorunu çözmüyor. Hayata geçirilmeyen haklar yasalarda süslü laflar olmaktan öteye gidemiyor.

Avrupa Sosyal Şartının gözden geçirilmiş hali 27.9.2006 tarihinde 5547 sayılı Kanun ile TBMM tarafından kabul edildi. 5547 sayılı (GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ) AVRUPA SOSYAL ŞARTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN'un 26. maddesi onurlu çalışma hakkını açıkça düzenlemektedir. Yasayla tanınan bir hak olan "onurlu çalışma hakkının" ihlali halinde yasal yollara başvurulmalıdır. Yoksa kulağa hoş gelmesi dışında fazla bir anlam ifade etmez.

Ben kendi adıma bu uzun ve zorlu yolda yürüyorum. Gidebileceğim en son noktaya kadar hakkımı savunmakta kararlıyım. Umarım haklarını aramakta kararlı insanlar daha çoğalır ve bu haksız eylemleri uygulayanların cesaretleri hergün daha azalır.

Onurlu çalışmak temel haktır, talep edelim

MAVİ MİNE

Mavi mavi mine cicekleri acmis kirlarda
Uzanip tutmak istedim
Ellerim buyuk geldi
Utandim.
Dunya'da kapladigim yer kadar miydi degerim?
Yoksa bir mine cicegi gibi
Umarsiz uzanmali miydim
Yemyesil cayirlarda olabildigince...
Kayitsiz olmak mumkun mu?
Yoksa dertlenmek midir ?
Beni insan yapan her derde.
Gozlerimle gorup
Kulaklarimla duyduklarima
Tek bir agzimla cevap yetistirebilmek midir
Huner.
Yoksa beni ben,beni insan yapan
Susmak midir inadina
Tum vahsetlere.

Sibel Tunuslar Bolevin
Avukat, İzmir Barosu

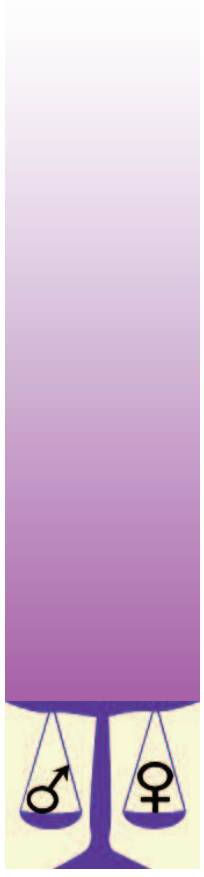

Adaletin Sembolünün Bir Tanrıça Olması Üzerine....

Şenay Tavuz
Avukat, İzmir Barosu

Tanrıça, ilahi soyut bir varlıktır ve dişi tanrı anlamına gelir . Tanrı veya tanrıçada görülen tanrıya bir cinsiyet verme girişimi ve inancı, bizlere din veya inancın doğduğu kültür ve topluluğun matriarki (anaerkillik) veya patriarki (ataerkillik) yapılarından herhangi birine daha yakın olduğu yönünde ipuçları sağlayabilir.

Adaletin soyut bir varlıkla temsil edilmesi ise adaletin ve adalet dağıtıcısının kutsallaştırılması olarak yorumlanabileceği gibi, mitolojik çağlardaki din anlayışının bir yansıması olarak da değerlendirilebilir.

Hukuk fakültesinde okuduğum dönemlerden bugüne kadar, adalet ve düzeni temsil eden, bir elinde terazi öteki elinde kılıç tutan gözleri bağlı bir bakire olarak simgeleşmiş olan Themis'in bir tanrıça olarak neden adaleti temsil ettiğini hiç sorgulamamıştım. Adaletin sembolü olan terazi ve kılıcı elinde tutan bir tanrıçaydı da, adalet neden bu kadar kadınlara karşı gözleri bağlı,kılıcı keskin olabiliyordu?

THEMIS KİMDİR ?

Tanrıça Themis'in elindeki kılıç" adaletin verdiği cezaların caydırıcılığını ve gücünü, "Terazi" adaleti ve bunun dengeli bir şekilde dağıtılmasını simgeler. "Kadın" ve "Bakire" olması bağımsızlığı ifade eder. Ayrıca kadının gözü bağlıdır, bu da tarafsızlığını simgeler .

Kaynaklarda Themis'in Olympos'ta yaşadığı, tanrıların toplantılarına başkanlık ettiği ve Olympos' daki düzeni onun koruduğu açıklanmıştır. İlyada'da ; Homeros'u tanıdığı, Hera ile Zeus'la konuştuğunu gösterir bazı bilgiler bulunmakla birlikte ayrıca bir efsanesi ve öyküsü yoktur. Themis'in yasa ve kuralları temsil ettiği açıklanır. Gelip geçici bir yasa değil, Tanrılar dünyasında da insanlar dünyasında da değişmez evrensel ve ölümsüz doğa yasasıdır Themis. Tanrısal yasadır, onun karşıtı insansal yasa ise Nemesis tur.

Roma mitolojisinde ise adalet tanrıçası ve adaletin simgesi olarak karşımıza İustitia (Justitia) çıkmaktadır. İustitia'nın Jupiterle (Zeus) Themis'in kızı Astraia olduğu da ileri sürülmektedir. İustitia Altın Çağda insanlar arasında bulunurken(Soylar Efsanesi), insanların gitgide daha çok suç işlemesi ve birbirlerine karşı saygı ve sevgilerinin kalmaması üzerine o da yeryüzünde barınmaz olmuş ve göğe çıkarak Bakire (Başak) burcuna dönüşmüştür.

Adalet tanrıçası tasvirleri ülkeden ülkeye, çağdan çağa veyahut da farklı sanatçıların bakış açılarıyla değişiklik göstermektedir . Ancak "adaletin terazisi" sembolü, "adaletin" kişileşmiş hali ve alegorisi olarak adalet tanrıçası, Batı dünyasının yanı sıra Mısır, Hindistan, Tibet, Uzakdoğu gibi birçok yerde kullanılan –ortak- bir motif olarak göze çarpmaktadır . Dünyanın dört bir tarafında adaleti simgeleyen adalet tanrıçası figürü; kültürel, dönemsel farklılıklara rağmen evrensel bir simge görünümündedir.

Desen: Utku Ulaş Ağırbaşlı

Ayrıca yüzyıllar geçmesine karşın küçük değişiklikler olsa da süre giden adalet tanrıçası sembolünün hukukun evrenselliğini dile getirmekte olduğunu düşünerek olumlayabileceğimiz gibi, Adaleti tanrıçalarla ilişkilendirmek suretiyle kutsallaştırmanın adalet ve adil yargılama üzerinde tartışmayı olanaksız hale getirdiğini ileri sürerek olumsuz olarak da değerlendirebiliriz.

Çünkü bir toplumda kutsal kabul edilenler üzerine tartışma yapmak ve değiştirmek kolay değildir. Ülkemizde de adalet tanrıçası figürü değişik yargı organlarında, kitaplarda, hukuk fakültelerinde yaygın olarak kullanılan bir semboldür.

Birkaç yıl önce Anayasa Mahkemesi'nin girişine Yargıtay gibi diğer yüksek yargı organlarının aksine "Adalet Tanrıçası"nın değil ona benzeyen "Anadolu Genç Kızı" heykeli konuldu Yeni Anayasa Mahkemesi binasının girişine konulan 'açık gözlü Adalet Tanrıçası' heykeli, Yozgatlı heykeltıraş Başpınar'a aittir.

Anayasa Mahkemesi başkanlık girişinin sağ yanında bir kadın ve erkek heykeli yer almaktadır. Sağda yer alan kadın heykelinin, 'gözü bağlı adalet tanrıçası'nı değil, 'bir elinde terazi diğer elinde kılıç tutan, göğsündeki ay yıldız olan ve geleneksel Anadolu kıyafeti içindeki Cumhuriyet kuşağı bir genç kızın' şahsında 'gözü açık ve ufka kararlı biçimde bakan Cumhuriyetin ve hukuk devletinin temeli ve koruyucusu adaletin simgelendiği' açıklanmıştır.

'Modern kıyafetli ve bir elinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nı tutan Cumhuriyet kuşağı hukuk fakültesi öğrencisi bir delikanlı' heykeli ile de 'ülkenin tüm adalet mensuplarının simgelendiği' ifade edilmiştir. Söz konusu heykellerde, adalet mensubunun erkek figürü ile, adaletin ise kutsallaştırılarak /soyutlaştırarak kadınla temsil edilmesi,yargı sistemindeki eril anlayışın açıkca dışavurumudur. Yukarıda sormuş olduğum sorunun yanıtı da bence burada gizlidir. Son yıllarda adalet tanrıçası Thimes de Justitia gibi göğe çıkarak yeryüzünde barınamaz hale gelmiş olsa gerek. Zira ülkemizde adalet tanrıçası sadece Anayasa Mahkemesine bir kaç yıl önce konulan heykeldeki gibi kılık/kıyafet değiştirmedi. Para ile satın alınabilecek bir meta haline geldi adeta....

Yeni HMK'nın Ekim ayında yürürlüğe girmesiyle yeniden yapılanmakta olan ülkemizin "adaleti de yeniden yapılandırıldı" En temel insan hakları olan eğitim ve sağlık hakkının yapısal dönüşümlerinin ardından, adil yargılama hakkı ve hak arama özgürlüğü de piyasa koşullarına terk edilmeye hazır hale getirildi. Yıllar önce Levent Kırca'nın "Gülünüz, Güldürünüz "programında özelleştirmelerin mizahi olarak eleştirildiği skeç canlandı gözümde. Mahalle mahalle dolaşan gezici mahkeme, her davanın fiyatını anons ederek müşteri topluyordu.

Adliye binalarına gözü bağlı adalet tanrıçası heykeli yerine "Para Adaletin Temelidir " anlayışını simgeleyen yeni heykeller monte edilmeli kanımca. Böylece paranın adaletin gücü olduğunu cümle alem görür ve şatafatlı adalet sarayı tabelalarıyla da uyum sağlamış olur. İşten atılan işçi, toprağına kamulaştırma yapılmaksızın el atılan çiftçi, öğrenim hakkı gasp edilen öğrenci,yanlış ameliyatla sakat bırakılan hastalar, alkollü sürücülerin yok ettiği yakınlarının acısını unutamayanlar, şiddete uğrayan, ne mülkü ne de işi olmayan kadınlar .....ve diğer yoksullar asgari ücretten daha fazla tutan dava masaraflarını yatırarak dava açabilecekler mi dersiniz???

KAYNAK

http://www.internethaber.com/news_detail.php?id=189518#ixzz1bXX5Q4FJ

Vikipedi.org

Çuvalcı, Ali. "Adalet Tanrıçası Themis Figürü Üzerine Bir Deneme", Eskişehir Barosu Dergisi, Sayı: 9, Şubat 2006, ss. 1-4.

ADALET TANRI(ÇA)LARI: THEMİS ve DİĞERLERİ,Harun BODUR

BAROLARIN VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KADINA YÖNELİK ŞİDDET DAVALARINA MÜDAHİLLİĞİ

Aytül Arıkan
Avukat, İzmir Barosu

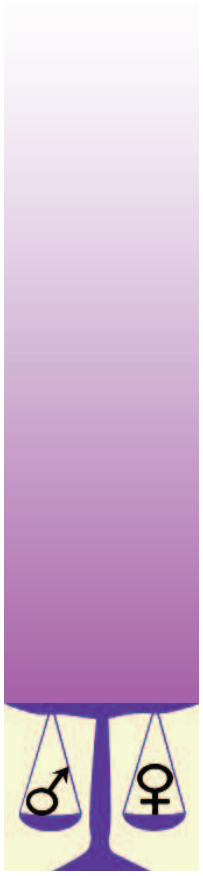

Türkiye'de kadına yönelik şiddet, tam olarak tasvir edildiğinde bir buzdağı durumundadır. Buzdağının suda görülen kısmı ise basına yansıyanlardır. Şiddet sayılarla ifade edildiğinde ise ürkütücü olmaktan öteye geçmiş toplumsal bir travma boyutundadır. Bianet'in derlediği çeteleye göre 2011'in ilk altı ayında erkekler, 129 kadın öldürmüştür. Haziran ayında kadınları, en çok eşleri ve boşandıkları eşleri öldürmüştür.

Hali hazırda hem kamusal hem özel alanda daimi suretle ayrımcılığa uğrayan Dejavantajlı gruplar olarak tanımlanan engelliler, yaşlılar , kadınlar , çocuklar, mülteciler,cinsel yönelimi farklı,transgender bireylere karşı işlenen suçlarda, kişilerin adalete erişimi ile adil yargılanma hakkından yararlanması avantajlı gruplar kadar kolay mıdır? Ayrımcılığa uğrayan bu gruplarda yer alan bireylerin, dezavantajlarının pozitif ayrımcılıkla giderilmesinin eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmeyeceği Anayasa'nın 10. Ve 41. Maddelerinde açıkça hüküm altına alınmışken, yargısal alanda bu dezavantajlarının yok sayılması doğru mudur?

Adil yargılanma hakkı açıkça tarafların güçlerinin eşitliği ilkesine dayanırken dezavantajlı grupların insan haklarının korunması ve geliştirilmesi için çalışan sivil toplum kuruluşları ile, her olaya hukuktan yana taraf olmakla mükellef baroların suçtan zarar görmediklerinin iddia edilmesi ile katılma taleplerinin reddedilmesinin hukukun felsefesine uygun bir tarafı var mıdır?

Özellikle Kadına yönelik şiddet davalarında mağdur kadının hukuksal destek alması adil yargılanma açısından çok büyük önem arz etmektedir. Bu davalarda müdahillik kadar, gerçeğin ortaya çıkarılması, hukukun üstünlüğünün sağlanması, hakların uygulanması noktasında ise adaletin adil,eşit ve olması gerektiği gibi tecellisine hizmet edecek başka bir mekanizma yoktur.

Türk Hukuk Sisteminde, ceza davalarında kimlerin davaya katılabileceği, CMK md.237 'de düzenlenmiştir.

KAMU DAVASINA KATILMA

Madde 237 - (1) Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar, ilk derece mahkemesindeki kovuşturma evresinin her aşamasında hüküm verilinceye kadar şikâyetçi olduklarını bildirerek kamu davasına katılabilirler.

(2) Kanun yolu muhakemesinde davaya katılma isteğinde bulunulamaz. Ancak, ilk derece mahkemesinde ileri sürülüp reddolunan veya karara bağlanmayan katılma istekleri, kanun yolu başvurusunda açıkça belirtilmişse incelenip karara bağlanır.

Madde metninde, zarar gören gerçek ve tüzel kişilerin, kamu davasına katılabileceği belirtilmiştir. Buradan hareketle bir kamu davasına katılma söz konusu olduğunda kilit noktanın "suçtan zarar görme" kavramı olduğu ortadadır.

Suçtan zarar görme dar yorumlanır ise doğrudan bir zarar görme söz konusu olacaktır. Ancak suçtan doğrudan zarar gören bir insanın hali hazırda dava açma hakkı bulunacağı gibi, davacı, mağdur, şikayetçi ve katılan sıfatlarını zaten doğrudan edinebilecektir. Suçtan zarar görmek bizzat zarar görmekle sınırlı tutulmalı mıdır?

Bu husus uzun tartışmalara neden olmuştur. Bu tartışmalar sonucunda Nur CENTEL'in de belirttiği gibi bu

düzenlemede **müdahilliğin sadece zarar görenlerle sınırlandırılmadığını, çünkü bunun her zaman adil ve isabetli olmadığını, çağdaş gelişmelerde suçtan dolaylı zarar görmenin de "zarar gören" kapsamına dahil edildiğini görmekteyiz. Müdahale, sadece şahsi haklara kavuşmaya hizmet eden bir kurum değildir. Bu yolun asıl adaletin gerçekleşmesinde, maddi gerçeğin bulunmasında ve suçlunun cezalandırılmasında etkin rol alma konusundaki işlevi büyüktür. Bu nedenle, günümüz ceza muhakemesinde artık davanın konusuyla ilgili dernek, kuruluş ve diğer kişilerin de suçtan zarar gören kavramına dahil edildiği görülmektedir.**

Öğretideki görüşler ve Yargıtay içtihatları, suçtan zarar görenler kavramının kapsamını artık genişletme eğilimindedirler. Mahkemelerin de bu yorum biçimini izlemeleri kaçınılmazdır. (*)

Demek sureti ile çağdaş hukuklara uygun bir yolun izlenmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Suçtan zarar görmenin geniş yorumlanması elzemdir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yargılamasında derneklerin ve baroların müdahalesi kabul edilmekte, Bulgaristan M.C, Türkiye Opuz davalarında olduğu gibi genel olarak sivil toplum kuruluşlarının katılma talepleri kabul edilmiştir.

Barolar, 1136 Sayılı Avukatlık Kanunun md.76 gereğince; …hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak…." amaçları olan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Yine aynı yasanın baro yönetim kurullarının görevlerini düzenleyen 95/21. Maddesinde ise; "hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak, korumak ve bu kavramlara işlerlik kazandırmak" sayılmaktadır. İki madde birlikte değerlendirildiğinde, Baroların hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak ve koruma görevinin, yönetim kurullarınca hayata geçirileceği açıktır.

Baroların bu madde hükümleri kapsamındaki talepleri Mahkemelerce **söz konusu çevre ve doğa tahribatı kapsamında kabul edilmiş hatta yetinilmemiş ve herkesin suçtan zarar gördüğü yasalarca kabul görmüş yine hayvan hakları kapsamında da Baroların müdahale talepleri kabul edilmektedir.**

Ancak söz konusu genelde dezavantajlı grupların insan hakları ihlalleri konumuz itibari ile kadına yönelik şiddet, istismar vakalarında katılma talepleri kabul edilmemektedir. Halbuki Türkiye Cumhuriyeti imzaladığı uluslararası sözleşmeler kapsamında kadına yönelik şiddetle etkin mücadele sürdürmek için ağır sorumluluk altına girmiş, Anayasa Md. 90 gereğince bir iç hukuk kuralı olan AHİS ve Cedaw Hükümleri açısından devlete çok önemli görevler yüklemektedir. Türkiye, kadına yönelik şiddeti önlemede tam anlamı ile sınıfta kalmıştır.

Kadına yönelik şiddetin esasen bir insan hakkı ihlali olduğu AİHM kararlarında subüt bulmuştur. Meslek örgütü olarak, Baroların Kadına yönelik her türlü şiddeti içeren davalarda müdahilliği, gerek soruşturma, gerekse kovuşturma ayağında gerçeğin ortaya çıkarılması ile adil yargılanma açısından çok önemli avantajlar sağlayacaktır. Kaldı ki bu görev Barolara yasalarca yüklenmiş olmasına rağmen bu görevi yerine getirme talepleri Mahkemelerce reddedilmektedir.

Kadın örgütleri ve derneklerinin özelikle şiddet olaylarında mağdur olan kadına sosyal ve toplumsal desteğin verilmesinde öneminin yanı sıra, hukuksal boyutta da toplumsal bir duruş ve hakkın korunmasındaki dayanışmanın ortaya konması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Nitekim gerek baroların, gerekse kadın örgütleri ve derneklerinin kadına yönelik şiddet davalarına müdahilliği, başta Cedaw olmak üzere uluslararası düzenlemelerin bir iç hukuk kuralı sayıldığı Türk Hukuk Sisteminde, özelikle sözleşmelerin hayata geçirilmesi ve uygulanır kılınması açısından önem taşımaktadır.

Bu konuda yaşanan en yakın örnek, Fethiye'deki bir tecavüz davasıdır. Soruşturma aşamasında pek çok delil toplanmadığı gibi cinsel saldırının varlığına dair adli tıp raporuna rağmen, delil yokluğundan takipsizlik kararı verilmiş, olumsuz sonuçlanan hukuksal süreç, kadın dayanışması ve kadın hukukçuların hukuki desteği ile "yazılı emir" yolu ile kamu davası açılması sağlanmıştır.

Hukukçu olarak bizler, dernek ve sivil toplum kuruluşları ile birlikte çalışma yürüterek, toplumsal farkındalıkların geliştirilmesinin sağlanmasını, kadına yönelik şiddet davalarında mağdura hukuksal desteğin sağlanmasının yanı sıra, hukukun üstünlüğünün tesisi, adil yargılanma hakkının sağlıklı bir biçimde kullanılabilmesi , dezavantajlı grupların uğradığı ayrımcılığın giderilmesi ve hak ihlallerinin önüne geçilmesi için baroların ve kadın örgütlerinin bu tip davalara müdahilliğinin çok önemli olmaktan da ziyade "olmazsa olmaz " olduğunu düşünüyoruz.

(*) NUR CENTEL- MÜDAHİLLİK

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONLARI (TÜBAKKOM)

1. KADIN AVUKATLAR KURULTAYINA DOĞRU

Desen: Utku Ulaş Ağırbaşlı

Av. Birgül Değirmenci - Av. Şenay Tavuz
İzmir Baros Kadın Hakları Komisyonu adına

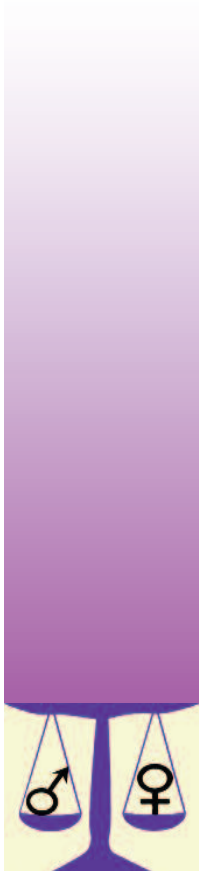

Kurultayın Amacı ve Hedefleri

Biz kadın avukatlar her zaman özellikle çevremizde karşılaşılan cinsiyet ayrımcılığı ve ataerkil uygulamalarda yaşanılan sorunların çözümüne yönelik farkındalılık çalışmalarında en önde yer almamıza karşın,kendi örgütsel yapımıza yansıtmak konusunda aynı önceliği vermediğimiz kanısındayız. Örneğin yönetim ve karar mekanizmalarında eşit temsiliyet talebini kadın hareketi içinde savunurken kendi örgütlerimizde yani baro yönetimlerinde, delegeliklerde, Barolar Birliği yönetim ve karar mekanizmalarında ne kadar yer alabildiğimizi ve bütçelerin oluşturulmasında ne kadar söz sahibi olduğumuzu sorgulamadığımızı düşünüyoruz. Oysa toplumda var olan ataerkil sistemin meslek örgütümüzde de yansıması aynıdır. Çoğu zaman kadın komisyonları ve çalışmaları küçümsenerek görünür kılınmayan çalışmalar olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle her alanda eşit ve görünür olmak , kendi yaşamlarımızda ve kendi meslek örgütlerimizdeki ataerkil anlayışa karşı farkındalığımızı ve toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden yeniden mesleki yapılanmadaki yerimizi sorgulamak ve mesleki yapılanmadaki söylemimizi "toplumsal cinsiyet eşitliği" temelinde oluşturmak için tartışmak,üretmek ve değiştirmek sözünü kendimize verelim, aynayı kendimize tutalım diyerek tüm kadın hukukçulara bir kurultay düzenleyelim diye düşündük.

İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu tarafından hazırlanan kurultay Önerisi Hatay İlinde da 2-3 Temmuz 2011 tarihinde yapılan TÜBAKKOM 11.Genel Kurul tarafından kabul edilmiş ve Kurultay çağrısı ve kurultay programını hazırlamak ve tüm illere duyurmak üzere Dönem Sözcüsü Aydın ve İzmir Barosu görevlendirilmiştir.

Dönem sözcüsü Aydın barosu ile birlikte hazırladığımız kurultay program önerisi 19-20 Kasım 2011 tarihinde Bursa'da yapılan TÜBAKKOM 11.Dönem 1.Genel Üye Toplantısında aynen kabul edilmiştir.

Kurultay konu başlıkları

1-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Hukuk Eğitiminde Cinsiyetçi Ögeler.

2- Çalışma Yaşamında Cinsiyetler Arası Eşitlik ve Kadın Avukatlara Etkileri.

- Ücretli kadın avukatlar,iş hayatında annelik,evlilik ve ücret hakkına yönelik müdahaleler, çalışma hayatında kadın avukata yönelik ayrımcı uygulamalar ve benzeri

3- Ülkemizde ve Dünyada Barolardaki Kadın Örgütlenme Modelleri ve Kadınların Temsiliyeti

- Meslek örgütlerinde cinsiyete duyarlı bütçeleme,

- Kota, pozitif ayrımcılık,

4- Kadının İnsan Hakları ve Uluslararası Sözleşmelerin Analizi.

- CEDAW,,Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarala Mücadeleye Dair Avrupa Güvenlik Konseyi Sözleşmesi….

Kurultayın Çalışma Yöntem ve İlkeleri

1)Yukarıda belirtilen dört ana başlığa ilişkin tüm illerde atölye çalışması,forum vb. şekilde hazırlanan tebliğlerin TÜBAKKOM Dönem Sözcüsü tarafından oluşturulacak iletişim ağına veya Aydın Barosuna 2012 Ocak ayı sonuna kadar gönderilmesi.

2)Gelen tebliğlerde benzer öneri ve tespit içerenlerin ortaklaştırılması ve bu tebliğlerin kurultaya broşür olarak hazırlanması için bir komisyon oluşturulması. Komisyon dört konu başlığı ile ilgili olmak üzere en az 25 avukattan oluşur. 25 kişiden oluşacak olan komisyona TÜBAKKOM Yürütme Kurul üyeleri temsilcileri ile Adana, Mersin, Konya, Samsun, Yalova Kocaeli Zonguldak, Edirne, Isparta, Eskişehir, Muğla, Balıkesir, Mardin, Giresun, Çanakkale barolarının temsilcilerinin katılımı kabul edildi

18-19 Şubat 2012 tarihinde Ankara'da tebliğlerin değerlendirildiği Tebliğ Derleme Komisyon çalışmasının yapılmasına karar verildi. Bu çalışmaya barolar tarafından tavsiye edilecek uzman kişilerin 31 Ocak 2012 tarihine kadar Aydın Barosu Kadın hakları Komisyonuna bildirilmesi ve bu kişiler arasından belirlenecek uzmanların 18-19 Şubat 2012 tarihinde yapılacak toplantıya katılımının sağlanması kabul edildi.

Kurultay dokümanlarının 18-19 Mart 2012 tarihe kadar tamamlanması, 21 -22 Nisan 2012 tarihinde de kurultayın gerçekleştirilmesi oybirliği ile karar verildi

Kurultay materyallerine ilişkin önerilerin " logo, afiş, broşür, v.b." 2012 Ocak sonuna kadar Aydın Barosu Kadın hakları komisyonuna iletilmesine karar verildi.

Kurultayın taslak bütçesinin TBB' nin sunulmasına oybirliği ile karar verildi.

Kurultaya katılacak delegelerin belirlenmesi konusunda TBB.nin 31.12.2010 tarihli üye sayısını belirten liste esas alınmıştır. TBB.nin 31.12.2010 tarihli listelerine göre Türkiye'de 44.297 erkek 26.035 kadın avukat bulunmaktadır. TBB de mevcut 328 delegenin sadece 55 'i kadın avukattır. 55 delegenin 23'ü Türkiye'nin en büyük barosu olan ve 10.986 üyesi olan İstanbul Barosunun temsilcisidir. Bir çok ilde yönetim kurulunda ve TBB de kadın avukat bulunmamaktadır.

Kurultayın amacı doğrultusunda toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden mesleki yapılanmadaki yerimizi sorgulamak, farkındalığımızı arttırmak ve tüm illerde kadın hukuku komisyonlarının kurulmasının özendirilmesini sağlamak için illerde bulunan kadın avukatların sayısına göre

300 'e kadar olan 66 ilden 2'şer delege

300'den fazla olan 10 ilden 5'er delege

TBB'de olan 55 Kadın Delege ile birlikte delegelerin toplamı 237 olarak belirlenmiştir.

Kurultaya hazırlık aşamasında tüm illerde yapılması hedeflenen anket çalışması kadın olmaktan kaynaklı çalışma yaşamına ara verme, meslek hayatında sözel ya da bedensel tacize maruz kalınıp kalınmadığı, çalışma hayatında aynı işi yapan erkek meslektaşı ile aynı imkanlara (maaş, prim vs.) aynı ekonomik kazanımlara sahip olunup olunmadığı vb konulara yönelik olup tüm bölgelerde elde edilen veriler merkez toplantısında kitapçık haline getirilerek ilgili kuruluşlara rapor halinde bildirimi sağlanacaktır. Bu anket Baroların internet sitelerinde ve posta ile dönüşü sağlanmak üzere gönderilecektir.

Bu kurultay biz kadın avukatlar açısından bir ilk olacaktır.Bu nedenle tüm kadın avukat arkadaşlarımızın çalışmalarımıza destek vermesi gücümüze güç katacaktır.

Av. Levent Dağaşan, İzmir Barosu

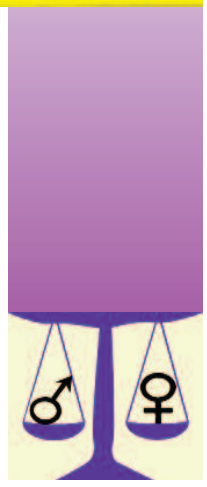

TUZ KOKARSA .....???

Ayten Ünal
Avukat, İzmir Barosu

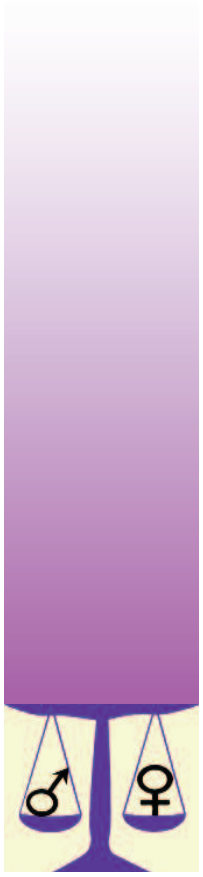

Anayasa Mahkemesi 2011 Mart ayında, Anayasaya aykırılık iddiasında bulunulan üç konuda çok önemli kararlar vermiştir. Milli Eğitim Bakanlığında çalışan sözleşmeli öğretmenlerle ilgili 657 sayılı DMK.nun 4 /c maddesinin Anayasaya aykırılığı sorununu, Turizmi Teşvik Kanununda yapılan değişiklikle Ormanlık alanların Turizme Tahsisi ile ilgili düzenlemelerin Anayasa'ya aykırılığı hususunu, Türk Medeni Kanunun "Kadının Soyadı " başlıklı 187.maddesinin Anayasanın 2, 10, 12, 17, 41, 90.maddelerine aykırı olduğuna dair başvuruların tümü aynı gün karara bağlanarak açıklanmıştır. Anayasa Mahkemesinin TMK. nun 187.maddesinin Anayasaya aykırı olmadığına" dair gerekçeli kararı 21.10.2011 'de yayınlanmıştır.

Her üç başvurunun da anayasaya aykırı olmadığına ilişkin olarak verilen ret kararlarının tek tek eleştirisi ve yorumu yapılması gerekli olsa da bu yazının konusu sadece Anayasa Mahkemesinin 10 Mart 2011 tarih, 2009/85 Esas 2011/49 Sayılı Kararıyla ilgilidir. Türk Medeni Kanunun 187.maddesinin Anayasaya aykırı olmadığına ilişkin kararın gerekçelerini bir hukukçu ve kadın olarak okumak ve yorumlamak istedim.

Anayasa Mahkemesi kararında anlatılmak istenen nedir ?

Ondokuz sayfalık gerekçeli kararın ikinci sayfasından altıncı sayfasına kadar Fatih 2.Aile Mahkemesi, Ankara 8.Aile Mahkemesi, Kadıköy 1.Aile Mahkemesinin Anayasa'ya aykırılık gerekçeleri, sonraki iki sayfada Anayasa Mahkemesinin RED GEREKÇESİ, yarım sayfada imzalar, onuncu sayfası da muhalefet şerhinden oluşmaktadır.;

İtiraz konusunun; Anayasa'nın 2, 10, 12, 17, 41, 90.maddelerine aykırılık olduğu, belirtildikten sonra,

- M.K.187.maddesi ve Anayasa'nın maddelerinin açıklanması,
- Anayasa'nın getirdiği kuralların hukuk devleti ve kanun önünde eşitlik ilkesinin kuralsal olup fiili durumla ilgili olmadığı,aynı durumda olan kadınla erkeğin durumlarında kadınların soyadını kullanmamalarının bir ayrımcılık sayılmayacağı,
- Herkesin kişiliğine bağlı temel hakları kullanmasının temel haklardan olmasına rağmen,ailenin toplumun temeli olması sebebiyle (?!) eşler arasında eşitliğe dayanmasına rağmen 1934 tarihli Soyadı Kanunu da dikkate alındığında erkeklerin soyadının alınmak zorunda olması,
- " soy sop belirleme"" nüfus kütüklerinin düzenli tutulması " "ailenin korunması gibi "
- Milletlerin ayırıcı özellikleri, inanç sistemleri, Gelenek, görenekleri,
- … AİHM 90.maddesinin bu konuyla ilgili olmaması gibi… nedenler belirtilmiş ve M.K.187.maddesinde belirtilen kadının soyadı başlıklı hükmünün Anayasa'ya aykırı olmadığını belirterek kararını gerekçelendirmiştir.

Bu kararla birlikte Anayasa mahkemesi sadece bir cinse ayrımcılık tanıyan (erkeklere) ve Anayasa'ya, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine aykırı bir uygulamanın önünü açmıştır. Anayasa Mahkemesi Hukuk Devletinde olması gereken eşitlik ilkesini ihlal ederek kadın ve erkeğin eşit hakları yerine ailenin üstünlüğüne hükmetmiştir.

Yerel Mahkeme kararlarının gerisinde,Yurttaşların ve kadınların taleplerinin gerisinde verilmiş bir karardır. Tutucu ve muhafazakardır. Geleceğe açılan değil geçmişte takılı kalmış bir zihniyette, uygulamada kullanılan soyadının hiçbir sakınca yaratmadığı deneyimini dikkate almayan bir şekilde verilmiştir .Kadınların ve kadın hareketinin taleplerini dikkate alan bir niteliğe sahip değildir.

1995 yılında AİHM'de açmış olduğumuz ve 2004 yılında karara bağlanan, M.K.187. maddesindeki - kadınların kocaların soyadını taşıma zorunluluğunu – CEDAW ve diğer sözleşmeler çerçevesinde olmadığı için Türkiye Cumhuriyetini mahkum ettiği kararın hiçe sayıldığı bir nitelik taşımaktadır..

Özetle bu karar kadınlar aleyhine bir karardır. Anayasa Mahkemesi kararındaki oyların dağılımına bakıldığında; 17 oydan 8 'i muhalif,yeni atanan 7 üyenin yalnızca 1 tanesi Engin Yıldırım kadınlardan yana oy kullanmıştır, 2 kadın oyu vardır.

Biz diyoruz ki; Anayasa Mahkemesi Anayasanın, Uluslar Arası Sözleşme ve Mahkeme kararlarının bir kısmını tağyir – tebdil ve aynı zamanda ılga etmiştir!

Bu durumda;iki seçenek olduğunu düşünüyoruz. Ya Anayasa Mahkemesi, Yargı, Üyeler, Yargıtay Uluslararası sözleşme ve kararları tanımamaktadır, ya da yeterli derecede bilgi ve donanıma sahip değillerdir. Konunun taraflarının uzun bir sürece yayılan deneyimleri, hukuksal süreç yeterince dikkate alınmamış, gereken değerlendirmelerin yapıldığına dair kuşku ortaya çıkmıştır.

Adalet Bakanlığı hakim savcılarını hukuk devleti,uluslar arası sözleşmeler ve Anayasa konusunda evrensel değerleri dikkate alan karar vermeleri yönünde desteklemeli, bunun için gerekli bakış açısını edinmelerini sağlayacak meslek içi formasyonu zenginleştirecek düzenlemelerle uygulamalara gitmelidir.

Daha da ileri giderek; eğitimin tüm aşamalarında ana okullarından ilkokullara,Milli Eğitim Bakanlığı tarafından " toplumsal cinsiyet ayrımcılığını " üreten, destekleyen, eşitliğe aykırı anlayışlar çıkarılmalı, cinsiyet ayrımından arındırılmış olarak ten yeniden yazılmalıdır. Yeni yetişecek hukukçuların bakış açıları "fikri hür,irfanı tam,evrensel hukuk kurallarına bağlı niteliğe sahip olmalıdır.

Yeniden ve sürekli eğitim! Hukuk Fakülteleri eğitim sistemleri ezberci tarafını bırakıp değişen yenilenen hukuk üzerinden bir eğitim sağlamalıdır.

Aleyhte karar veren üyeler bu konuda tüm mevzuatı biliyor ve buna rağmen görüşlerinde ısrar ediyorlarsa ; toplumsal yaşama düzen veren yargının, verdiği kararlar ile evrensel insan haklarına, temel hak ve özgürlüklerin ruhuna uygun davranmak yerine, tümüyle kendi yaşam tarzlarını, dünya görüşlerine göre karar verdiklerini düşündürtmektedir..İç hukukun bütün yolarının kapandığı bir durumda, altına imza atılan uluslar arası sözleşmelerin açtığı yolun, yeniden iç hukuk tarafından kapatılmaya çalışılmasının yorumu; et kokmuşsa tuz, tuz kokmuşsa…. Ne yapılacak sorusunu gündemimize almamızı gerektiriyor.

Yargı (başta Yüksek yargı olmak üzere) derhal;yenilenmeli, zihinleri hür, irfanı tam bir yapıya kavuşturulmalıdır.!

Anayasa yapılırken her konuda muhataplarının fikri alınarak ve uygulanmak için yapılmalıdır! Mahkemelerin genel tutumu, yargının aldığı kararların toplumu daha ileriye götürmesi gerekmektedir. Kriter de uluslarası sözleşmeler ve evrensel hukuk kurallarıdır..

Diğer önemli bir konu ise; Anayasa Mahkemesinde bu kararı alan 17 Yargıçtan (karar 9/8 lik bir oyla alınmıştır.) yalnızca 2 tanesi kadın üye olmasıdır. Diğer 15 üye erkektir. Bu yasayı onca tasarıya rağmen değiştirmeyen TBMM deki kadın sayısı da önemlidir.Yargıda adil eşitlikçi bir yapıya kavuşurken kadınlar da olması gereken yerde olmalı Anayasanın pozitif ayrımcılık yapısı da dikkate alarak özellikle Yüksek Yargıya % 50 kadın üye getirilmelidir.

Ayrıca; Anayasa Mahkemesine Mahkemeler gittiyse tarafları davet edilerek savunma hakkı ihlal edilmeden muhataplarına da söz hakkı verilerek karar verilmelidir.

Muhalif Üye Engin Yıldırım'ın gerekçede belirttiği düşünceler.. (Prof., Sakarya Üniversitesi-Çalışma Ekonomisi bölümü) son derece çağdaştır. Hukuka uygun bir muhalefet şerhi kaleme almıştır. Bu üyeye ve diğer karara muhalefet eden üyelerin belirttiği düşüncelere ve kararın bu yönüne destek veriyoruz. Hukukçular ve kadınlar olarak gelenek göreneklere ve muhafazakar yöne dönmeyip ileriye,evrensel hukuka,ayrımcılığa karşı insan haklarına dönük düşünceler ve şerh için teşekkür ederiz.

Şimdi ne olacak?

Bu konuda 90.madde hükmüne göre iç hukukta AİHM içtihatlarına göre kararlar beklemek zor.. Yargıtay'ın aksi görüşü, Anayasa Mahkemesinin bıçak sırtı kararı...

Artık yeni bir tasarı ve acilen yasallaşma zamanı, kadınların, kadın örgütlerinin,Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonlarının (TÜBAKKOM) uluslarası sözleşmeler, kararlar dikkate alınarak yeni bir düzenleme yapılması zamanı.. Çocukların soyadını da eşitlikçi bir hale getirerek, nüfus kayıt sistemindeki kadının kaydını da sürekli erkeğe göre taşıma zorunluluğunun kaldırıldığı adil-cinsiyetçilikten arınmış evrensel bir düzenleme şart.

Son söz;

Mitolojideki sisifos'un kayası örneğine dönmemeli! Şöyle ki;..

Sisifos, "Homeros`a göre ölümlülerin en bilgesiydi. Tanrıları kızdırması sonucu bir kayayı dağın tepesine çıkarmakla cezalandırılmıştı. Tam çıkardığı sırada taş aşağı yeniden yuvarlanıyor, taşın ardından bakan Sisifos aşağı inip tekrar taşı çıkarmaya çalışıyordu. Camus`ye göre bu kısır döngüyü trajik yapan da kahramanın her deneyişinde tekrar düşeceğini bile bile taşı çıkarmaya gayret etmesidir. Biz taşı çıkarırız; ama ne gerek var? Bu konu kadınların hak mücadelesi olarak İzmir'den gitmişti AİHM'e.

1994-2004 sonuçlandı. 2006 da kararı bireysel olarak uygulatabildik. Bugün 2011.. Nereye gidiyoruz? Tarih geriye gider mi?

Ya tuz kokarsa?

Yağmuru kim döküyor!

Ayşegül Altınbaş
İzmir Barosu Yönetim Kurulu Üyesi

Adı Yağmur"muş…

Gazetenin üçüncü sayfasında, yerde, boylu boyunca uzanmış yatıyordu,Üstünde solmuş bir gazete ,saçları dökülmüş asfalta….

Gazetenin ucunda kot pantolonundan çıkan ayakları, ayaklarının yanında kıpkırmızı kan..kan dökülmüş asfalta..

Dilime geldi yerleşti Yağmur"u kim döküyor,

Yağmur"un saçını, bedenini, kanını,canını kim döktü gri tozlu asfaltlara…

Beş yerinden bıçaklanmış…

Her bıçağın bedene girişini ve çıkışını tahayyül etmeye çalışıyorum.. Hiç bıçaklanmadım, elimi kestiğim zamanları düşünmeye çalışıyorum. Dayanamıyorum…

Karşımda eli bıçaklı birini hayal ediyorum, gözlerine bakıp bakamayacağımı düşünüyorum… Bakarım diyorum, karşımda o durumda olan birinin gözlerini düşünüyorum… Bakamıyorum…

Ne düşünürdüm diyorum.. Ben küçücük bir kadın olsam bedenime bir bıçak şimdiden saplanmış olsa , devamının da geleceği ayan olsa, ben ne düşünürüm diyorum… Gözlerim doluyor.. Düşünemiyorum..

Hiç sevmiyorum şu an yazdığım gibi yazıları… Gazetedeki bir fotoğrafla başlayan binlerce yazı var belki de.. Bolca duygu sömürüsü , cümlelerin içinde saklı bol ama"lı ,acaba"lı yargılar! Ama Yağmur bir cam kırığı gibi saplandı aklıma bir kere düşünmeden , yazmadan edemiyorum…

Acıyla sayıklıyorum, Kendime sürekli, sıra Yağmur"a ne zaman geldi diyorum. Sıra ne zaman Yağmur"lara geldi de döküverdiler Yağmuru asfalta..

Öyle ya alıştık Ayşe"lere, Fatma"lara, Sabriye"lere, Nahide"lere..

Yağmur olmaz diye bağırmak istiyorum.

Bir arkadaşımın kızı vardı ismi "Ece" ..Daha 5-6 yaşlarındayken ona "Ece artık büyüyorsun kendine bir gençlik bir de yaşlılık ismi seçtin mi?" Diye sordum.. Çocuk şaşırdı ama dedim bak çevrene hiç Ece teyze gördün mü? Bak benim ismim Gözde"ydi büyüdüm Ayşe oldu biraz daha büyüyeceğim adım Hayriye olacak. Bak seninki de Emine olabilir örneğin dedim.Çocuk çok şaşırdı hatta şok oldu. Çocukça bir edayla düşündü sonra. Teyzelerinin ,halalarının büyükannelerinin isimlerini düşününce söylediğim şey doğru gelmiş olmalı ki ağlamaya başladı haykırarak , ben "ece"yim "ece"den başka isim seçmem ,Emine olmam" Şaka yaptığımı zor anlatabildim... Kendi adına daha küçücükken sahip çıkan, isyan eden,haykıran bu neslin her türlü kötülükten azade kalacağına inandım.

Öyle ya onların her birinin kendilerine özel isimleri vardı. Bizim kuşak gibi olmayacaktı ömürleri. İçimizden kaçımız ismimizi söyledikten sonra babaannemin, ananemin adı demedik ki ..Hadi istisnalarımız var diyelim kaçımızın Annem ile babam beni çok istemişler ve uzun uzun isim aramışlar diye hikayelerimiz var.

Duyguları anlatmak ne kadar zor!

Biz halen büyükannelerinin adını taşıyan bir kuşağız, Ben bu çocukların annelerinin , büyükannelerinin kaderini yaşamayacaklarını sandım yada sanmak istedim. Sandım ki Yağmur"lar, Ece"ler, Gözde"ler asla dövülmezler, öldürülmezler.. Çünkü onlar ki annesinin babasının adına bile özendiği, daha doğar doğmaz birey olarak kabul edilen ve onlara özgü bir isim takılan, daha doğduğunda coşkuyla karşılanan, saçlarının teline zarar gelmesin diye üzerine titrenen bir kuşak ..

Hal böyleyken Yağmur nasıl olabilir, orada yatanın adı Yağmur nasıl olabilir. Yağmur pırıl pırıl bir kadın ismi.. Böyle bir ismi varsa sanki kimse ona zarar vermez gibi. Bugüne kadar inanmayı reddettiğim ama çocuklarımızın da aynı melanetle karşı karşıya olduğunu bildiğim şeyle yüzleşmek öyle zor ki üzüntüden kalbim çatlayacak sanki. Sanki yerde yatanın adı Fadime olsa örneğin bir nebze rahatlayıvereceğim. Yerde yatanın Yağmur olması, bu lanet olası durumdan çocuklarımızı koruyamamış olmamız gerçeğiyle ben nasıl baş edebilirim.

Hala kadına karşı şiddeti, kadın cinayetlerini münferit olaylar olarak mı göreceğiz? Hala bu vahşete hoşgörülü "ama"lar mı üreteceğiz, cinayete namus süsü mü vereceğiz? Sabriye"lere kıyan zihniyetin, Leyla"lara kıymayacağını, Leyla"lara kıyan zihniyetin Yağmur"lara kıymayacağını bize düşündürten ne ? Görünmez bir elin bir gün asfaltlara Yağmur"ların dökülmesini önleyeceğini mi sanıyoruz? Yan dairede Ece"lerin, Naz"ların, Irmak"ların korkudan titremediğini, ağlamadığını nerden biliyoruz? Sıranın onlara gelmeyeceğini hele…

Yağmur"u bir genç adam dökmüş asfalta, ismi Burak"mış.. aşıkmış, kıskanmış vs vs…

Şimdi şapkamızı koyup önümüze düşünelim…

Yağmur"u kim döküyor!!!

Daha kaç Yağmur düşecek bu tozlu asfaltlara !!!

ZAMAN

Ben gecenin bir yarisi kopek sesleri ile yalinayak yururken
Ayaklarim dikenlerden kan revan
Sen tum bedenlerden caldigin sicaklikla uykundasin.
Kim soyledi adalet oldugunu,
Ya da yasanmisliklarin bir terazinin kefelerinde toplandigini
At hepsini
Biriktirmenin bir anlami yok
Hatiralari.
Vakit artik saati oldurme vakti
Hunharca yuklenin ustune
Once kollarini bacaklarini kopartin ki
Akrep sokmaya devam edemesin zamanlari...

Sibel Tunuslar Bolevin
Avukat, İzmir Barosu

ERKEKLER MARS'TAN KADINLAR VENÜS'TEN

Aytül Arıkan
Avukat, İzmir Barosu

İzmir Barosu, İzmir ve ilçelerinde avukatların mesleki profillerine ilişkin genel bilgiler ile öncelikle mesleki olmak üzere çeşitli konulardaki görüş ve değerlendirmelerini saptamak amacıyla, 2011 yılı Şubat- Mart ayında anket çalışması yapmıştır.

Bu çalışmada İzmir Barosu Avukat Hakları Merkezi Komisyonu ve Prof. Melek Göregenli başkanlığında Uzm. Sosyal Psikolog Erdem Ömüriş ve Uzm. Sosyal Psikolog Pelin Karakuş'tan oluşan profesyonel bir ekipten destek alınmıştır.

Mesleki profili değişik kriterlere göre irdeleyerek, varılan sonuçlar ilgili çekicidir.

Anketin cinsiyet açısından karşılaştırmalı sonuçları kadın ve erkek avukatlar arasındaki öncelikler, yönelimler, anlayışlardaki farklılığı ortaya koymaktadır. Bu husus, Erkekler Mars'tan Kadınlar Venüs'ten adlı kitabın yazarı John Gray'ın saptamlarında belirttiği kadın ve erkek arasındaki farklılığın, mesleki bir yansıyan yüzü adeta. Araştırmanın saptamaları ise şöyle;

"..Cinsiyet açısından farklılaşmalara bakıldığında, kadınların hukuk, erkeklerin ceza davalarına daha büyük ağırlıkla baktıkları; erkeklerin, avukatlık stajının işlevini yerine getirmediğini daha büyük oranda düşündüklerini, erkeklerin kadınlara göre daha büyük oranda büro mülkiyetine sahip oldukları, başka avukatın mülkiyetinde olan büroda çalışma oranının kadınlarda, erkeklerin iki katı olduğu görülmektedir. Benzer biçimdeki cinsiyet eşitliğine ilişkin bulgular, çalışma biçimini konusunda da gözlenmektedir. Kendi adına bağımsız çalışan erkek avukatların oranı kadınlardan yüksektir. Ücretli çalışan kadın avukatların oranı ise ücretli çalışan erkek avukatların iki katından fazladır.

Erkekler kadınlardan, dernek ve parti üyelikleri biçiminde politik katılım davranışı konusunda daha yüksek oranlarda etkilidirler. Erkeklerin politikayla ilgilenme düzeyleri de az da olsa kadınlardan daha yüksektir.

İzmir Barosu, TBB, meslekten ve hayattan genel memnuniyet değerlendirmeleri cinsiyete göre farklılaşmazken, kadınlar İzmir'de yaşamaktan, yerel yönetimden erkeklerden daha yüksek düzeyde memnunken, iktidardan, erkekler kadınlara göre daha memnundur.

Kadınlar maddi sorunlardan, avukatlık mesleğinin saygınlığının azalmasından, müvekkil-avukat ilişkisinin düzensizliğinden ve sosyal güvenceyle ilgili sorunları erkeklerden daha yüksek oranda belirtmişlerdir. Erkekler ise, eğitimin yetersizliği ve avukat sayısının çok fazla olmasını kadınlardan daha yüksek oranda sorun olarak algıladıklarını ifade etmişlerdir.

Sorunların çözümünde İzmir Barosu'na ve Adalet Bakanlığı'nı kadınlar erkeklerden daha büyük oranda etkili kurumlar olarak belirtirken, erkekler Türkiye Barolar Birliği, TBMM ve hükümeti, kadınlardan daha yüksek oranda etkili algılamaktadırlar.

Yargı bağımsızlığı ve adaletin geç tecelli etmesi gibi temel hukuk sorunları, kadınlar tarafından erkeklerin olduğundan daha yüksek oranlarda ifade edilmektedir.

Türkiye'nin sorunları konusunda, ilk sıralarda yer alan işsizlik, adalet sistemi ve hükümetten kaynaklanan sorunlara ilişkin cinsiyet açısından bir farklılaşma görülmezken, kadınların yolsuzluk –adam kayırma, eğitim sorunları ve laiklikten uzaklaşması konularını erkeklerden daha çok dile getirdikleri, erkeklerin ise demokrasi eksikliği ve Kürt Sorunu'nu kadınlara göre yüksek oranda ifade ettikleri görülmektedir.." (*)

(*)İZMİR BAROSU ÜYELERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN ÖZELLİKLERİ, SORUNLARI ÇÖZÜM ÖNERİLERİ- İzmir 2011- syfa:96

14. KADIN SIĞINAKLAR DANIŞMA DAYANIŞMA MERKEZLERİ KADIN KURULTAYI 19-20 KASIM 2011'DE NEVŞEHİR'DE YAPILDI

Saadet Kayaalp
Avukat, İzmir Barosu

14.Sığınaklar Danışma, Dayanışma Merkezleri Kadın Kurultayı 19-21 Kasım tarihlerinde Nevşehir Dinler Otelde yapıldı. Kadınların "sığınaksız bir dünya" sloganıyla başlattığı kurultay yoğun bir ilgi, katılım ve coşkuyla gerçekleşti.

Türkiye'de kadına yönelik şiddete karşı en önemli platformlardan birisi olan ve 1988 yılından bu yana toplanan kurultaya Nevşehir Üniversitesi Rektörü Prof.Dr.Filiz Kılıç'ın "sığınak sözü bana barınağı çağrıştırıyor,barınakta kimler kalır arkadaşlar"sözleri damgasını vurdu. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Başbakanı eşi Gülbin Küçük, KKTC Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Şerife Ünverdi ve CHP İzmir milletvekili Hülya Güven'in de katıldığı Kurultayda rektör Filiz Kılıç'ın "şiddet gösteren erkeği de yetiştiren kadındır" sözleriyle kadınların tepkisi büyüdü ve kadınlar rektör konuşmasını alkışlarla protesto ettiler.

Çarpıcı tebliğler

Kurultaya sunulan en önemli tebliğlerden birisi 222 kadın örgütünün mutabakatı ile oluşturulan kadına karşı şiddetin önlenmesi yani 4320 sayılı yasa taslağı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yasa tasarısı arasındaki farklar ve kadın örgütlerinin talepleriydi.Kadınlar artan kadın cinayetleri,kadın

yaralamaları karşısında yasanın hem acil olduğu ama aciliyeti sebebiyle tartışılmadan eksik ve uygulamadaki sorunları azaltmayacak şekilde yasalaşmaması konusuna vurgu yaptılar.

Devamında kadın dayanışması,feminist mücadele bilinç yükseltme,medyada kadına yönelik şiddet,sığınak ve danışma merkezleri yapısal sorunları ve çözümleri, SHÇEK yapılanması ve şiddet algısı başlıklı tebliğler ile kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yapılan çalışmalar aktarıldı.

Renkli Atölye Çalışmaları

Kurultayın ikinci günü şiddetin kavramsallaştırılması,yerel yönetimler ve sığınaklar, kadın örgütlerinde karar mekanizmaları ve gönüllülük, Danışma dayanışma merkezleri bilinç yükseltme

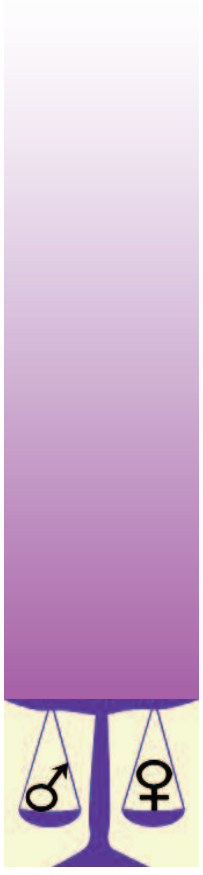

yöntemleri, feminist yaklaşımlar gibi çeşitli alt başlıklarda atölye çalışmaları yapıldı. Büyük bir katılımla gerçekleşen atölye çalışmalarında kadınlar toplumdaki kadına yönelik şiddet algısının değişmesi gerektiği, toplumun bu şiddeti meşrulaştırma eğiliminin ve toplumsal kabullerin değişmesi konusunda hemfikirdiler.

Hergün beş kadının erkekler tarafından öldürüldüğüne, kadın cinayetleri ve kadına yönelik şiddetin tüm uyarılara rağmen görmezden gelindiğine dikkat çekilen Kurultay'da kadının gördüğü şiddet karşısında ne yapması gerektiği konusunda hazırlanan afiş ve broşürlerin 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'ne kadar tüm merkezlerde asılıp kamuoyunun bilgilendirilmesine çalışılacağı belirtildi.

Kadına karşı şiddetle mücadelede önemli bir araç olan sınığınaklardaki uygulamalar, güncel politikalar ve yasaların uygulanmasındaki sorunların tartışıldığı Kurultay'da, kadına karşı şiddetin tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de en yaygın insan hakkı olduğuna dikkat çekilerek, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'nde, "şiddetten uzaklaşmak için daha çok özgürlük" talebi dile getirildi.

İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu üyeleri de davetli olarak katıldıkları kurultayda kadına karşı şiddetle kararlı bir şekilde mücadele edilmesi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın yasa taslağının ciddi takip edilmesi ve bu yasaların İstanbul sözleşmesine uygun şekilde hukuki bir şekilde yasalaşmasının önemine vurgu yaptı. İzmir Barosu Kadın Hakları komisyonu üyesi kadınlar aynı zamanda kadına karşı şiddetin önlenmesi amacıyla İzmir Barosu bünyesinde İzmir Barosu Kadın Hakları ve Hukuk Araştırmaları Merkezi (KHM)'nin kurulduğu ve bu merkezin İzmir Adliyesi'nde şiddet mağduru kadınlara hukuksal destek ve danışma merkezi olarak faaliyet vermeye başladığı müjdesini verdi.

Erkek şiddetine karşı en geniş katılımlı platform olan aralarında Mor Çatı, Kamer, Vakad, Kadav, Adana Akdam, Antalya Kadın Daşanışma Derneği, Çekev, Selis,İzmir Kadın Dayanışma Derneği, Mersin bağımsız kadın derneği, Söke Kadın sığınmaevi Derneği, Kapadokya Kadın Derneği, Şahmaran, Vanve Saray kadın dernekleri gibi çok sayıda bileşenin yer aldığı kurultay basına kapalı olarak gerçekleştirildi.

Sığınaklarda kalmak isteyen kadınların "fahişe" olup olmadıklarının sorgulandığı anlayışlara son verilmesini talep eden kurultay bileşenleri, kadınların şiddetten uzak yasamlar kurabilmesi için özgürleşmeye ve şiddete karşı bir bütün olarak mücadele etmeye ihtiyaçları olduğunu vurguladılar.

Kadın Kurultayı "sığınaksız bir dünya" sloganı ve kadın dayanışmasının gücüne vurgu yapılarak devam etti.Sonuç bildirgesinin önümüzdeki günlerde basına sunulacağı bildirilen kurultaya kurultay bileşenleri ile birlikte, birçok belediye sığınmaevi, kadın danışma merkezi çalışanları, sosyal hizmet uzmanları ile alanda çalışma yapan örgütlerden gelen ikiyüz kadın tarafından gerçekleştirildiği görüldü.

Kadınlar çalışkan, kadınlar umutlu, kadınlar üretken ve de çok güzeldiler…

HAKİM MURAT AYDIN'LA

KADINA YÖNELİK ŞİDDET OLGUSUNU FAİL ÜZERİNDEN KONUŞMA

SÖYLEŞİ:
Ayşegül Altınbaş
Avukat, İzmir Barosu

Bugüne kadar kadına yönelik şiddet olgusunu hep mağdurlar üzerinden konuştuk. Biraz da failler üzerinden konuşalım istedik ve bu konuda son derece çağdaş, çözüm odaklı kararlar verdiğini bildiğimiz Karşıyaka 1. Sulh Ceza Hakimi Murat AYDIN'la bir söyleşi yaptık.

Ayşegül Altınbaş: *İyi günler diliyoruz Sayın Hakim, söyleşi teklifimizi kabul ettiğiniz için çok teşekkür ediyoruz. İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonunun 25 Kasım Kadına karşı şiddetle mücadele günü dolayısıyla çıkaracağı özel bülten için, üstünde şimdiye kadar çok fazla konuşulmamış bir konu üzerine sohbet etmek istiyoruz. Kadına yönelik şiddet olgusuyla salt mesleki faaliyetimizi sürdürürken değil yazılı ve görsel basında da sıklıkla karşılaşıyoruz.*

Bu haberler Medyada dövülmüş, yaralanmış öldürülmüş bir kadın fotoğrafı ile "3 çocuklu kadına sokak ortasında töre infazı", "korunamayan bir kadın daha öldürüldü" "aşk oyunu kanlı bitti" gibi başlıklar ekseninde sunuluyor. Yine bu haberlerin sunuluşu o kadar tuhaf ve meseleye yabancılaştırıcı ki sanki Kadına Yönelik Şiddet olgusu sadece mağdurlardan ibaret. Mağduriyete neden olan bu şiddet eylemlerinin faillerinin yüzleri yok, isimleri yok, adeta kendileri yok.

Bir Hakim olarak biliyoruz ki karşınıza aynı zamanda yasalarımızın suç olarak tanımladığı, mağduru kadın olan bu şiddet eylemlerinin failleri sıklıkla çıkıyor. Bu şiddet fiilini işleyenler yani failler kim? Neye benziyorlar? Nerde yaşıyorlar?

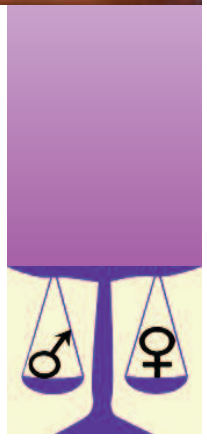

Murat Aydın: Bu konu ile ilgili olarak çalıştığınız ve benim de görüşlerimi açıklama fırsatı verdiğiniz için asıl ben teşekkür ederim.

Başta kadınlara yönelik olmak üzere, aile içi şiddet fiilleri son dönemde daha çok gündeme gelir oldu. Bu durum, bu fiillerde artıştan mı kaynaklandı yoksa bu fiillere yönelik ilgi ve farkındalık mı arttı bunu bilmek kolay değil. En azından elimizde bu yönde bir veri yok. Ancak ne şekilde olursa olsun, aile içi şiddet fiilleri daha çok gündeme gelmesi, konunun tartışılması fırsatı yaratmıştır.

Bir sorun gündeme geldiğinde ve o konuyu konuştuğumuz da bazen konunun özünü kaçırıyoruz. Bazen konular, özünden sapmış olarak çoğu kez de bir magazin olayı biçiminde tartışılıyor. Sonra, konu gündemde düşüyor ve hemen unutuluyor. Kadına karşı şiddet, adliyelerimizde her zaman gündemde olan, her zaman dava konusu olaylar nedeniyle yargılama konusu olan bir olay. Bu konunun o veya bu sebeple gündeme gelmesi ve tartışılıyor olması her şeye rağmen iyi bir şey.

Ancak, gündemde olan husus kadına karşı şiddet ise de, sorunun aslı, şiddet sorunu. Kişilerin sorunlarını şiddetle halletme sorunu. Bu sorun, bazen kadına karşı şiddet, bazen çocuklara karşı şiddet, bazen işyerinde veya okulda şiddet olarak karşımıza çıkıyor. Şiddet, söylemlerimizde, eğitimimizde, aile içinde, televizyonda, bilgisayar oyunlarında sıklıkla karşımıza çıkıyor.

Sizin de çok yerinde olarak tespit ettiğiniz gibi, şiddet sorunu konuşulurken, faillerin kim olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Sanki, kadınlar kendi kendine şiddete uğruyormuş gibi bir algı var. Şiddetin diğer tarafı, yani fail çoğu kez görünmüyor. Kendimize hayali bir resim çiziyoruz. Hayali bir fail, koca, erkek algısı oluşturuyoruz. Tıpkı, trafik kazaları için oluşturduğumuz "trafik canavarı" figürü gibi. Kazaların sorumlusunun kendimiz olduğunu unuttuk, sorumlunun "trafik canavarı" olduğunu, yani bizim dışımızda, bir başkası, bir başka şey olduğunu düşünmeye başladık. O yüzden de kendimizi düzetmeyi gerekli görmedik. Oysa sorumlu biziz, sorunun kaynağı biziz.

Kadına şiddet uygulayan da biziz. Toplumda yaşayan, bir işi, sosyal çevresi, iyi veya kötü bir aile yaşantısı olan kişilerden bahsediyoruz. Bu kişilerin çoğu "normal" sağlıklı birer birey. Bizimle birlikte yaşıyorlar. Birlikte yolculuk ediyoruz. Birlikte çalışıyoruz. Aynı şeylere sevinip aynı şeylere üzülüyoruz. Şiddet uygulayanların tamamına yakını, basında çıkan kadına şiddet haberlerini görüyor ve üzülüyor. Bu fiilleri işleyenleri içinden veya açıktan kınıyor. Ancak kendilerinin de onlardan birisi olduğunu kabul etmiyorlar. Yani, bu fiillerin failleri, sizin benim gibi insanlar, içimizde yaşıyorlar ve bize benziyorlar. Çünkü onlar aslında biziz.

Ayşegül Altınbaş: *Mağduru kadın olan şiddet fiillerinin faillerinin cinsiyeti, yaş aralığı, eğitim durumu gibi hususlarda izleniminiz nedir?*

Murat Aydın: Bu konuda net rakamlar verebilecek istatistik veriye sahip değilim elbette. Ancak, izlenimim şudur: Her yaştan, her sosyal ve ekonomik çevreden ve her tür eğitimi almış kişiden bahsediyoruz. Birkaç aylık evli olanlarda var, 30 yıllık eşini dövenlerde. Eşi ile evlendikten sonra gittikleri balayı gezisinde eşini döveni de gördüm, 60 küsür yaşındaki kırk yıllık eşini döveni de. Kadına şiddetin sadece az eğitim almış, gelir durumu düşük, yaygın deyimle "maganda" tipli kişilerin yaptığını düşünmek, başta sözünü ettiğimiz algının bir sonucu. Bugün, iyi bir eğitim almış, iyi bir işe sahip erkekler arasında dahi bu tür fiilleri işleyenleri görüyoruz. Meslektaşlarımız arasında dahi bu tür fiilleri işleyenlere az da olsa rastlamak mümkün.

Tabi burada, şuna da değinmek gerekir. Ekonomik ve sosyal durum yükseldikçe şiddete karşı koyma oranı, dolayısıyla maruz kaldığı şiddet nedeniyle yasal yollara başvuru oranı artıyor. Bu nedenle, daha az gelire ve eğitime sahip kitlelerde meydana gelen aile içi şiddet fiillerinin adliyeye yansıma oranının düşük olduğunu söylemek mümkün.

Ayşegül Altınbaş: *Kadına karşı şiddetle çocuğa karşı şiddetin etkileşimi hakkında ne düşünüyorsunuz, mağdur kadınların yanında çocukların da şiddete uğradığı ya da mağdur kadınlarında failleşebileceğini yine şiddete uğrayan çocukların şiddet eğilimi gösterebileceğini düşünüyor musunuz?*

Murat Aydın: Ben bir davranış bilimci değilim. Ancak, mesleki ve kişisel tecrübem şunu söylememe izin veriyor: Şiddet öğrenilen bir davranış biçimidir. Kendisi şiddete uğrayan her birey, geleceğin olası şiddet failidir. Bu bakımdan, aile içinde şiddeti gören, bu şiddete doğrudan maruz kalan, şiddeti bir iletişim ve sorun çözme biçimi

olarak gören çocuk, ileride kendisi de bu şiddeti uygulayacaktır. Daha da kötüsü, bu şekilde büyüyen bir çocuk, kendisine yönelik olarak işlenen şiddeti normal, olağan, olması gereken bir durum olarak görecektir. Eşinden, çevresinden gördüğü şiddeti normal sayacaktır. "Ben bunu hak ettim", "ona böyle söylediğim veya yaptığım için o da bana vurdu" diyerek failini haklı çıkaracaktır.

Aslında böyle bir haklı çıkarmaya da ihtiyacı vardır. Zira, aile içi şiddetin en kötü yanı, size şiddet uygulayan kişi ile, birlikte yaşamaya, birlikte yemek yemeye, birlikte uyumaya devam ediyor olmanızdır. Bu birlikteliğin devamı konusunda, bırakın başkalarını, her şeyden önce kendinizi ikna etmeniz gerekir. Kendinize, "bu adamla neden hala beraberim" diye sorduğunuzda "haklı" veya "uygun" cevaplar bulmanız gerekir. İşte burada failinizi haklı çıkarmak için kendinizi suçlamaya başlarsınız.

Bu suçlamada toplumsal değerler, beklentiler size yardım eder. "Kocadır, döverde sever de" dersiniz. "Ben onu kızdırdığım için beni dövdü" dersiniz. "Kol kırılır yen içinde kalır" dersiniz. "Benden özür diledi, beni seviyor, artık bir daha yapmayacak" dersiniz, "şuna şuna kızmıştı, üstüne ben gelince hırsını benden çıkardı, tekrar etmeyecek" dersiniz.

Oysa bunların tümü sorunu görmezden gelmek anlamına gelir. Kaçınılmaz son, yani şiddetin tekrarı büyük ihtimalle yine karşınıza çıkar.

Annesinin maruz kaldığı şiddeti ve annesinin bu şiddete gösterdiği bu tepkiyi gören çocuklar da bu durumu öğrenir ve kendi geleceklerinde şiddet faili veya mağduru olduklarında buna göre benzer tavır alırlar.

Bunun yanı sıra, şiddete uğrayan pek çok kadın, aslında kendisi de şiddetin failidir. Çünkü, kendisine karşı şiddet uygulanan kadın, şiddeti bir iletişim biçimi, bir sorun çözme yöntemi olarak görür ve kendisi de uygular. Bu durumdaki kadın en başta kendi çocuklarına karşı şiddet uygulama eğilimindedir. Çocuklarının yarattığı sorunlar ile baş edemeyen, onların ihtiyaçlarını kendisinden kaynaklanan veya kaynaklanmayan nedenlerle yeterince karşılayamayan kadın da sorunu çözmek için şiddete başvurur.

Ayşegül Altınbaş: *Failler ne zaman şiddet uygulamaya başlıyorlar? Şiddeti salt bir acı verme aracı olarak mı kullanıyorlar yoksa şiddetle amaçladıkları başka sonuçlar da var mı? Faillerin şiddet eylemlerini anlatırken en çok kullandığı "ama" lar neler?*

Murat Aydın: Şiddet uygulayan faillerin, özellikle de aile içi şiddet uygulayanların, şiddeti bir acı verme aracı olarak kullandıklarını sanmıyorum. Böyle yapan var ise de bizim genel olarak karşılaştığımız durum bu değil.

Herkes karşısındaki ile iletişim kurar. İletişim kurmanın pek çok yolu vardır. Bence şiddet de bir iletişim ve sorun çözme biçimi. Şiddet uygulayınca iletişimin uygun şekilde gerçekleşmediği veya sorunun çözülemediği hatta daha da derinleştiği söylenebilirse de, bu durum şiddetin uygulanma nedenlerini kendiliğinden ortadan kaldırmıyor. Karşısındaki bireyle, konumuz özelinde karısı ile sorun yaşayan kişi (eş), bu sorunu giderme konusunda hangi yöntemi biliyor ise o yöntemi uygulayacaktır. Baştan beri söylediğimiz gibi, çocukluğundan beri gördüğü iletişim yöntemi olan şiddete yöneliyor.

Eşi ile yaşadığı sorun ile baş edemeyen. Bu soruna kendisini de tatmin edecek çözümler bulamayan eş, sorunun üstünü örtmek, kendi eksikliklerini gizlemek ve karşısındaki eşin isteklerini bastırmak için şiddete başvuruyor.

Bunun yanı sıra, içinde bulunduğu öfkeyi kontrol edemeyen, bu öfkeyi uygun şekilde dışa vuramayan kişi, öfkeyi dışa vurmanın en kolay ama en yanlış yöntemi olan şiddete başvuruyor.

Şiddet uygulayan eşlerin en önemli "aması", aslında şiddet uygulamadıkları konusunda. Yani yaptıkları eylemi bir şiddet eylemi olarak tanımlamıyorlar. Bu yüzden de kendilerini, gazetelerde gördükleri "dayakçı kocalardan" ayırıyorlar. Çünkü, bu eşlere göre, "şiddet uygulamak" karşısındaki kişiyi ciddi ve ağır şekilde yaralamak anlamını taşıyor. Bu yüzden, eşini tartaklamak, sarsmak, yüzüne tokat vurmak, hatta eşini yumruklamak birer şiddet eylemi değil. Zaten sorun da burada zorlaşıyor. Yaptığını şiddet olarak görmeyen failin, bu eylemi sürdürme, tekrar etme riski artıyor. Bu durumda faile gerekli müdahale yapılmaz ise, failin eylemleri daha ciddi boyuta ulaşabiliyor.

Bunun dışındaki en önemli "ama", baştan beri söylediğim üzere, "yapılanın hak edildiğine" dair amalar. Eşinin kendisini dinlemediğini, sözünü dilmediğini, söylediğini yapmadığını, yapmamasını istediğini yaptığını, kendisine karşı geldiğini, bu yüzden şiddet uyguladığını söylüyorlar.

Burada faile uygun müdahalenin yapılması suç tekrarı riskinin azaltılması için gerekli. Zira, fail, kendisine karşı yapılan veya yapılmayan eylemlere karşı tepkisini şiddet ile gösteriyor ve çoğu kez bunun dışında bir yöntem de bilmiyor. Bu nedenle, benzer durumların oluştuğu her durumda, failin şiddet tekrarı riski artmış oluyor.

Ayşegül Altınbaş: *Failin öfke kontrolüne ilişkin terapi görmesine ilişkin kararlar verdiğinizi biliyoruz. Böyle kararlar verilmesine hukuk olanak tanıyor mu?*

Murat Aydın: Aile içi şiddeti önlemeye yönelik tartışmalar sırasında; sıklıkla 4320 sayılı Kanuna atıf yapılmakta. Bu Kanun uyarınca, şiddet uygulayan eşin evden uzaklaştırılmasına karar vermek mümkün. Bu tür kararlar çoğu kez işe yarasa da, hakkında uzaklaştırma kararı verilen eşe, "eşine yaklaşma" demekten başka bir yöntem söz konusu değil. Bu anlamda, pasif bir yaptırım. Şiddet uygulayan eşe negatif bir yaptırım yüklüyor. Şiddet uygulayan eşi bir şey "yapmak" değil "yapmamak" (eşine yaklaşmamak) ile yükümlü kılıyor. Kararlarda yer alan, şiddet ve korku yaratacak eylemlerde bulunmaması yolundaki ihtarın ise esasen pratik bir önemi yok. Zira, bu ihtar olmasa bile, eş, yeniden şiddet ve korku yaratacak eylemde bulunur ise, bu fiilleri yeni suç oluşturacağından soruşturma konusu olacaktır.

Eşine karşı suç işleme kararında olan bir kişiyi, bu karar çoğu kez durdurmamaktadır. Zira, verilen tedbir kararına rağmen, eşinin bulunduğu yere yaklaşmanın cezası 3 aydan 6 aya kadar hapis cezasından ibaret. Eşe karşı kasten yaralama fiili, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 86/3-a maddesi uyarınca kamu adına takibi gereken bir suç haline geldi. Böylece, eşine karşı şiddet uygulayan bireyin bu durumu, kişisel veya aile için bir sorun olarak değil, kamuyu ilgilendiren bir suç olarak görülmüş oldu. Bu düzenlemenin yerinde olduğu kanısındayım. Bu bakımdan, aile içi şiddetin sadece aileyi ilgilendirdiği, bu nedenle suçun şikayete bağlı olması gerektiğine ilişkin görüşlere katılmıyorum.

Eşe karşı şiddet fiilleri çoğu zaman, ilk kez ve basit şekilde işlenmiş oluyor. Böyle durumlarda, fail eşin sabıkası da yok ise, genel uygulama fail hakkında verilen cezaya yönelik olarak hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı vermek şeklindedir. Böyle bir karar verildiğinde, fail eş için de mağdur eş için de kamu (yani Devlet) bir şey yapmamış görünür. Eşler, aralarındaki sorunu kendi başlarına çözmek zorunda kalır. Oysa pek çok araştırma gösteriyor ki; aile içi şiddetin temelinde, bireylerin aralarındaki sorunları gidermede iletişim becerilerinin yeterince gelişmemiş olması veya öfkelerini kontrol edememeleridir. Modern zamanların yarattığı karmaşa, işsizlik, geçim sıkıntısı gibi nedenler bu duruma eklendiğinde, durum daha da karmaşık hale geliyor.

Böyle durumlarda, sorun yaşayan ve yaşadığı sorunların etkisi ile eşine karşı şiddet uygulayan fail eşe, verilen cezanın ertelenmesinden başka şeylerin de yapılması, onun desteklenmesi, suç tekrarı riskinin azaltılması gerekir. Böylece hem şiddete maruz kalan eş, dolayısıyla toplumun temeli sayılan aile kurumu ve hem de toplumun diğer bireyleri korunmuş olur. İletişim becerileri gelişen ve öfkesini kontrol edebilen kişinin kendisi de olası tehlikelerden korunmuş olur.

Biz Mahkeme olarak, bu gerekçelerden hareketle bir süredir, özellikle aile içi şiddet uygulayan failler hakkında, aile içi iletişim becerileri ve öfke kontrolü konusunda bir eğitime tabi tutulmasına dair kararlar veriyoruz.

Ceza Muhakemesi Kanunun 231. maddesi uyarınca, işlediği belirlenen fiilden dolayı, kendisine iki yıl veya daha az hapis cezası veya adli para cezası verilen sanığın bu cezasına yönelik hükmün açıklanması geri bırakılabiliyor. Sanığın daha önceden kasıtlı bir suçtan aldığı ceza yok ise ve suçtan doğan zararı karşılamış ise ve de hakim de sanığın ileride suç işlemekten çekineceği konusunda olumlu kanaate sahip olmuş ise, sanık hakkındaki hükmün açıklanması geri bırakılabiliyor. Sanık hakkındaki kararın kesinleşmesinden itibaren 5 yıl içinde kasıtlı bir suç işlemediği ve hakim tarafından kendisine bir yükümlülük yüklenmiş ise, yüklenen yükümlülüğü yerine getirdiğinde hakkındaki ceza davasının düşürülmesine karar verilir. Sanık, 5 yıl içinde kasıtlı bir suç işler ise veya hakkında yükümlülük yüklenmiş ve bu yükümlülüğü yerine getirmemiş ise hakkındaki davaya devam edilerek hüküm açıklanır. Açıklanan hüküm kesinleştikten sonra infaz edilir.

CMK'nın 231. Maddesinin 8. Fıkrası uyarınca, hakim, beş yıllık denetim süresi içinde, bir yıldan fazla olmamak üzere, sanığın denetimli serbestliğe tabi tutulmasına karar verebilir. Bu kapsamda, sanığa; bir meslek veya sanat sahibi olmasını sağlamak amacıyla eğitim kurumuna devam etmesine, meslek veya sanatı var ise, bunu

ücret karşılığında yapmasına, belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek konusunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka bir yükümlülüğü yerine getirmesine karar verebilir.

Biz Mahkeme olarak, Kanunda yer alan "ya da takdir edilecek başka bir yükümlülüğü yerine getirmesine" hükmüne dayanarak uygulama yapıyoruz. Aile içi şiddet fiilini işlediğini tespit ettiğimiz sanık lehine, hükmün açıklanmasının geri bırakılması koşullarının oluştuğunu tespit ettiğimizde, bu sanık hakkında bir yükümlülük yüklemeye gerek olup olmadığı konusunda da bir değerlendirme yapıyoruz.

Sanığın, önceki sabıka kaydı veya suç eğilimi itibarıyla hükmün açıklanmasının geri bırakılması koşullarına sahip olmadığı kanısına ulaşılmış ise, zaten faile hapis cezası veya hapis cezasına seçen cezaları tatbik ediyoruz.

Sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiğinde, sanığa beş yıl içinde bir daha suç işlememesi gerektiği söylenir. Peki, sanık, az önce açıkladığımız gibi, şiddeti bir iletişim biçimi, bir sorun çözme yöntemi olarak kullanıyor ise, sorunlarını çözme konusunda başka bir yöntem bilmiyor ise veya bildiği yöntemleri uygulayamıyorsa veya öfkesini kontrol edemiyor ise, benzer durumla karşılaştığında ne yapacaktır? Böylesi durumlarda failler çoğu kez yeniden şiddet uygulayacaktır. Üstelik bu kez belki de daha ağır bir şiddet uygulayacaktır.

Faile, bir destek vermek, uygun müdahalede bulunmak hem onun suç tekrarı riskini azaltacak hem de başta mağdur eş olmak üzere fail ile toplum içinde karşılaşan herkesin şiddete uğrama riskini azaltacaktır.

Yani, faile, "senin bu yaptığın yanlış, ceza verdim fakat hükmü açıklamadım, bir daha yapma" deyip göndermek çoğu zaman yeterli olmaz. Onun tekrar suç işlemesini engelleyici tedbirleri de almak gerekir.

Pek çok failin şiddeti tekrar etme riski azaltılabilir. Karşılaştığımız faillerden çok büyük kısmı bir daha şiddet uygulamıyor. Bu nedenle bunlara karşı bir müdahale de gerekmiyor. Haklarında verilen cezaya yönelik hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve yeniden suç işlememeleri konusunda uyarı yapılması yeterli oluyor. Bazılarına ise ikinci bir şans vermenin yanı sıra bir müdahale, bir destek vermek gerekiyor. Bazılarına ise, ceza tayin etmek ve cezanın iyileştirici etkisi görmek gerekiyor.

Biz, bu konuda bir değerlendirme yapıp uygun kararı vermeye çalışıyoruz. Verdiğimiz her kararın işe yaradığını ve sorunu çözdüğünü söylemek elbette mümkün değil. Ama, bir kişi için bile işe yarasa yeter.

Ayşegül Altınbaş: *Özellikle sulh ceza mahkemelerinin görevine giren nitelikteki şiddet eylemlerinde failin rehabilitasyonu sizce mümkün müdür? Öfke kontrolü bu suçlarla mücadelede önemli bir ayak olabilir mi?*

Murat Aydın: Söylediğim gibi, öfke kontrolü ya da iletişim becerilerinin geliştirilmesi eğitimleri, sorunu çözmede tek başına yeterli olacak şeyler değil. Ancak az veya çok katkısı olduğunu zaman ve uygulama gösterecektir. Bu fiiller ile karşılaştığımızda hiç bir şey yapmadan davranmak ve yasanın getirdiği kurumları uygulamamak daha iyi bir çözüm tarzı olmayacaktır. Yasanın verdiği imkandan ve oluşturulan kurumlardan yararlanmak doğru olacaktır.

Ayşegül Altınbaş: *Verilen kararların infazını hangi kurum yapacaktır?*

Murat Aydın: Bu kararları Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi Şube Müdürlükleri infaz etmektedir. Ben kendimi ve Karşıyaka ilçesinde yaşayanları bu anlamda şanslı sayıyorum. Zira, gerçekten çok iyi çalışan, mesleğine bağlı ve nasıl daha iyi hizmet veririz anlayış ve gayretinde olan bir Şube Müdürlüğüne sahibiz. Başta Şube Müdürümüz sayın Leyla Coşkun olmak üzere, tüm çalışanları bu konuda büyük emek ve özveri gösteriyorlar. Mahkememizin verdiği ilk kararlardan sonra, sorunun çözümüne nasıl katkı verebilecekleri konusunda çalıştılar. Konu ile ilgili kurumlar ile görüşüp uygun eğitim programları oluşturdular ve halen de bunları gayet iyi bir biçimde uyguluyorlar. Bu nedenle hepsine teşekkür borçluyum. Zira, bizim verdiğimiz hüküm sonuçta kağıt üstünde kalan bir karar. Onu hayata geçiren, iyi uygulayan kurumlar olmaz ise, çok da bir anlam taşımıyor. Bildiğiniz gibi biz de pek çok karar "-mış gibi" uygulanıyor. Karşıyaka Denetimli Serbestlik Müdürlüğü bu kararları gerçekten uyguluyor ve iyi sonuçlar alıyorlar.

Ayşegül Altınbaş: *Verdiğiniz kararlardan hiç geri bildirim aldınız mı?*

Murat Aydın: Bu kararları uygulayan Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi Şube Müdürlüğünün, sayın müdürü ile zaman zaman bu hususta görüşüyoruz. Kendisinden kararların uygulanışı konusunda bilgi alıyorum. Ayrıca, eğitim çalışmaları bitenler hakkında Mahkememize gerekli geri bildirim yapılıyor.

Şunu sevinerek söylemeliyim ki, hakkında bu tür karar verdiğimiz kişilerden çağrıya rağmen gelmeyen veya kendisine ulaşılamayan olmadı. Hakkında karar verilen tüm sanıklar bu eğitimi aldı. Eğitimin işe yarayıp yaramadığını ise zaman ve bu kişilerin kendi kişisel deneyimleri gösterecek.

Tabi burada şuna da değinmek gerekir. Bizde bir yasal kurum oluştuğunda, bu kurum ya hiç benimsenmiyor ve uygulanmıyor ya da kurumun ayrımlarına bakılmaksızın herkese aynı şekilde uygulanıyor. Aile içi şiddet fiillerinin faili olan her eşe bu tür bir eğitim uygulaması doğru olmayacaktır. Burada hakimin, yargılama sırasında iyi bir değerlendirme ve eleme yapması gerekiyor. Örneğin, bir kez eşine karşı şiddet uygulayan ve bunun sonucunda da boşanan çifti böyle bir eğitime almak çoğu zaman gereksizdir. Bu bakımdan, CMK 231. Maddesinin 8. Fıkrasında yazılı yükümlülüklerin hangisinin uygulanacağı konusunda karar verirken faili, onu suça iten sebepleri, ihtiyaçlarını, suç tekrarı riskinin nasıl azaltılacağını değerlendirmek ve buna göre karar vermek gerekir.

Burada aldığım en güzel geri bildirimi kısaca sizinle paylaşmak isterim. Mahkememizin verdiği bu tür kararlar, bazı gazetelerde haber konusu oldu. Bu haberleri okuyan ve şu anda başka bir şehirde yaşan bir kadından duygu dolu bir mektup aldım. Bu kadın, uzun yıllar önce Karşıyaka'da yaşarken eşinin şiddetine maruz kalmış ve bu nedenle eşinden boşanmış. Eşi ile arasındaki boşanma kararının kesinleştiği günlerde eşi geçirdiği bir trafik kazasında ölmüş. Mektup yazan kadın şunu söylüyor: "eğer eşim hakkında da böyle bir karar verilse idi ve eşime destek verilse idi, belki bunları yaşamazdık. Belki eşim, benim ve çocuklarımın hayatında yaptığı şiddetle değil, iyi anılarla anılabilecekti" Böyle diyor ve verilen kararların işe yaramasını diliyor.

Ayşegül Altınbaş: *Failin tedavi ve rehabilitasyonuna ilişkin daha etkin bir mekanizma nasıl olmalıdır? Yasal ve teknik olarak nasıl bir sistem ihtiyaçları karşılayabilir?*

Murat Aydın: Bu konu aslında beni aşan bir husus. Zira, failin iyileştirilmesi için hangi yolların daha iyi olacağı konusu ayrı bir uzmanlık alanı ve bu konudaki tartışma da çok fazla. Bu konuda görüş açıklayanların her biri farklı yöntemler ileri sürüyor. Ben şunu söyleyebilirim: Verilen cezaların, tedbirlerin, yükümlülüklerin sonuçları izlenmelidir. Hakkında bu yönde karar verilen kişilerin sonraki davranışları, suç tekrarları, suça iten veya suçtan uzaklaştıran nedenlerin neler olduğu üzerinde çalışılmalıdır. Her suç için, her kişi grubu için ayrı bir değerlendirme yapmaya ihtiyaç olsa gerek.

Ayşegül Altınbaş: *Sizce kamuoyunda "Hadım Yasası" olarak adlandırılan yasa tasarısındaki tıbbi müdahale (testosteron tedavisi) kadına karşı cinsel suçlarda önleyici veya azaltıcı bir etki yaratabilir mi? Bu tedavi yönteminin modern ceza hukukundaki yeri tartışmalı mıdır?*

Murat Aydın: Her şeyden önce şunu söylemek isterim. Kişiye, hürriyeti bağlayıcı ceza vermek dışında, bedensel cezaların hiç birini, hiçbir nedenle doğru bulmam. Bu nedenle, kişinin işlediği fiil ne olursa olsun, onu suça iten sebep ne olursa olsun, failin bedensel bir cezaya tabi tutulmasını doğru bulmam. Bu bakımdan, kişinin suç tekrarı riskini azaltmak için bedensel bir cezaya tabi tutulması bence yerinde değildir.

Ancak şunu söylemeden de edemeyeceğim. "Hadım yasası" olarak gündeme gelen kanun teklifinin çok önemli ve yerinde önerileri de vardı. Bu öneriler, daha doğrusu önerilerin çözmeyi hedeflediği sorunlar tartışılmadı, konu "hadım" üzerinde odaklandı ve sadece bu husus tartışıldı.

Yürürlükte olan Türk Ceza Kanununun özellikle çocuklara yönelik cinsel istismar suçu bakımından eksiklikler taşıdığı, değişiklik gerektirdiği pek çok kişi tarafından da kabul edilmektedir.

Önemli olan konuyu kendi mecrasında ve doğru şekilde tartışmak ve sonuca bağlamak olmalıdır. Bu bakımdan, yapılan çalışmaları önemsiyorum.

Ayşegül Altınbaş: *Bize vakit ayırdığınız ve çok değerli görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için çok teşekkür ediyorum Sayın Hakim Murat AYDIN. (gerçekten çok teşekkür ediyorum, iyi ki varsınız.*

KENTİN İÇİNDE, YAŞAMIN KIYISINDA OLANLAR...

Şenay Tavuz
Avukat, İzmir Barosu

Size İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu adına katıldığımız kent içi bir ziyareti aktaracağım. Yıllardır, Yenişehirde Trafik Tescil Bürosuna, ya da Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesine giderken önünden geçtiğimiz, belki de bir çoğunuzun bilmediği o sokak....

O sokakta yaşanan hayatların dramını ilk gençlik yıllarımdan itibaren filmlerde izlemiştim çoğumuz gibi. Eski Türk Ceza Yasasındaki fahişelere yapılan tecavüze indirim öngören meşhur 438.maddesinin iptali için feminist kadınların,kadın örgütlerinin ve kadın hukukçuların yürüttüğü kampanyalarda isimlerini çokca duyduğumuz bu kadınlara dair ne yapmıştık ki yıllardır.O sokakta yaşanan acı ve şiddetin karşısında biz kadın hakları savunucuları olarak ne kadar onların yanındaydık?

1989 yılında İzmir Kadın Platformu bileşeni olan kadınlar, (İHD Kadın Komisyonu ve diğer kadın örgütleri) bu sokak önünde 438.maddenin iptali için sokak eylemi yaptığında polis tarafından gözaltına alınmışlardı. 22 yıl sonra bu sokakta inceleme ve görüşme için heyetle birlikte ziyarete gidebiliyor olmamız, küçük de olsa önemli bir ivmeydi bizler için.

Aslında her şey bir telefonla başladı benim için. 2010 Eylül ayında Kadın hakları aktivisti bir avukat arkadaşıma genelevde çalışan bir kadın tarafından yapılan başvuruyla önce irkildik,sonra kendimizi sorguladık. Can güvenliği olmayan bir genelev çalışanı kadına nasıl güvenli bir yer bulacaktık? Hangi mekanizmaları devreye sokarak hangi sığınmaevine aldırabilirdik.?Savcılığa başvurup koruma kararı alsak 4320 sayılı yasa sadece evli veya boşanmış kadınları koruyordu, ne yapacaktık? Kadına yönelik şiddeti önlemeye dair bildiğimiz tüm ezberler bozulmuştu. Tıpkı onun gibi çaresiz kalıvermiştik. Bu kadını korumak için başka bir şehirdeki geneleve sürgün ettirmekten başka çözüm öneremiyordu yasalar, yönetmelikler. Sığınmaevlerine alınmaları yasaktı. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliğinin m.9/b uyarınca bu kadınların sığınmaevlerine alınmaları yasaktı. Bu yasağın nedenini tahmin etmek zor olmasa gerek: **"NAMUS..."**

Valilik İnsan Hakları Kurulunu harekete geçirerek devletin bu konuda neler yaptığını/yapmadığını sorarak başlamak en doğru yol gibi göründü. Baromuzun da katılımcısı olduğu Şiddete Karşı Kadın Koordinasyonu olarak 24.11.2010 tarihinde İzmir Valiliğine ve Emniyet Müdürlüğüne başvurularak İzmir Genelevinde çalışan/çalıştırılan kadınlarla, kayıt dışı çalışanlar (kadın, travesti, transseksüel) ile ilgili olarak şiddete maruz kaldıklarında hangi prosedürün uygulandığını,bu başvuruları alan birimlerin kadınları hukuksal, psikolojik danışmanlık, zührevi hastalıklardan korunma, barınma vs. konularında hangi kurumlara yönlendirdiklerini, ayrıca istatistik tutulup tutulmadığını, genelevde çalışma saatlerini, oradaki güvenliklerinin nasıl sağlandığını vs. sorduk. (www.siddetekarsikadin.org sitesinde yayımlanan raporda detaylı olarak görebilirsiniz.)

31.12.2010 tarih ve İHM.2010/246 sayılı yanıtta fuhuş sektöründe kayıtlı/kayıtsız çalışan tüm kadınlara şiddete uğradıklarında neler yapıldığı kısaca anlatılıyordu. Emniyette başvuruları kadın polisler tarafından alındıktan sonra savcılığa intikal ettirilerek sığınmaevlerine gönderiliyormuş.???? Yapılanlar içinde başta geleni sadece sağlık kontrolleriydi.Bu ihmal edilmiyordu,zira orada çalışan kadınla-

rın sağlığı ve haklarından ziyade toplumun refahı ve kamunun sağlığı için düzenlenmişti tüzükler ve yasalar.

Bu tarihten 5 ay sonra Rotary Kluple birlikte İzmir Genelevindeki Sorunları Yerinde Tespit etmeye çağrılmamız bizleri çok umutlandırdı. İl Sağlık Müdürlüğü ile Konak Belediyesinin yapmış olduğu protokol çerçevesinde işletilen, Genelev Sokağında bulunan poliklinikte görevli hekim Dr. Habibe Güneş'in ve sokakta çalışan 23-25 kadının katılımıyla 18.05.2011 tarihinde yapılan toplantıya, İzmir Rotary Kulubünden temsilciler, Av. Mehmet Nur Terzi, Kadın Hakları Komisyonu adına Av.Yıldızay Şengün, Av.Şenay Tavuz olmak üzere toplam 10 kişilik bir ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Yapılan görüşmede, öncelikle Dr.Habibe Güneş'ten orada çalışan kadınların gerek sağlık gerekse güvenlik ve çalışma koşullarıyla ilgili bilgi alınmıştır. Yapılan bilgilendirmede ziyaret tarihi itibarıyla 190 kadının kayıtlı olarak çalıştığı, söz konusu yerde devlet tarafından (İl Sağlık Müdürlüğü) verilen sağlık hizmetinin 2001 yılı itibarıyla başlandığı, bir çok kadının SGK primleri patron ve patron vekilleri tarafından yatırılmadığı veya eksik yatırılmış olması nedeniyle yeterli derecede hizmet alamadıkları, bu alanda sıkıntılar yaşandığı, yakın bir gelecekte sağlıkta dönüşüm programı çerçevesinde ilgili sokakta verilen bu hizmetin protokolün sona erdirilmesi ile sona erebileceği açıklanmıştır.

Ayrıca gerek çalıştıranlar gerekse müşteriler tarafından şiddete maruz kaldıklarında haklarını arama konusunda çok çaresiz kaldıkları, korktukları ve bu nedenle de sessiz kaldıkları bildirilmiştir.

Ön bilgi alındıktan sonra yapılan toplantıda,kadınlarla yüzyüze görüşme yapılmış, sorunlarının tespiti ve yapılabilecek destekler için orada olduğumuz açıklaması yapıldıktan sonra sorunlarını anlatmaları istenmiştir.

Aşağıdaki sorunlarının öncelikli olduğunu bildirmişlerdir.

1) Sokak girişinde görevli iki polisin ve sokak içinde görevli iki polisin, sokağa gelenlerin üst aramasını yapmadıkları için, silah ve kesici aletlerle girenler olduğu, iki yıl önce bir arkadaşlarının öldürüldüğü, bu nedenle sokağa silahla giriş yapmalarının önlenmesi için, girişe X-Ray cihazının takılmasının kendilerini bir ölçüde koruyabileceğini belirtmişlerdir. (Kendi aralarında 50 şer milyon toplayarak almak istemişler,fakat paraları teslim ettikleri kişi parayı kendisi için kullanmış.)

2) Emeklilik haklarıyla ilgili yasal düzenlemenin değiştirilmesini, yıpranma durumları göz önüne alınarak emeklilik yaşının indirilmesi gerektiğini,

3)Sicil kayıtlarına "genelevde çalıştıklarına" dair işlenen bilginin aileleri ve herkes tarafından öğrenmeye açık olmasından dolayı, bu işi bıraksalar daha ömür boyu bu kayıtla yaşamak zorunda bırakılmalarının etkilerini anlatarak,bu bilginin silinebilmesi ve herkes tarafından görülmesinin engellenmesi,

4)Sicil kaydı nedeniyle, çoçuklarının ve torunlarının dahi asker,polis vb. kamu personeli olarak işe alınmasına engel teşkil ettiğini, ayrıca asker veya polis memuru ile evlenme veya birlikte yaşamalarının önünde engel olarak karşılaştıklarını,zira evlendikleri kişinin bu nedenle işine son verilebildiği,

5) Patronlar veya patron vekilleri tarafından istismar edilerek senet imzalatıldığı, senetlere yüksek faiz işletildiği, senet borcunun hiçbir zaman bitmediğini, üzerlerinde sürekli bir tehdit aracı olarak kullanıldığı,

6)SGK primlerinin ödenmesi için kendilerinden alınan paraların başka yerlerde harcandığı veya eksik yatırıldığı, bu durumu kontrol edemediklerini,

7) Sokaktaki çalışma saatlerinin haftanın 6 günü sabah 10.00 – gece 23.00 olduğu, sadece Çarşamba günü saat:12.00 de başladığını belirtmişler, haftanın bir günü bile izin yapamadıklarını, izin almak istediklerinde eve gelen müşteriler döner,iş kaybı olur gerekçesiyle patronlar tarafından da kendilerine izin verilmediğini açıklamışlar, haftanın 1 günü resmi izinli sayılmalarının çok önemli olduğunu vurgulamışlardır.

8) Ölüm tehditi veya şiddetle karşılaştıklarında gidecek yerleri

olmadığı için, (Devlet Konukevi Yönetmeliğine göre, sığınmaevleri fuhuş yapanları almamaktadır.) katlandıkları, bazen farklı illere sürgün edildiklerini veya can güvenliği nedeniyle kendilerinin gitmek zorunda kaldıklarını açıklamışlardır.

Sorunların tespiti yapılırken, İzmir Barosunun Adli yardım Hizmeti, şiddete uğradıklarında gerek karakollarda gerekse sağlık birimlerinde haklarının neler olduğu anlatıldı, broşürler dağıtıldı. Diğer illerdeki Adli yardım hizmeti hakkında da açıklama yapıldı.

Ziyaret sonrasında 3 kadından başvuru gelmiş olup, bizzat Dr. H.Güneş tarafından Aile İçi Şiddet Hattı aranarak başvurucu kadınlarla ilgili hukuksal destek acilen sağlanmaya çalışılmıştır.

Kuşkusuz ki; son yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntı,işsizlik, yoksulluk, göç ve diğer sosyal etmenlerin de etkisiyle yaygın olarak artan kadın ticareti ve fuhuş kadına yönelik şiddetin en yoğun yaşandığı alanlardan birisidir. Salt hukuksal önlemlerle bu sorunun çözümü mümkün olamasa da, bu alanda çalışan-çalışmak zorunda bırakılan kadınlar,LGBTT bireylerin en temel insan hakkı olan güvenli yaşam ve güvenli çalışma koşullarının sağlanması yönünde yasalardaki eksiklikler acilen giderilmelidir.

Çalışma ve Güvenlik Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı tarafından seks işçilerinin çalışma koşullarını ve sürelerini düzenleyen özel bir yönetmelik çıkarılmamıştır. Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat Veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Yönetmelikte Saat Sınırlaması Getirilen İşlerin Arasında Ve Ağır Ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinin ekinde yer alan işler arasında da sayılmamıştır. Kadın İşçilerin Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelikte konuya ilişkin bir düzenleme yapılmamıştır.

Bu ziyaretin ardından, İlk adım olarak İzmir Fuhuşla Mücadele Komisyonu Başkanı Dr.İbrahim Padırla görüştük. Sorunları bir de onun bakışıyla öğrenmek ve doğrulamak istedik. Ondan işittiklerimizle bir kez daha allak bullak olduk …. Zira Fuhuşla Mücadele Tüzüğüne göre kadınların genelev sokağı dışına çıkmaları dahi yasakmış . Sözkonusu tüzüğün 1930 tarihli ve o zamanın koşullarına göre hazırlanmış olduğunu,günümüzde bu tüzükteki pek çok maddenin insan haklarına aykırı hükümler içerdiği için uygulanmadığını, komisyon olarak kadınların genelev sokağı dışında ikamet etmelerine izin verdiklerini, Çarşamba günleri resmi izinli sayıldıklarını, çalışmak zorunda olmadıklarını açıkladı. Kadınların sigortalı çalışmalarının zorunlu olduğunu ancak bunun denetimine imkan veren mevzuatın bulunmadığını belirtti .

Kuralsız, güvenliksiz, denetimsiz bir köle pazarındaydık sanki. Ziyaret günümüz çarşamba sabah 10.00-12.00 arasıydı. Sadece o gün iki saat geç açılan sokağın girişinde bekleyen genç,yaşlı epeyce kalabalık vardı biz sokaktan ayrılırken.....

Kafamda uçuşan pek çok soruyla

KADINIM

Kadınım ben
Kah daglara çıkıp
Saçlarımı rüzgarda savurmak
Kah dalgalar gibi deli deli köpürüp
Bir salı aniden devirmek isterim.

Kadınım ben
Ne bir yer bulabildim
Bu evrende kendime
Ne de bir kimlik
Ne kurt olabildim mesela
Ne de kumru

Kimi zaman
Küçük bir kız çocuğu gibi
Sığınmak istesem de
Rengarenk bayrakların savrulduğu
Limanına
Beyaz bayrağımla
Aslında ne bir tekne olabildim
Kendimce süzülen denizde
Ne de
Dünyayi çevreleyen denizin kendisi.

Sibel Tunuslar Bolevin
Avukat, İzmir Barosu

o an aklımdan geçenleri anlatmam çok kolay değil. "…Fuhuş olgusuna, bu olgunun yarattığı kurumlara, fuhuş olgusunun temelinde erkek ve kadın cinselliklerinin tanımlanmasında ortaya konulan çifte standarta ve buna bağlı olarak her bir cins için namus kavramının içeriğinin oluşturulmasında yaratılan ikiyüzlülüğe.."(*) karşı yapılacak öyle çok şey var ki. Toplumun çifte namus anlayışıyla birlikte Fuhuşla Mücadele Tüzüğünün adından başlayarak her şeyi değiştirmek gerekiyor.

İzmir Barosu,bu ziyaretin ardından gözlem raporunu Valilik İnsan Hakları Kuruluna taşımış, konuya ilişkin çalışmalar yürütmek üzere bir alt komisyon oluşturulmuştur. Oluşturulan komisyonla birlikte çalışma yapmak üzere ilgili tüm birimlerden ve Ege Üniversitesi Kadın Araştırmaları Merkezinden ve 9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesinden akademisyenlerin de katılımıyla geniş bir çalışma başlatılmıştır. Resmi heyetle birlikte genelev sokağına ziyarete gidilmiş, çalışma koşulları incelenmiş, yüzyüze anket çalışması yapılarak sorunların detaylı tespitine başlanmıştır. Fakat görüşmeler yapıldıkça fuhuş sektöründeki kadın,çocuk ve LGBTT bireylere yönelik insan hakkı ihlallerinin ortadan kaldırılabilmesı için devletin çok boyutlu ekonomik,sosyal ve toplumsal önlemleri acilen almasının bir zorunluluk olduğu ortaya çıkmaktadır.

(*) Toplumda Fahişelik Kurumunun Vazgeçilmesi Üzerine Mitler :Mersin Örneği,Dr.Neriman Açıkalın

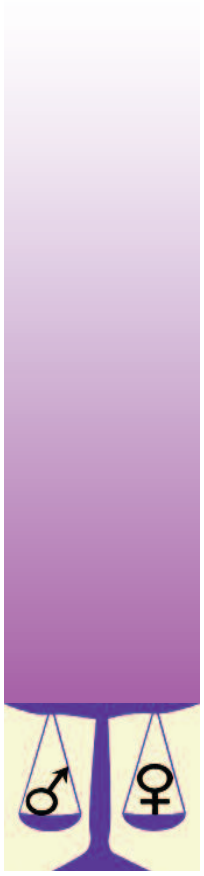

Van–Erciş Depremi ve Kadın Odaklı Çalışma

23.10.2011 ve 09.11.2011 tarihlerinde Erciş ve Van olmak üzere, bizleri derinden sarsan ve can kayıplarımızın olduğu yıkıcı şok, deprem felaketini yaşadık. Kadın örgütlenmesinden gönüllüler ve toplum destekçileri olarak deprem bölgesine ulaştık ve yıkımın, can kaybının her halini gözlemledik. Muş'tan beş kadın olarak çıktığımız soğuk yolda kayıplarla ve afet çalışmalarının yetersizliğiyle kanımız dondu. Muş Kadın Derneği olarak kadın örgütlerini; afette yıkıma uğramış alana, topluma hizmet amacıyla temsil etmek, ilk anda krize müdahale etmek ve kadınlarla dayanışma içinde elimizin dokunabildiği her alanda faydalı olmak için faydalı olmak için, **Van Kadın Dayanışma Derneği** ile birlikte temsilen ve fiilen bölgede çalışmalar yürüttük.

Muş Kadın Derneği (Mukadder) olarak; birincil basamakta afette enkaz kaldırma ve yardım hizmetlerine katıldık. İkinci basamakta müdahale ettiğimiz gruplara yönelik ihtiyaç tespiti yaptık ve ardından kadın hakları örgütlerine çağrı yaptık. İzmir'deki kadın örgütleri sosyal medyada paylaşım grubu oluşturdu. Başta İzmir kadın örgütlenmeleri olmak üzere, Türkiye'deki kadın örgütleri ve feminist kadın ağı olarak; "İzmir – Van Sevgi Köprüsü" isimli grubu kuruldu ve barınma – gıda – giyim – hijyen malzemesi yardımların organizasyonlarını, eğitim ve ayni nakdi sosyal destek hizmetlerinin sunulmasını koordineli bir biçimde, hep birlikte sağladık ve çalışmaları stratejik gereksinimler bağlamında devam ettirmekteyiz.

Bu kapsamda dayanışma ağının bir parçası olan, üyeleri ile dayanışma ağına yoğun emek harcayan , İzmir Barosu ile özellikle İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonuna duyarlılıkları , katkıları, destekleri, ayrıca kadın ve çocuklar için gönderdikleri bot ve çizmeler için sevgilerimizi sunuyoruz.

Kadın örgütleri olarak bölgede çalışmalar yaparken kamu kuruluşlarıyla Kadın örgütleri olarak, ihtiyaçlar ve yaptığımız organizasyonlar sonrasında; afet bölgelerinde, feminist kadın ağlarının sunması

Van'da kar ve gece... Fotoğraf: Müjgan Arpad (Bianet'ten alınmıştır).

gereken ve dayanışması zorunlu olan temaları, yaşam deneyimleri üzerinden yapılandırdık. Çalışmamızın başlangıç ve izleme sürecinden hedefler ve planları aşamalandırarak tanımlayacak olursak;

• Kadın örgütlerinin afet müdahalelerine yönelik; ilk yardım eğitimi almaları ve kriz anında sahaya müdahil olmaları,

• Kadın örgütleri arasında, afetlerde müdahaleye yönelik çatı organizasyonun olduğu bir platform oluşturulması ve bölgelere ayırarak afet anında en yakın kadın örgütünün afet yerine ulaşmasının sağlanması,

• Afetlerde yerel yönetimler ve il özel idareler ile kriz anında işbirliği yapmak güçleşmekte olup; buradan hareketle kadın sivil toplum kuruluşları ve afet kriz merkezleri arasında ortak çalışmaya yönelik bir protokolün oluşturulması,

• Kadın sivil toplum kuruluşları arasından sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmet alanında çalışanlardan gönüllü afetlerde sosyal çalışma birimlerinin yapılandırılması,

• Travma sonrasında oluşabilecek kadına yönelik şiddet, sosyal problemler, kriz durumuna yönelik kısa ve pilot uygulama izlenerek uzun vadede eylem planının oluşturulması, kadın danışma / dayanışma merkezlerinin çadır kentler içinde açılması,

• İleriki vadede kadın ve çocuklara yönelik, krizin etkisini azaltmak ve meslek edindirerek, normal yaşam standartlarına dönmesini sağlayacak iş / uğraşı atölyelerinin çadır / sahra alanlarında kurulması,

• Kadınlara yönelik hizmetleri sunma ve takip etme, ulaşılabilirliği

arttırma noktasında; kadın sivil toplum örgütü temsilcilerinden gezici bir ekip oluşturulması ve devamlılığın sağlanması gerektiğini gözlemlemiş ve eylem haline getirmiş bulunmaktayız.

Olası afet risklerinin yüksek olduğu bir ülkede yaşadığımızı ve çocukların soğuktan dondukları gerçeğini unutmayarak biz kadın sivil toplum örgütleri, oradaydık ve orada olmalıyız. Kadın ve insan hakları için, söyleyeceklerimiz , yapacaklarımız var. Daha işimiz bitmedi. Şimdi el ele verip mobilize olmamızı ve hizmet yeri sıkıntımızı aşmamızı sağlayacak, halihazırda Van"da deprem mağduru olan kadınlar başta olmak üzere mağdurlara pisko destek vermek için kullanabileceğimiz bir karavan satın almakta. Karavanın yarı bedeli toplandı bile , kalan yarısını da el birliği ile çabucak toplayacağımıza eminiz. Destekleriniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Destek veren herkese, tüm kadın dayanışması bileşenlerine, İzmir Barosuna teşekkür eder ve Van'dan, Erciş'ten minnetlerimizi sunarız.

Afetlerde kadın dayanışması ve üşümüş yüreklerimizden insanlığa sıcacık bir dokunuş için, biz kadınlar elele!

Muş Kadın Derneği (Mukadder)

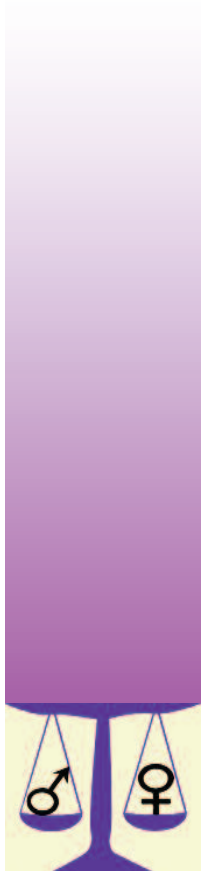

Medyada "öteki" olarak Kadın, Kadın Hak ihlalleri ve Kadın-Odaklı Habercilik

Sevda Alankuş
İzmir Ekonomi Üniversitesi, İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi

Dünya nüfusunun yarısını kadınlar oluşturuyor. Oysa kadınlar bütün ülkelerde niteliksel azınlık muamelesi görüyorlar. Her türden ayrımcılığa maruz kalmaya devam ediyorlar. Çocuklarla birlikte en çok emek sömürüsüne uğrayanlar da onlar, seks trafiği icinde bedensel istismara maruz kalanlar da. Kamusal alanda, siyasal alanda yeterince temsil edilmiyorlar. Ev içinde ve dışında cinsel tacize, tecavüze uğruyor, her türden şiddete maruz kalıyorlar.

Kadınların maruz bırakıldıkları şiddet ise, bütün bu alanlarla ilgili olarak verilen feminist mücadele ile edinilen kazanımlara ve bilinçlenmeye rağmen, azalmıyor, gün geçtikçe artıyor. Çeşitli rakamlar durumun ne kadar vahim olduğunu ortaya koyuyor. Örneğin dünyada her 5 dakikada bir kadın cinsel taciz ya da şiddete maruz kalıyor. Bu fiziksel şiddet ile ilgili bir rakam. Oysa biliyoruz ki, şiddetin, kadına özgüveninin zedelenmesine yol açan "senin aklın buna ermez"den başlayarak, çalışmaktan alıkonulması, çalıştığında kazandığı paranın elinden alınması, evden çıkmasına, sosyalleşmesine izin verilmemesi gibi, psikolojik ile ekonomik boyutları da bulunuyor ve bunların tümü hesaba katıldığında rakamların yakalamaya yetmeyeceği bir güç eşitsizliği ve mağduriyet tablosu karşımıza çıkıyor.

Diğer yandan son yıllarda sahip olduğu ekonomik istikrar ve büyüme göstergeleri, askeri darbe geleneğini nihayet geride bırakabilen bir demokratikleşme süreci ile seküler rejimi vb. açılardan bölgede "rol modeli" olmayı vehmetmiş bir Türkiye'de, Adalet Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre, erkeklerin neden olduğu kadın cinayetlerinin oranı son 10 yılda, %1400 artmış durumda. Bu sayı, 2002'de 66 iken, 2003'de 83'e,

2004'de 164'e, 2005'de 317'ye, 2006'da 663'e varmış. 2007'de 1011 gibi bir sayıyla karşılaşılırken, şiddet rakamları 2008'de 806, 2009'da 953 biçiminde karşımıza çıkıyor, başka ifadeyle, kadına yönelik erkek cinayetlerinin sayısı 10 yıl öncesine göre sistematik olarak artmaya devam ediyor. Bianet'in (www.bianet.org) yanlızca yerel ve ulusal gazete ve ajanslarca haberleştirilenleri derleyerek yayınladığı 2011 Ağustos ayına ait en son rapora göre, sözkonusu ay içinde, erkekler 24 kadını öldürdü, 17 kadına tecavüz etti. 51 kadına fiziksel şiddet uyguladı, sekiz kadına ise tacizde bulundu.

Aynı raporda görebildiğimiz 2011 yılına ait diğer sayılara göre, içinde bulunduğumuz yılın ilk sekiz ayında erkekler toplam 179 kadını öldürdü, 71 kadına tecavüz etti. Bu rakamları verirken farkındasınız, medyada rastlanılan suç failini gizleyecek şekilde kurulan ifadelerde olduğu gibi, edilgin fiil çatısı kullanmıyor, örneğin "179 kadın öldürüldü" demiyorum. Tersine suçun öznesini, faili gizlemeyen aktif fiil çatısı kullanıyor ve "erkekler 179 kadını öldürdü" diyorum. Çünkü, sadece adalete intikal ettiği, haber konusu olduğu için kayıtlara girenlerle sınırlı olduğu halde korkunç miktarlara ulaşan bu şiddet vakalarının hepsinde "fail", baba, ağabey/erkek kardeş, ya da eski veya halihazırdaki eş/nişanlı/sevgili olmak üzere "erkek", bunun da üstünün örtülmesi yerine, altının çizilmesi gerekiyor.

Nitekim, sadece haberlere ya da adli kayıtlara girenlere dair rakamlar değil, Türkiye genelinde alınan bir örneklemle gerçekleştirilen geniş çaplı bir araştırmanın sonuçları da kadının en çok ev içinde ya da en yakınındaki erkeğin şiddetine maruz kaldığını ortaya koyuyor. Adı, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı iken, son genel seçimlerden sonra değiştirilerek , Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na dönüştürülen bakanlığa bağlı olarak çalışan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından 2008 yılında gerçekleştirilen araştırmanın sonuçlarına göre, evli ya da hayatında bir kere evlenmiş her üç kadından biri eşinden fiziksel veya cinsel şiddet görüyor, dolayısıyla kadınların yaşamında en çok karşılaştıkları şiddet türü, eşleri veya birlikte olduğu erkekler tarafından uygulanan şiddet.

Diğer yandan kadına yönelik hak ihlallerinin başlıca kaynağı olan şiddetten söz ettiğimizde, son derece içselleştirilmiş bir ataerkil zihniyet örgüsünün çok geniş bir yelpazeye yayılan konumlarıyla karşılaşıyoruz. Bu, şiddet kullananın "kendimde değildim" mazereti ile başlıyor, "çok sevdiğim için yaptım"ya da "sadece bir tokat attım"a kadar uzanıyor. Daha önemlisi, şiddet kullananı eleştiren (kadın ya da erkeğin) zihniyet örgüsünde de, şiddetin ancak (psikolojik rahatsızlık, alkollü olmak, işsizlik vb. gibi) istisnai durumlarda ortaya çıktığı ya da eğitimsiz erkeklerce uygulandığı gibi şiddeti gerekçelendiren, marjinalleştiren bir yaklaşımla karşılaşılıyor. Örneğin, tanınmış, üstelik de düzgün işler yaptığı bilinen bir gazeteci, defalarca şiddet gördüğü için ayrıldığı eski kocası tarafından öldürülen, bu arada devletten istediği koruma sağlanmamıs olan Ayşe Paşalı'nın kızını konuk ettiği programda, "babanız, annenizi en çok içki içtiğinde mi döverdi?" sorusuna, "hayır, babamın dayak atması için içkili olmasına gerek yoktu" cevabını almasına rağmen, onu bu defa da "babanızın psikolojik rahatsızlığı var mıydı?" şeklinde bir ikincisine maruz bırakabiliyor. Sonunda ise "…yoktu ve o kişinin annemi dövmesi için bir mazereti olması gerekmiyordu" cevabını hakkediyor. Çünkü sahiden de dünya genelinde yapılan araştırmalar gösteriyorki, kadına yönelik şiddetin, faillerin sınıf, eğitim farkıyla, psikolojik rahatsızlığı ile ilgili olması gerekmiyor. Özetle kadınların uğradığı şiddetin arkasında münferit, istisnai, kişisel öyküler değil, "karşı-cins" üzerindeki eski gücünü her ne pahasına olursa olsun sürdürmeye kararlıktan kaynaklanan bir zihniyet ile davranışı temsil edenlerin zorunlu değişime direnen iktidar mücadelesi yatıyor. Dolayısıyla şiddetle mücadelede "politik olarak doğru" olan, şiddetin failini belirsizleştirmek yerine öne çıkaran, edime mazeret bulmak yerine, ona hiç bir şekilde mazur görülemeyecek şekilde yaklaşan bir tavır. Başka ifadeyle, soruna bir yandan, yasal düzenlemelerdeki ilgili suçlara yönelik cezai müeyyidelerdeki değişiklikler yapılarak, kadınların

şiddetten korunması, şiddet uygulayanın en ağır şekilde cezalandırılması, şiddete uğrayan kadının değil, uygulayan erkeğin tecrit edilmesine kadar bir dizi yaptırımın peşine düşülerek yaklaşılması gerekirken, diğer yandan meselenin, ataerkiye karşı bir hegemonya mücadelesi olduğunun da unutulmaması gerekiyor. Nitekim bu nedenle son yıllarda şiddete uğrayan kadını koruyan önemli yasal değişikliklere gidilmiş olmasına rağmen, kolayca değişmeyeceği belli ataerkil zihniyet örgüsünün yansıması olarak bunların uygulanma ve yorumlanmasında ciddi sorunlarla karşılaşıldığını görüyoruz. Yoksa, tam 8 yıldır devam etmekte olan ve Mardin'de 13 yaşındaki bir kız çocuğunun (N.Ç) aralarında eğitimciler, bankacılar, güvenlik görevlileri de bulunan 30 kişinin tecavüze uğramasıyla ilgili davada, 1. Ağır Ceza hakiminin faillere en alt sınırdan ceza uygulayarak, bu kararını N.Ç'nin "tecavüzlere karşı koymadığı için rızası olduğu ve her şeyin farkında olması"na dayandırması ile bu kararın Yargıtay tarafından onanmasını başka nasıl açıklayacağız.

Şiddetin önlenmesine yönelik politik müdahaleler veya kadına yönelik şiddetin sosyo-kültürel, psikolojik, ekonomik, siyasal nedenlerini tartışmak bu yazının sınırlarını aşıyor. Amacım medyanın kadına yönelik şiddeti nasıl haberleştirildiğine bakmak, olanı eleştirmek, yapılması gerekenler üzerine düşünmeyi sağlamak. Ancak yine de, şiddetin ulaşmış olduğu düzeyin tartışabileceği parametreleri belirlemek açısından birkaç değinide bulunmak yerinde olacak. Kanımca Handan Koç'un Mesele dergisinin Ekim sayısında yayınlanan yazısında söyledikleri yapılması gereken tartışmanın çerçevelenmesi açısından önemli. Handan, kadına yönelik şiddetin artmış olmasını, artık kadınların psikolojik, ekonomik, fiziksel şiddet, ev içi ve dışında üstlendikleri iş bölümü açısından karşılaştıkları ayrımcılık ve eşitsizlikler, hak ihlalleri vb. konusunda bilinçlenmeye başlamış olmaları, tahammül göstermekten vazgeçip sorgulamaya, durdurmaya çalışmaları, bu doğrultuda hayatlarını değiştirmek için harekete geçmeleri karşısında, erkeklerin iktidarlarını artık her zamankinden daha çok tehdit altında hissetmeleriyle ilişkilendiriyor. İkinci olarak ise Türkiye'de 30 yıldır sürmekte olan savaş koşullarının erkeklik ideolojisinin üretilmesi üzerine yaptığı olumsuz etkiye dikkat çekiyor. Benim ise benzer şekilde düşünenlerle birlikte eklemek istediğim şu; kadına yönelik şiddetin artmış olması sadece 30 yıllık savaş koşulları ile değil, Türkiye'nin içinden geçmekte olduğu politik süreçlerin tümüyle ilgili. Bu sürecin temelinde ise, gündelik politik dilimize "Kürt Sorunu", "Ermeni Meselesi/Sözde-Ermeni Soykırımı", "Dersim İsyanı" gibi "resmi" klişelerle dahil olan konularda yaşamak zorunda kaldığımız gecikmiş yüzleşmelerle, bunların ideolojik olarak kanalize edilme biçimleri yatıyor. Sonuç olarak, geçmişte yaşananlarla ilgili sorumluluğumuzu uzun süre reddettikten sonra, zor(unluluk)la içine girdiğimiz bu yüzleşme sürecinin yarattığı kaçınılmaz travmayla, sorumluluk üstlenen barışcıl bir dil/tavırla başetmeye çalışmak yerine, yeni bir kin, nefret, öç alma söylemiyle "aşma" çabalarının sonuçlarını yaşıyoruz. Bu yüzden de kanımca, Hrant Dink'in öldürülmesi, bunun Ogün Samast'ı teslim alan Jandarma komutanlığında Türk bayrağı önünde çekilen fotoğraflarla adeta kutlanması, uzun süre stadyumlarda, sokaklarda beyaz bereli gençlerin arzı endam etmesi; Van'daki deprem sonrasında ayyuka çıkan, Mardin ve Siirt'te yaşanan kız çocuklarına toplu tecavüz olaylarında, ya da "töre cinayetlerine" medyanın yaklaşımında sezilen ırkçılık; dün kadın gazeteci Gülay Göktürk'ün orduya yönelik eleştirisi sonrasında "O ordu senin bacak aranı da koruyor" diyen, İnsan Hakları Derneği (İHD) Şube Başkanı Avukat Eren Keskin'e yönelik olarak "Keskin'i ilk gördüğüm yerde cinsel tacizde bulunmazsam namerdim" ile basın karıyerine devam eden gazeteci ile, Manisa'da kocası tarafından katledilen kadının bedenini, mağduretini hiç bir filtreleme yapmadan sergileyen gazetecinin aynı erkek (Fatih Altaylı) olması; ona ilk destek verenlerden birisinin ise "Rojin'i seks kölesi haline getirmek" şeklindeki fantazisini kösesinden duyuran bir diğer erkek gazeteci (Serdar Turgut) olması; N.Ç'ye yapılanlar ve ilgili davada alınan karar; internet sitesinden "garantili teca-

vüz" sağlayan spreyi satmaya çalışıp da, yüzlerce sipariş alan bir diğer genç erkeğin edimi, orduda peşpeşe yaşanan "asker intiharları"/ölümleri, 30 yıla varan savaşta, 30 binden fazla insane ölüp de bütün ülkenin "şehit mezarlığı" haline gelmesi karşısında hala çözümü silahta arayan zihniyet…Bunların hepsi ama hepsi birbiriyle, bütün olarak da kadına yönelik şiddetin artmasıyla bir şekilde ilişkili.

Dolayısıyla, bireysel ve kolektif şiddeti, toplumsal linç kültürünü sürekli-yeniden üreten, meşrulaştıran, doğallaştıran, kışkırtan, neredeyse tek çözüm haline getiren, bir tür ölü seviciliğine dönen, ölümü, ölmeyi ve öldürmeyi kutsallaştıran, nihayet sadece kadınlara değil, bütün bu nefret ve şiddetin nesnesi ötekilere de tıpkı kadınlara davrandığı gibi davranan bir erkeklik ideolojisiyle karşı karşıyayız. Yani yukarıda söylediklerimi birleştirerek yeniden ifade edeyim, Türkiye'de başka ne yapılırsa yapılsın, geçmişle sağlıklı bir yüzleşme üzerine kurulu bir toplumsal barış sağlanıp, sürdürülebilir hale gelmedikçe, kadına yönelik erkek şiddetinde azalma olmayacak. Diğer yandan hemen eklenmeli, toplumsal barışı sağlayacak bir yüzleşme, her zaman milliyetçi, ırkçı söylemle içiçe bulunan cinsiyetçi söylemle de bir yüzleşmeyi, dolayısıyla ataerki ile hesaplaşmayı da içermek zorundadır.

Bütün bu şiddet kültürü içinde ise, yaygın medyanın mevcut tavrı hiç şaşırtıcı değil. Çünkü zaten "medya", toplumun dışında değil, içinde ve eleştirel medya kuramcılarının nicedir dikkatlerimizi çektiği gibi, gazetecilik mesleğinin ilkelerini ve hatta (onu bile arar hale geldiğimiz) genelgeçer etiğini belirleyen gazeteciliğin profesyonel meslek ideolojisi, bizzat bu kültür içinde biçimlenmiş durumda ve biçimlenmeye de devam ediyor. Kadın hakları ihlallerini haber yapması gereken medya, bizzat bu haberleri yaparken hak ihlalinde bulunduğu gibi, kadınlarla doğrudan ilgisi olmayan haberleriyle de, kadın hakları ihlaline yolaçabiliyor. Bu da Bianet'in (www.bianet.org) geliştirmiş olduğu bir kavramla söylersem "kadın-(hakları)odaklı" bir habercilik anlayışına duyulan gerekliliği artırıyor.

Yaygın medyanın genel-geçer haber anlayışı ve kadın hakları ihlalleri

Medyanın şiddet konusundaki tavrını eleştirirken haber üzerine odaklanmak önemli, çünkü haber "gerçeklik" iddiası taşıyan, bütün anlatısını, ilkelerini bunun üzerine kuran bir tür. Ancak bütün bu gerçeklilk iddialarına rağmen, aslında sadece bir başka öykü anlatma biçimi ya da inandırıcı olmak için elinden gelen bir "gerçeklik kurgusu". Çünkü haber, bir olgu üzerine kuruluyor, ancak her zaman birden fazla yüzü, nedeni, açılımı, oluş hali vb. olan bu olguyu bize kendi sunduğunun yegane gerçek ve doğru olduğunu iddia eden bir "kurgu" ile anlatıyor (Burada bir zamanlar TV kanalarından birinin haber programını "gerçekleri izlediniz" sloganı ile kapattığını hatırlatayım). Bu yapılırken de, haber öyküsü içinde hegemonik anlama ve açıklama çerçevesi yeniden-üretilir; bizden hayat karşısında, (örneğin kadın erkek ilişkileri, "suç" ve "suçlu" tanımları vs.), iktidar edenler karşısında belirli biçimde konum almamız istenir. Mesela, medyanın anlatısına göre İstanbul'da "tinerci çocuklar" vardır ve "tehlikelidir", çünkü "sokakta kıstırdıklarını öldürürler". Yani sokakta yaşamak zorunda kalan çocuklarla ilgili medyanın yıllardır kurabildiği ve bize aktardığı tek "gerçek"; "herbiri potansiyel katil olan tinerci çocuklar"ın varlığından ibarettir. Başka ifadeyle, bütün doğru, kesin, tarafsız, dengeli, nesnel olma iddialarına rağmen, haber her zaman bize, belirli bir iktidar konumundan kurulmuş bir "gerçeklik/temsil rejimi" sunar. Bu gerçeklik kurgusu içerisinde, "beyaz", orta-yaşlı, varsıl, heteroseksüel erkek cins, ayrıcalıklıdır, "ötekiler", yani "siyahlar" (bundan azınlık durumundaki farklı etnik, dinsel, kültürel grupları anlayın), yoksullar, yaşlılar ve çocuklar, GLBT bireyler ve kadınlar, birinci kategoriye girenler kadar avantajlı değildir.

Dünyanın bütün erkeklerinin oturup da, ortak akıl ile, "şu kadınlara böyle böyle davranalım" diye sözbirliği etmiş olması anlamında değil, ama ataerkinin(kendi içinde farklılıklar taşısa bile) evrensel bir kadın ayrımcılığı ve eşitsizliğine neden olacak şekilde egemen ve

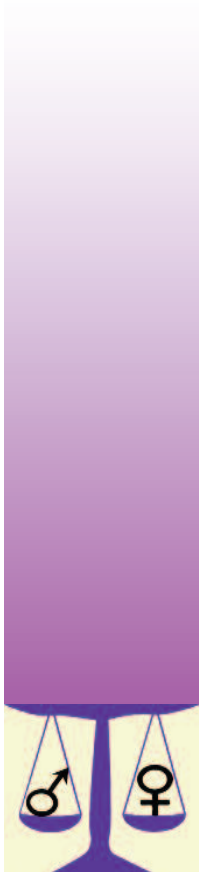

içselleştirilmiş olması nedeniyle, kadınlara yönelik olarak hemen hemen bütün yaygın medya pratikleri içinde belirli bir "temsil rejimi" üretilmektedir. Bu temsil rejimi içinde, kadına, erkeğin ötekisi, negatifi, erkek nelere sahipse (akıl/akılcılık, denge, güvenirlik vb.) onlara sahip olmayan, böylelikle eksikli, tekemmül etmemiş, güvenilmez, eğer "bizim" ise ("hem severim, hem döverim" anlayışıyla) disipline edilmesi gereken, "öteki erkeklerin (kadınları)" iseler, "iffetsiz" olduklarına göre gereğini hakkeden muamelesi yapılmaktadır. Dahası, yukarıda da söylemeye çalıştığım gibi "öteki" erkekler de, kadın gibi, yani eksikli, akılsız, tekinsiz, korkak, en hafifinden/iyisinden çocuksu biçimde temsil edilmektedir. Bir örnek vermem gerekirse, bir yandan Doğulu Saddam, Kaddafi gibi liderlerin, diğer yandan —en kötü örnekleri seçeyim— Berlusconi ile (oğul) Bush gibi Batılı liderlerin temsil edilme biçimlerini hatırlayın ve karşılaştırın, Batı-etno-merkezli bir bilgi(lenme) rejimi içinde hangilerinin kadınlaştırıldığını düşünün.

Sözünü etmeye çalıştığım "temsil rejimi"nin kadınlar veya kadın gibi muamele edilenler için temel karakteristiği, öncelikle onların "sembolik olarak yoksayılmalarıdır". Türkiye'de yapılan bir araştırma sonuçlarına göre, gazetelerin "ciddi, önemli" gündem haberlerine ayrılan birinci sayfalarında kadınların temsil oranı sadece % 21'dir. Buna karşılık kadınlar, yaşam/magazin haberlerinde %52 oranıyla, iç politika konularında % 18, dış politika konularında % 11, Ekonomi konularında % 6, Kültür ve Sanat konularında yine % 6 oranıyla temsil edilmektedir. Televizyonlara bakınca, tartışma programlarındaki konukların % 89'ü erkek iken, sadece % 11'ini kadınların oluşturduğu görülmektedir.

Kadınların medyada yeterince temsil edilmemeleri ya da sorunlu şekilde temsil edilmeleri, kısmen haber tanımı ve yapılandırılma biçiminden kaynaklanmaktadır. Çünkü, genel-geçer haber anlayışı, bize güncel, taze, olağandışı olanın, çatışmalı bir durumla ilgili olanın, önemli ve ünlü kimselerin haber değeri taşıdığını söylemektedir. Diğer yandan, haberin editöryel değerler denilen "doğruluk, nesnellik, dengelilik, kısalık, açıklık ve yalınlık" gibi özellikleri de, uygulanma biçimi ile kadını dışlanmasına ya da mağduriyete uğramasına yol açan sonuçlar yaratabilmektedir. Örneğin, bir kadın cinayetinde ya da tecavüzünde, doğruluk, kesinlik vb. adına ele geçirilen adli tıp raporunun olduğu gibi yayınlandığı durumlar haber konusu kadının uğradığı mağduriyeti artıran sonuçlar yaratmakta, şiddete zaten aşina olan kadınların çaresizlik duygularını güçlenmekte, buna karşılık potansiyel faillere yol gösterilmekte, onlar için model oluşturulmaktadır. Örneğin, bu tür haberlerde, verilen detaylar, "kopyalama etkisi" yaratabilmektedir. Nitekim, televizyon haberlerinde karşımıza çıkan, "gerçeklik" etkisi yaratmak için çoğunlukla da "kurgu" ile canlandırılan kadına yönelik belirli şiddet karelerinin ardından, birbirine çok benzeyen şiddet edimleri ardarda gelebilmiştir. Fatih Altaylı'nın "kadın cinayetlerinde gelinen son noktayı göstermek" gerekçesiyle, aslında hep yapılanın belki de en kötüsünü yaparak gazetesinin yarım sayfasını, şiddetle parçalanmış, örselenmiş bir yarı çıplak kadın bedeninin hiç bir filtreleme olmadan pornografik teşhirine maruz bırakması, yaptığı bütün etik sorumluluk ve hak ihlallerinin yanısıra, şiddetin nasıl uygulanabileceğini göstermek açısından potansiyel failler için "yol gösterici" olabilmektedir.

Haberin kadınları dışlayıcı ya da kadın hakları ihlali yapan bir pratiğe dönüşmesine yol acan yapısal sorunlardan bir diğeri de, haber kaynakları meselesinde karşımıza çıkmaktadır. Gazetecilerin "birinci el haber kaynakları" çoğunlukla haberin doğruluğu, kesinliğini sağlamak adına güvenilir bulunan askeri, siyasi, ekonomik otoriteler/seçkinler olmaktadır. Böylelikle medyanın örneğin ekonomik kriz, terör, savaş, yoksullaşma vb. konulara bakışını, çoğunluğunu erkekler oluşturan bu birincil haber tanımlayıcılarının anlatıları çerçevelemektedir. Böylelikle sözkonusu sorunlara da, bunlardan en fazla zarar görenler kadınlar, çocuklar, yaşlılar, yoksullar olduğu halde, onlar dışlanarak yaklaşılmakta ve bu olağanlaştırılmaktadır.

Sonuç olarak, dünya nüfusunun yarısın oluşturan kadınlar, medyada ya kendisine yeterince yer bulamamaktadır ya da "yer" bulduklarında, bu "üçüncü sayfa haberleri" dolayısıyla olmaktadır. Nitekim yine yapılan araştırmalar, kadınların, ya bir suçun kurbanı ya da faili olduklarında haber olmaya değer görüldüklerini, bunun dışında genç, güzel vb. olmaları koşuluyla magazin dünyasının kadınları olarak temsile değer bulunduklarını göstermektedir.

Bu temsillerde, bir başka sorunlu yan ise, "Yemeğin altını yaktı, dayak yedi", "Komşudan geç geldi, hastanelik oldu", "Büyük ihmal: çocukları evde bıraktı, ölümlerine neden oldu", "Üvey anne dehşeti" gibi benim şu an "kurduğum" ama aklımda okuduklarımdan kaldığı kesin, size de muhtemelen hiç yabancı gelmeyecek olan "haber başlıkları"nda olduğu gibi, kurulan sebep-sonuç ilişkisinin sorunlu niteliğidir. Farkedeceksiniz, pasif fiil yapısı ile şiddetin faili —yani erkek— gizlenmektedir, şiddet olağanlaştırılmakta, istisnaileştirilmektedir. Yine hepsinde kadın, geleneksel rol kalıpları içinde (yemek yapmak, çocuk bakmak, "dizini kırıp evinde oturmak" gibi) hakkıyla yerine getirmediklerinden ötürü "cezalandırılması" haklılaştırılmaktadır.

Değişmeyen bir başka şey, bu her tür temsil biçiminde de tercihan kadının, bedeniyle/bedeni üzerinden işletilen bir trafikle medyada kendisine yer buluyor olmasıdır. Bunların herbiri sorunlu olmakla birlikte, kadının mağduriyetini katlamak açısından en önemli sorunlardan bir tanesi, cinsel taciz, tecavüz ve fiziksel şiddete uğrayan kadınların temsil edilme biçimidir. Buna tipik bir örnek, tecavüze uğrayan kadınlar için, tercihan aile albümlerinden "çalınmış" mayolu, bikinili resimler kullanılması, kadının zaten "serbest" olduğu, dolayısıyla "başına geleni hakkettiği" izlenimi yaratılarak davranılmasıdır. Buna çok yakın zamanlardan verilebilecek bir örnek, Cem Garipoğlu'nun işlediği cinayette zaten sayısız şiddet ayrıntısıyla her gün yeniden katledildiği yetmezmiş gibi, Münevver'in bedeninde—sonradan başkasınınki ile karışmış olduğu anlaşılan bir adli tıp raporuna dayanarak—"sperm" izleri bulunduğu şeklinde bir haber daha yapılarak, bir bakıma "Münevver"in de "yollu" olduğu izlenimi yaratılmaya çalışılmasıdır.

Bütün bunlar en temel insan hakkı olan "yaşama hakkı ile kişi özgürlüğü, güvenliği" elinden alınan kadının mağduriyetini, mahremiyetini geride kalan yakınları nezdinde zedelemeye devam etmektedir, Üstelik daha da kötü olan, daha önce de belirttiğim gibi, çoğu durumda aslında bir hak ihlalini haber yapmaya yeltenen medyanın bizzat yeni bir hak ihlaline neden olması, ya da mevcut hak ihlalinin etkilerini katlayacak şekilde davranmasıdır. Yaygın medyanın genel-geçer haber anlayışı içinde yol açtığı bir başka hak ihlali de —coğu zaman dillendirilmesi ihmal edilen—iletişim özgürlüğüne, hakkına dair ihlaldir. Çünkü, kadını, kadın bakış açısını dışlayan, kadınların kendilerine dair durum tanımlarını, sözlerini unutturan, erkek egemen dili yeniden üreten, sürekli kadınların mağduriyetini konu edinirken, diyelim onların ayakta kalabilme, hayatını değiştirme yönündeki başarılarını görmezden gelen bir habercilik anlayışı, kadınların kendilerini güclendirecek bilgilerden ve bilgileri ifade edecek kanallardan yoksun bırakılması anlamına gelmektedir. Şimdi bir an, günde 4 kadının öldürüldüğü, tek bir günde öldürülen kadın sayısı 7'yi bulabildiği bir haber gündemin —ki elbetteki bunlar haber konusudur— ya da sadece şiddet gören kadınların mağduriyetleri ile dolu, ancak diyelim hayatını değiştirebilmiş tek bir kadını gündemine almayan haberlerin, şiddete maruz kalan ve bundan kurtulmayı düşünen kadınlar üzerinde nasıl bir etki yaratacağını düşünelim.

Yaygın medyanın genel-geçer haberciliği eleştirilirken çoğunlukla gözden kaçan bir diğer ya da aslında temel nitelikle olduğu belirtilmesi gereken yapısal sorun da, haber dilinin gündelik hayatın erkek egemen dilini yeniden üretecek şekilde kurulmasıdır. Bu dilin sorunu basitçe, "işadamları", "bilimadamları" denilmeye devam ediliyor olması, Başbakan söyledi diye "bekara karı bosamak kolaydır" biçiminde başlık atılması vb. değildir. Tipik örneğini sokağın futbol taraftarlarının dilinde bulduğumuz ve de ırkçı-milliyetçilikle birlikte yoğ-

rulmuş bu cinsiyetçi ve kadının bedeni üzerinde bir tahakkümle işleyen dil, konusu doğrudan kadın olmayan haberlerde de karşımıza çıkarılmaktadır. Bu konuda benim sıklıkla tekrarladığım örnek, 2000 yılı Aralık ayında, hapishanelerdeki politik mahkumların F tipi cezaevlerine karşı başlattıkları ölüm oruçlarını "durdurmak" üzere, başlatılan "hayata dönüş operasyonlarını" Hürriyet gazetesinin "Devlet Girdi" başlığı ile haberleştirmiş olmasıdır. Ayrıca bu, erkek egemen medya dili içerisinde ötekileştirilenlere/ bedenlerine -örneğimizde sol görüşlü politik mahkumlara- nasıl kadın muamelesi yapıldığına ilişkin iddiam ile örtüşmektedir. Aynı dil, "sınırlar namusumuzdur, onları deldirmeyiz", "bayrağımıza dokunan kirli eller cezasini bulur" gibi yine hemen bağlamlarını hatırlayacağınız milli meselerde de karşımıza bolca çıkarılmaktadır.

Sonuç olarak, yaygın medyanın genel-geçer haber anlayışı ve pratiği kadın hakları ihlali yapan, hatta diğer insan hakları ihlallerini de kadın bedeni üzerinden bir ihlalle gerçekleştiren bir türe dönüşmektedir.

Bunun nasıl yerinden edilebileceği bir başka yazının konusu olmakla birlikte, feminist medya araştırmacıları ve aktivistlerinin gazete, dergi, radyo, televizyon yayıncılığı alanlarında örnek alınabilecek önemli deneyimlerinin olduğu hatırlatılmalıdır. Aynı şekilde "bağımsız medya", "radikal alternatif medya" gibi adlarla bilinen örneklerde de neyin yapılıp neyin yapılmaması gerektiği konusunda ufuk açısı, esinlendirici örnekler sunulmaktadır. Bunlardan birisi, Türkiye'de 2000 yılından bu yana internet ortamını kullanarak ve sadece proje fonlarıyla ayakta kalmayı başarmış olan Bağımsız İletişim Ağı'nın ve onun haber sitesinin (www.bianet.org) yerel medya çalısanlarına ve iletişim fakültesi son sınıf öğrencilerine yönelik olarak gerçekleştirmiş olduğu eğitim çalışmaları ve bizzat kendi haber pratiği içerisinde geliştirmis olduğu Kadın-odaklı habercilik anlayışıdır.

Bianet "Kadın-odaklı Haberciliği"

• Kadınların uğradığı hak ihlallerinin peşine düşen, bu haberlerin takibini yapan,

• Kadınların uğradığı hak ihlalleri haber yapılırken yeni bir hak ihlaline yolaçmayacak şekilde etik ve politik sorumlulukla davranan,

• Yaygın medyanın genel-geçer haber anlayışını, haber yapısını, editöryel değerlerinin uygulanmasını sorgulayarak, kadınların sembolik yokedilişlerine karşı duran, onu haber kaynağı, (nesnesi değil) öznesi kılan, kadın iletişim (haber alma ve verme, kendini ifade etme) özgürlüğünün önünü açan,

• Her haberi kadın odaklı kılmaya çalışan

• Kadınlara yönelik hak ihlalleri kadar, kadınların hak kullanımlarının da peşine düşerek, haberleştiren

bir habercilik olarak tanımlamakta ve uygulamaktadır.

KAYNAKLAR

Alankuş, Sevda (der) (2007), Kadın Odaklı Habercilik, İstanbul: IPS Vakfı Yay.,

Bek, Mine Gencel ve Mutlu Binark (2000), Medya ve Cinsiyetçilik, Ankara: KASAUM Yay.

Cangöz, İncilay (der)(2008), Uygun Adım Medya: Bir Bilinç Körleşmesi, Ankara: Ayraç.

Çoban, Barış (der)(2009), Medya, Milliyetçilik ve Şiddet, İstanbul: SU yay.

Dursun, Çiler ve Sema Becerikli (2008), Kadın Odaklı Sivil toplum Kuruluşları ve Medya: Olanaklar, Sorunlar ve Çözümler, Ankara: KSGM Yay.

Dursun, Çiler (2008), Kadına Yönelik Aile içi Şiddet ve Haber Medyası, Ankara: KSGM Yay.

Keyman, Fuat, Mutman Mahmut ve Meyda Yeğenoğlu (1999), Oryantalizm, Hegemonya ve Kültürel Fark, İstanbul: İletişim Yay.

Köker, Eser ve Ülkü Doğanay (2010), Irkçı Değilim Ama…: Yazılı Basında İrkçı-Ayrımcı Söylemler, Ankara: İHOP Yay.

MEDİZ: Medyada Kadınların Temsil Biçimleri Araştırması (2008), www.mediz.org Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet (2009)., Ankara: KSGM Yay.

www.bianet.org haber sitesi

TÜBAKKOM'DAN HABERLER

Bursa Barosunun ev sahipliğinde TÜBAKKOM 11.Dönem 1.Genel Üye Toplantısı 19-20-Kasım 2011 tarihinde yapıldı.Toplam 35 ilden Baroların Kadın Hakları Komisyonunda 76 kadın ve 2 erkek olmak üzere toplam 78 avukatın katılımı ile gerçekleşmiştir. İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu adına Av.Birgül Değirmenci ve Av.Ayten Ünal katılmıştır.

Toplantı ; TÜBAKKOM 11.Dönem sözcüsü Aydın Barosu Kadın Hukuku Komisyonu Başkanı Av. Hidaye KAHYAOĞULLARI' nın konuşması ile açıldı. Daha sonra ev sahibi Bursa Barosu Başkanı Av.Zekeriya BİRKAN konuşma yaptı.

Gündem gereği TÜBAKKOM 11.Dönem sözcüsü Aydın Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Hidaye KAHYAOĞULLARI'nın başkanlığında divan oluşturuldu ve gündem maddeleri görüşülerek aşağıdaki kararlar alındı.

1- 4320 sayılı kanun taslağı (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunmasına Dair Kanun Tasarısı adıyla bilinen) tartışılarak tasarı son halini aldı.

2- Aile konutu şerhi ile ilgili Danıştay 10.Dairenin "yürütmeyi durdurma" gerekçesi olan 4721 sayılı Medeni Kanununun194.maddesinde şerh koyma yetkisinin tapu idaresine verildiği konusunda açık bir hükme yer verilmediğinden mülkiyet hakkı ile doğrudan bağlantılı bu tür yetkilerin yalnızca mahkeme kararı ile kurulabileceği gerekçesiyle Tapu Sicil Tüzüğünün 57.maddesinin (d)bendi ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tasarruf İşlemleri Dairesi Başkanlığının 11.02.2002 tarih ve 2002/7 sayılı "4721 sayılı Medeni Kanun " konulu Genelgesinin Aile Konutu Şerhi başlıklı kısmının 1.maddesi olan (malik olmayan eşin talebi üzerine evlilik birliğinin devam ettiğini kanıtlayan nüfus kayıt örneği ile ve bu konutta birlikte yaşantılarını sürdürdüklerini kanıtlayan muhtarlıktan alınmış belgenin ibrazı halinde aile konutu şerhi işlenmesi gerektiği kuralı) talep üzerine Tapu dairesine şerh koyma yetkisini veren ilgili Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü genelgesinin yürütmesinin durdurulması kararı verilmiş ise de bu husus kadınların mağduriyetlerine yol açacağından TÜBAKKOM olarak gerekli her türlü yazışma ve M.K ile Tapu Sicil Tüzüğü arasında çelişkinin giderilmesi için şerh konusunda değişiklik önergesi hazırlanarak mevzuat konusunda çalışma yapılmasına karar verildi.

3- Kadın Avukatlar Kurultayında da hazırlanacak tebliğ konuları , hazırlık aşamaları ve kurultay tarihleri konusunda son genel kurulda İzmir Barosu Kadın hakları Komisyonu tarafından hazırlanan taslak kabul edilmiş ve kurultay hazırlık aşamaları konusunda öneri taslağı oluşturma görevi İzmir Barosu Kadın hakları Komisyonuna verilmiş olması nedeniyle hazırlanmış olan taslak İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu adına Av.Birgül Değirmenci ve Aydın Barosu Kadın hakları Komisyonu adına da Av.Alper Derelioğlu tarafından genel kurula aktarıldı. Buna göre Ocak 2012 tarihi sonuna kadar Barolardan belirlenen konularda tebliğlerin ve anket sonuçlarının Dönem sözcülüğüne iletilmesi Mart 2012 sonuna kadar tebliğlerin 25 kişiden oluşan Derleme Komisyonu tarafından düzenlenmesine ve 21-22 Nisan 2012 tarihinde de Ankara'da Kadın Avukatlar Kurultayının gerçekleştirilmesi ve Kurultayın taslak bütçesinin tamamının TBB'nin tarafından karşılanması konusunda öneri sunulmasına karar verildi.

4- İzmir Barosunun önerisi ile son Genel Kurulda kabul edilen Evli kadının yalnızca doğum soyadının kullanabilmesi için hazırlanan tasarı İzmir Barosu Kadın hakları Komisyonu adına Av.Ayten Ünal tarafından sunuldu ve bu konuda İzmir Barosunun yasa değişiklik önerisinin barolara ulaştırılması ve baroların yasa

değişiklik önerisi ile ilgili çalışmalar yaparak gelecek yürütme kurulu toplantısında görüşüp tartışılmasına ve genel üye toplantısına katılan tüm genel üye barolarının mevzuat çalışmalarını yaparak 10.12.2011 tarihine kadar TÜBAKKOM dönem sözcüsü Aydın Barosu Kadın Hukuku Komisyonuna gönderilmesi ve yürütme toplantısında görüşülüp son halinin verilmesine oybirliği ile karar verildi.

5- 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılan "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesinin " TBMM tarafından onaylanmasına ilişkin çalışmaların takibinin yapılması karara bağlandı,

6- TÜBAKKOM'un 10. dönemini tamamlamış olması nedeniyle kurucu üyelere ve dönem sözcülüğü yapmış Baro temsilcilerine Barolar Birliği Yönetim Kuruluda TÜBAKKOM Koordinatör üyelere Ankara'da TBB bünyesinde plaket verme törenin yapılması karalaştırıldı.

7- Anayasada eşitlik ve kadın ile ilgili düzenlemelerin gözden geçirilerek mevzuat çalışması yapılması bir sonraki yürütme toplantısının gündemine alınmasına oybirliği ile karar verildi.

8- 25 Kasım Kadına yönelik Şiddetle Mücadele Günü ile ilgili basın açıklaması yapılması ve tüm milletvekillerine kadına yönelik şiddet hakkında duyarlılığa davet yazısı gönderilmesine karar verildi. Ayrıca Aile ve sosyal Politikalar Bakanlığının kurulması ve KSGM'nin yapılandırılmasına ilişkin TÜBAKKOM raporunun yine aynı tarihte Bakanlığa ve tüm Milletvekillerine gönderilmesi kararları alınmıştır.

9- 2.Genel üye toplantısının 26-27 Mayıs 2012 tarihinde Zonguldak Barosunun ev sahipliğinde yapılmasına karar verildi.

Bilgilendirme Raporunu Hazırlayan

Av.Birgül Değirmenci **Av.Ayten Ünal**

GECE

Gece karanlik
Oturmusum ormanin derin issizliginda
Gitmekle kalmak,
Ana ile kadin arasinda.
Gece karanlik
Oturmusum ormanin tam ortasina
Kuru yapraklar yagiyor ustume ustume
Yagmur saniyorum onceleri
Kaldiriyorum basimi,taslasiyorlar.
Gece karanlik
Yuruyorum ormanin kuru dallari arasinda
Ciplak ayak
Ben issiz o benden de issiz
Cit cikmiyor
Evren bile kacmis gibi etrafimdan
Bir kus sesi ariyorum
Bir yaprak hisirtisi tatli nameleri ile
Belki bir isik suzmesi
Renkleri gormemi saglayacak
Cit cikmiyor
Bir kuyu misali
Sessiz ve siyah dunya simdi

Sibel Tunuslar Bolevin
Avukat, İzmir Barosu

SOYADI KAMPANYASI

İzmir Barosunda; Mart 2011 tarihinde T.M.K 'nın "kadınların soyadı" başlıklı 187.maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığı yolunda aynı konuda AİHM kararını yok sayan Anayasa Mahkemesi kararından sonra kadınların ve çocukların soyadı ile kadınların nüfus kütüklerinin kendi istekleri dışında taşınmasıyla ilgili bir çalışma başlamış bulunmaktadır. Bu çalışma ile Kadın Hakları Komisyonuna bağlı olarak çalışan "soyadı alt çalışma grubu "kurulmuştur. Bu çalışma grubu aşağıdaki konularda bir kampanya başlatmış ve bu kampanya Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu olan TÜBAKKOM'da da kabul görmüş bulunmaktadır.

Bu kampanya kapsamında;

1- T.M.K 187.maddesi ile T.M.K 321.maddesi ve bağlantılı yasa –tüzük ve yönetmeliklerde mevzuat değişiklik çalışması yapılarak TBMM'de yasallaşması için çalışma yapılacaktır.

2- Bu kampanya içinde sorunu görünür kılmak , bir kadın için soyadının ne anlama geldiğini söylemek , kütük değişiklikleriyle neler yaşandığını ı ifade etmek için öykü toplayarak bir kitapçık çalışması yapılacaktır.

Siz de bu kampanyaya katkı koymak isterseniz ; meslektaşlarımızın , müvekkillerinizin , tanıdıklarınızın bu durumla bağlantılı olarak yaşadığı "soyadı öyküleri"ni **izmirbarosusoyadi@gmail.com** adresine gönderebileceğiniz gibi çalışmalarımıza fiilen katılmanız da bizi güçlendirecektir.

uzak

Özgürlük onun dileği
Sevdi mi yanar yüreği
Güller kokar ellerinde
Sızısı töre dediği
Bir aşk tüter başında
Sözler donar dudağında
Bir kader ki suskun sinsi
Cezası aşktan kesili
Uzat elini uzat şafak
Koyma beni yalnız uzak
Güller sevişsin her yan apak
Korku utansın öfke uzak

Harika Külçür
Avukat, İzmir Barosu